

Bachelorproef

Hoe zien stakeholders de verplichte invulling van buddywerking binnen de vierde pijler van het inburgeringstraject?

Bachelor	Sociaal Werk
Keuzetraject	Welzijn en Gezondheid
Academiejaar	2021-2022
Student	Femke Borra
Promotor	Johan Bertels

Hoe zien stakeholders de verplichte invulling van buddywerking binnen de vierde pijler van het inburgeringstraject?

Bachelor	Sociaal Werk
Keuzetraject	Welzijn en Gezondheid
Academiejaar	2021-2022
Student	Femke Borra
Promotor	Johan Bertels

Woord vooraf

“Petit à petit, l’oiseau fait son nid.” (Jo Parry)

‘Beetje bij beetje bouwt een vogel zijn nestje’. Een spreekwoord dat ik interpreteer in de zin dat alle inzet op het einde wordt beloond. Met deze thesis, sluit ik mijn bacheloropleiding Sociaal Werk af en start er volgend academiejaar een nieuw hoofdstuk voor mij, een masteropleiding Gender en Diversiteit aan de universiteit van Gent.

Dit academiejaar was voor mij geen gemakkelijk jaar. Ik stelde me in februari 2021 kandidaat voor een eindstage in Washington D.C. Na het doorlopen van een selectieproces binnen Howest én op Vlaams niveau, werd ik geselecteerd. Er volgde een periode vol verlangen naar die buitenlandse stage, maar op het laatste moment stak corona er voor mij een stokje voor. Door de combinatie van de hoge besmettingsgraad in de Verenigde Staten op dat moment, met het werkveld Sociaal Werk (wat daar geen evident werkveld is om stage in te lopen als buitenlandse student), werd er voor mij niet tijdig een stageplaats gevonden.

Gelukkig was dit jaar, en de opleiding in het algemeen, ook gevuld met heel wat mooie momenten en herinneringen, mede dankzij een aantal mensen die nu een bedanking verdienen. In de eerste plaats wil ik heel graag het volledige team van mijn stageplaats bedanken, het Agentschap Integratie en Inburgering (AGII) contactpunt Brugge, waar ik een hele fijne inloop- en eindstage heb beleefd. Een extra grote dankjewel naar mijn stagementor, Natascha Simoens, voor de warme begeleiding doorheen deze periode.

Ook enkele mensen uit de opleiding verdienen een bedanking. Eerst en vooral wil ik Johan Bertels bedanken, die dit jaar zowel de rol van promotor én stagesupervisor op zich nam, bedankt voor alle ondersteuning en geruststellingen doorheen het hele jaar. Ik wil ook graag mijn medestudenten, waarvan enkelen ondertussen vrienden zijn geworden bedanken, voor de steun en de fijne momenten doorheen de drie toch wel bijzondere jaren.

Graag bedank ik ook een aantal belangrijke mensen in mijn dichte omgeving. Mijn ouders wil ik bedanken om steeds in mij te blijven geloven, en om me zoveel als mogelijk te steunen en te helpen doorheen de hele opleiding. Ook mijn dichte vriendenkring wil ik bedanken voor alle morele steun en aanmoediging.

Tot slot wil ik heel graag alle deelnemers aan mijn onderzoek bedanken voor de medewerking: de coördinatoren van verschillende buddywerkingen, de nieuwkomers en de buddy’s. Zonder hun inbreng kon ik deze bachelorproef onmogelijk tot een goed einde brengen. Ook Febe Vandenbroucke, masterstudente Conflict en Development verdient een bedanking, dankzij de vlotte samenwerking en goede afspraken hebben we het focusgesprek tot een goed einde kunnen brengen.

Femke Borra

Inhoudsopgave

WOORD VOORAF	
INHOUDSOPGAVE	
VERKLARENDE WOORDENLIJST	
INLEIDING	1
THEORETISCH LUIK	3
DEEL 1: HET INTEGRATIEBELEID IN VLAANDEREN	4
1 <i>Integratie en Inburgering</i>	4
1.1. Begripsverduidelijking	4
1.2. Besluit	4
2. <i>Het toekomstbeeld van Integratie in Vlaanderen</i>	4
2.1. Aanleiding tot verandering	5
2.2. Plannen en visie	5
2.2.1. Inzetten op participatie en netwerk	6
2.2.2. Versterken van de sociale samenhang door netwerken te stimuleren die het sociaal weefsel vormen ..	6
2.3. Doelstellingen van het Vlaamse integratiebeleid	7
2.4. Wat verandert?	7
2.4.1. Doelgroepwijziging	7
2.4.2. Een betalend inburgeringstraject	7
2.4.3. Een derde pijler in het inburgeringstraject: toeleiding naar werk	8
2.4.4. Een vierde pijler in het inburgeringstraject: Netwerk-en participatietraject	8
2.4.4.1. Wat houdt het in?	8
2.4.4.2. Hoe wordt dit georganiseerd?	8
2.4.5. Voorwaarden en sanctionering binnen het inburgeringstraject	9
2.5. Implementatie van de veranderingen	10
2.6. Besluit	10
3. <i>Stakeholders binnen de uitvoering van het integratiebeleid</i>	11
3.1. De Proeftuinen en hun toekomstige rol	11
3.1.1. Bevindingen uit de Proeftuinen	12
3.1.1.1. De plaats van de vierde pijler in het inburgeringstraject	12
3.1.1.2. De inhoudelijke invulling van het aanbod	13
3.1.1.3. Verplichtingen met de komst van het nieuwe decreet	13
3.2. Het Agentschap Integratie en Inburgering en hun toekomstige rol	13
3.2.1. Het aanbod	14
3.2.2. Het Inburgeringstraject	15

3.3.	Lokale besturen en hun toekomstige rol	16
3.4.	Buddywerkingen en hun toekomstige rol.....	16
3.5.	Besluit.....	16
DEEL 2: BUDDYWERKING.....		17
1.	<i>Omkadering van buddywerking.....</i>	17
1.1.	Ontstaan.....	17
1.2.	Doelgroepen en werkingsgebieden	18
1.3.	Doelstelling van buddywerking.....	18
1.4.	Succesfactoren van buddywerking	19
1.5.	Besluit.....	19
2.	<i>Buddywerking met nieuwkomers.....</i>	20
2.1.	Buddywerking in Vlaanderen	20
2.1.1.	Samen Gentenaar.....	20
2.1.2.	Mozaïek Mechelen	21
2.1.3.	Compagnons Brugge en Oostende.....	21
2.2.	Buddywerking in andere landen	21
2.2.1.	Maatjesprojecten in Nederland	22
2.2.2.	'Patenschaften' in Duitsland	22
2.2.3.	Programa català de refugi (PCR) in Catalonië	23
2.3.	Verschillen en gelijkenissen	24
2.4.	Besluit.....	25
3.	<i>De actoren binnen een buddyproject.....</i>	25
3.1.	De buddy	25
3.1.1.	Profiel	25
3.1.2.	Meerwaarde voor de buddy: de buddy als vrijwilliger	26
3.1.3.	Rol.....	27
3.2.	De nieuwkomer	28
3.2.1.	Profiel	28
3.2.2.	Meerwaarde voor de nieuwkomer	28
3.3.	De coördinator en zijn rol	30
3.4.	Het aspect van motivatie	31
3.4.1.	Begripsverduidelijking.....	32
3.4.2.	Soorten motivatie.....	32
3.4.3.	Motivatie bij buddy's en nieuwkomers.....	32
3.4.3.1.	Intrinsieke motivatie van buddy's	32
3.4.3.2.	Intrinsieke motivatie van nieuwkomers	32
3.4.3.3.	Extrinsieke motivatie van buddy's.....	33
3.4.3.4.	Extrinsieke motivatie van nieuwkomers	33
3.5.	Besluit.....	33
METHODOLOGISCH LUIK.....		35

1.	<i>Probleem- en vraagstelling</i>	36
2.	<i>Doelstelling</i>	36
3.	<i>Onderzoeksstrategie</i>	36
3.1.	Onderzoeksmethode(n)	37
3.1.1.	Interviews met nieuwkomers.....	37
3.1.2.	Focusgroepsgesprek met buddy's.....	38
3.1.3.	Interviews met coördinatoren	39
3.2.	Onderzoekstechnieken	40
3.3.	Onderzoekseenheden en onderzoeksplaats.....	40
3.4.	Onderzoeksperiode.....	41
3.5.	Besluit.....	41
PRAKTISCH LUIK		42
1.	<i>Verloop van de interviews</i>	43
1.1.	Individuele interviews met nieuwkomers.....	43
1.2.	Individuele interviews met coördinatoren	44
1.3.	Focusgroepsgesprek met buddy's.....	45
1.4.	Besluit.....	46
2.	<i>Inhoudelijke resultaten van de interviews</i>	47
2.1.	De meerwaarde van buddywerking.....	47
2.2.	Het belang van motivatie	49
2.3.	De verplichting van de vierde pijler: praktisch gezien	49
2.3.1.	De plaats in het inburgeringstraject.....	49
2.3.2.	Invulling van 40 uur	50
2.4.	Mogelijke impact van de verplichting	51
2.4.1.	Positieve impact	51
2.4.2.	Negatieve impact	52
2.5.	Besluit.....	53
3.	<i>Algemeen Besluit</i>	55
AANBEVELINGEN NAAR HET BELEID		56
1.	<i>Nood aan extra middelen voor de uitrol van de vierde pijler</i>	56
2.	<i>Nood aan omkadering en ondersteuning</i>	56
3.	<i>Sterke samenwerkingsverbanden</i>	57
4.	<i>Relativeren van de aspecten van verplichting en registratie</i>	58
BEROEPSPRODUCT: FLYER		60
REFERENTIELIJST		62
GESCHREVEN BRONNEN		62

DIGITALE BRONNEN	62
BIJLAGEN	68
BIJLAGE 1: SCHEMATISCHE VOORSTELLING VAN HET INBURGERINGSTRAJECT	68
BIJLAGE 2: VOORBEELD VAN HET DOCUMENT 'INFORMED CONSENT'	69
BIJLAGE 3: TOPICLIJST VOOR HET FOCUSGROEPSGESPREK MET BUDDY'S	70
BIJLAGE 4: TOPICLIJST VOOR DE INTERVIEWS MET NIEUWKOMERS	71
BIJLAGE 5: TOPICLIJST VOOR DE INTERVIEWS MET COÖRDINATOREN.....	72
BIJLAGE 6: BEROEPSPRODUCT (FLYER).....	73

Verklarende woordenlijst

In deze verklarende woordenlijst worden de gebruikte afkortingen in het kader van mijn bachelorproef verduidelijkt.

AGII = Agentschap Integratie en Inburgering

AMIF = Asiel, Migratie en Integratiefonds

BAMF = Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Federale Dienst Duitsland voor Migratie en Vluchtelingen)

CMS = Coördinator van de Sociale Mentoring

COVAAR = Cognitieve Vaardigheidstest

EU = Europese Unie

EVA = Extern Verzelfstandigd Agentschap

IBA = Inburgeringsattest

KBI = Kruispuntbank Inburgering

MO = Maatschappelijke Oriëntatie

UNHCR = United Nations High Commissioner for Refugees (vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties)

VDAB = Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding

VVSG = Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw

Inleiding

1 maart 2022 is de datum waarop het nieuw decreet betreffende de wijziging van het integratie- en inburgeringsbeleid in Vlaanderen in werking trad. De focus in het decreet wordt gelegd op *'de verhoging van de zelfredzaamheid van de inburgeraar, een snellere, actievere participatie aan de samenleving, een doorgedreven verwerving van de Nederlandse taal en een betere kennis van de waarden en normen in de Vlaamse samenleving (Vlaanderen, 2021).'*

De komst van dit nieuwe decreet heeft een impact op de werking van mijn stageplaats, het AGII. Er vindt een wijziging plaats in de doelgroep inburgering, zo horen Verzoekers Internationale Bescherming, vroeger asielzoekers genoemd bijvoorbeeld sinds 1 maart 2022 niet meer tot de doelgroep van het AGII. Ze kunnen geen inburgeringscontract meer ondertekenen. Ook wordt er overgeschakeld van een gratis naar een betalend inburgeringstraject, én wordt het inburgeringstraject aangevuld met een vierde pijler, dat een participatie- en netwerktraject van 40 uur inhoudt. Met de vierde pijler wordt er ingezet op een snellere, actieve participatie aan de samenleving en het uitbouwen van een sociaal netwerk van de nieuwkomer. Voor een bepaald deel van de doelgroep, namelijk verplichte inburgeraars die niet werken of studeren, wordt deze vierde pijler een verplicht onderdeel van het inburgeringstraject. Verder in deze thesis wordt dieper ingegaan op de gevolgen die dit nieuwe decreet met zich meebrengt.

De invulling van de vierde pijler binnen het inburgeringstraject is heel breed. Initiatieven die gelden als aanbod binnen de vierde pijler moeten aan twee voorwaarden voldoen. Ten eerste dienen ze zich af te spelen binnen een Nederlandstalige context en ten tweede moet er binnen het initiatief sprake zijn van participatie op sociaal vlak. Het netwerk- en participatietraject van 40 uur kan dus verschillende vormen aannemen, zoals *'een buddyproject, een kennismakingsstage bij een bedrijf/vereniging/organisatie/lokaal bestuur, of vrijwilligerswerk (Jambon & Somers, 2021).'*

Doordat de invulling van de vierde pijler zo breed is, beperkt deze thesis zich tot de invulling van één van de initiatieven dat past binnen het aanbod van de vierde pijler. Ik twijfelde lang om de focus in deze thesis te leggen op de verplichting van 40 uur vrijwilligerswerk, of op 40 uur verplichte deelname aan een buddyproject. De knoop werd doorgehakt op buddywerking. Dit is een recent gegeven in Vlaanderen waar nog geen grote hoeveelheid aan onderzoek rond gebeurd is. De insteek van vrijwilligerswerk komt nog steeds aan bod, aangezien bij een buddyproject ook vrijwilligers betrokken zijn, namelijk buddy's die zich op vrijwillige basis engageren om een nieuwkomer te begeleiden en te ondersteunen gedurende een bepaalde periode.

In het eerste semester van het academiejaar was ik zelf buddy van een internationale studente uit Zweden. Ik heb hier zelf hele warme herinneringen en een goede vriendin aan overgehouden. Een thesis schrijven die zich focust op het thema buddywerking, ligt me dan ook nauw aan het hart.

Tot nu toe is een buddyproject een initiatief waar zowel buddy's als nieuwkomers op vrijwillige basis aan deelnemen. Het feit dat de vierde pijler, en dus mogelijks buddywerking binnenkort voor een deel van de doelgroep inburgeraars wordt aangeboden als verplicht onderdeel van het inburgeringstraject, roept zowel bij mezelf als bij andere betrokkenen, zoals trajectbegeleiders van het AGII en medewerkers van buddywerkingen wat vragen en bedenkingen op.

Wat met het vrijwillige karakter van de deelname aan een buddyproject, zowel voor de buddy als de nieuwkomer? Zijn vrijwillige buddy's nog bereid om in deze nieuwe (verplichte) context hun rol als buddy op te nemen? Wat zou het effect van de verplichting zijn op de band tussen buddy en nieuwkomer? Hoe wordt het verplichte buddywerk praktisch georganiseerd, wie registreert de 40u deelname, hoe wordt dit gecontroleerd? Deze vragen worden gebundeld in de onderzoeksvraag **'Hoe zien stakeholders de verplichte invulling van buddywerking binnen de vierde pijler van het inburgeringstraject?'**.

Deze thesis draagt bij aan het opnemen van een signaalfunctie. Het brengt in kaart hoe de verschillende stakeholders de verplichting van buddywerking ervaren, vooral de stakeholders die heel dicht betrokken zijn bij buddywerking. De focus wordt gelegd op drie groepen van stakeholders bij buddywerking: de buddy's, nieuwkomers en de coördinatoren van buddywerkingen. Hun stem en visie klinkt mee in deze thesis.

Deze thesis bestaat uit drie luiken: een theoretisch luik, een methodologisch luik en een praktisch luik. In het theoretische luik worden de onderzoeksvraag en het onderwerp van de thesis ontleed en verder uitgelegd. Het theoretische luik is nogmaals onderverdeeld in twee delen, in het eerste deel ligt de focus op het integratiebeleid in Vlaanderen en komen o.a. de doelstellingen, de verschillende stakeholders binnen het beleid én binnen de vierde pijler aan bod. In het tweede deel wordt buddywerking verder toegelicht, van het ontstaan tot de vergelijking van buddywerkingen in verschillende landen.

In het methodologische luik komt de aanpak van het onderzoek aan bod, namelijk het denkproces en de uiteindelijke gemaakte keuzes die aan de grondslag liggen van het derde en laatste luik in deze thesis, het praktische luik. In het praktische luik wordt het verloop en de inhoud van het onderzoek beschreven en worden besluiten geformuleerd.

A.d.h.v. de inbreng van de verschillende stakeholders worden enkele kansen, aandachtspunten en gevaren die de verplichting van de vierde pijler met zich meebrengt geformuleerd, in de vorm van aanbevelingen naar het beleid. Deze aanbevelingen zijn terug te vinden in het laatste deel van deze thesis. Daarnaast wordt ook een beroepsproduct ontworpen, namelijk een flyer rond buddywerking ter ondersteuning van de trajectbegeleiders van het AGII Contactpunt Brugge.

Theoretisch luik

Zoals in de inleiding werd vermeld, is het eerste luik van deze thesis het theoretische luik. Dit luik is onderverdeeld in twee delen. Het eerste deel focust zich op het integratiebeleid in Vlaanderen. De recente wijzigingen in het integratiebeleid waren de inspiratiebron voor, en de aanleiding tot de onderzoeksvraag van dit onderzoek. Daarom worden de grote lijnen van het huidige integratiebeleid gekaderd binnen dit eerste deel.

In het tweede deel ligt de focus op buddywerking. Het ontstaan ervan, internationale verschillen en gelijkenissen, ook de rol van enkele belangrijke betrokken actoren komt aan bod binnen dit onderdeel. Er wordt dieper ingegaan op het aspect van motivatie, wat zowel bij de nieuwkomers als buddy's zelf een cruciaal gegeven is. Er worden antwoorden geformuleerd op vragen die buddywerking oproept, zoals 'Wat motiveert iemand om zich vrijwillig als buddy op te geven?'. Het concept van buddywerking, focust zich niet alleen op de doelgroep nieuwkomers, waarrond deze thesis is opgebouwd. Ook de verschillende doelgroepen en werkingsgebieden van buddywerking worden in dit deel grondig besproken.

DEEL 1: HET INTEGRATIEBELEID IN VLAANDEREN

1 INTEGRATIE EN INBURGERING

1.1. BEGRIPSVERDUIDELIJKING

Aangezien mijn thesis kadert binnen de gevolgen van het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid, is het belangrijk om eerst de betekenis van twee essentiële begrippen te schetsen, namelijk integratie en inburgering.

De letterlijke definitie uit het Van Dale woordenboek voor **integratie** is *“het maken van of opnemen in een groter geheel”* (van Dale, 2022). Deze definitie is een zeer brede omschrijving van de term ‘integratie’, wat wordt precies bedoeld met het groter geheel? Om deze definitie wat te verfijnen tot de betekenis die integratie heeft binnen deze thesis, wordt de definitie binnen het Decreet betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid uit 2013 geciteerd.

Daarin wordt integratie binnen artikel 2 van het decreet omschreven als *“een dynamisch en interactief proces waarbij individuen, groepen, gemeenschappen en voorzieningen elk vanuit een context van de afdwingbaarheid van rechten en plichten die inherent zijn aan onze democratische rechtsstaat, op een constructieve wijze met elkaar in relatie staan en omgaan met migratie en de gevolgen ervan in de samenleving.”* (Vlaamse Regering, 2013).

Het fragment uit de definitie ‘op een constructieve wijze met elkaar in relatie staan’, duidt op het feit dat er in een integratieproces sprake is van tweerichtingsverkeer. Om integratie te doen slagen, zijn inspanningen nodig van verschillende partijen, niet alleen van de nieuwkomers, maar ook van het gastland (Vluchtelingenwerk Vlaanderen, 2022).

Inburgering wordt in het decreet omschreven als *“een begeleid traject naar integratie, waarbij het Vlaams, Gents of Antwerps AGII aan inburgeraars een specifiek programma op maat aanbiedt, dat hun zelfredzaamheid verhoogt met het oog op participatie op professioneel, educatief en sociaal vlak.”* (Agentschap Integratie en Inburgering, 2022). Verder in deze thesis, wordt de inhoud van dit inburgeringsprogramma besproken.

1.2. BESLUIT

Kortom, kan uit deze begripsverduidelijking geconcludeerd worden dat Integratie en inburgering twee begrippen zijn die moeilijk los van elkaar te zien zijn. Het proces van integratie is een langdurig proces, dat tijd vraagt, waarbinnen inburgering de eerste omkadering vormt (Vlaanderen, z.d.). In de praktijk krijgt het begrip inburgering in Vlaanderen de invulling van het inburgeringsprogramma, een traject op maat dat door verschillende Agentschappen wordt aangeboden.

2. HET TOEKOMSTBEELD VAN INTEGRATIE IN VLAANDEREN

Op 1 maart 2022 trad het nieuwe decreet in werking m.b.t. het integratie- en inburgeringsbeleid in Vlaanderen. Er worden heel wat veranderingen doorgevoerd, die aanleiding gegeven hebben tot het thema en de vraagstelling van deze thesis. De aanleiding tot, en de essentie van deze veranderingen komt aan bod. In de inleiding werden al kort enkele van deze veranderingen besproken met een impact op de werking van het AGII. Hierop wordt verder ingegaan bij onderdeel 2.4.

Een integratiebeleid is gericht op de gevolgen die migratie met zich meebrengt, en heeft enkele belangrijke doelen. Een eerste doel van een integratiebeleid is om iedereen gelijke toegang te geven tot democratische rechten, onderwijs, huisvesting, tewerkstelling, gezondheidszorg en burgerschap. Kortom, een integratiebeleid moet inclusief zijn, voor iedereen (Agentschap Integratie en Inburgering, z.d.).

2.1. AANLEIDING TOT VERANDERING

In 2018 telde Antwerpen 166 verschillende nationaliteiten, en waren 48 op de 100 inwoners van buitenlandse herkomst. Antwerpen behoort met die cijfers tot één van de meest diverse steden ter wereld (Hendrikx, 2018). Dit is een voorbeeld van het feit dat Vlaanderen evolueert naar een multiculturele, en zelfs superdiverse samenleving. Met de term superdiversiteit wordt bedoeld dat er naast de toename van het aantal mensen met migratieachtergrond, ook sprake is van een toename in de diversiteit binnen die groep zelf (Atlas Integratie en Inburgering Antwerpen, z.d.). Er is een verschil in verblijfsstatus, woonsituatie, geloof, taal, sociale positie...

Nog nooit had het Vlaamse Gewest zoveel inwoners met een andere nationaliteit. Procentueel gezien, heeft bijna 20% van de bevolking in het Vlaamse Gewest een buitenlandse herkomst, en heeft ongeveer 8% van de bevolking een vreemde nationaliteit (Schuermans, Vandenabeele, Jans, & Holemans, 2016). Samenleven binnen zo'n superdiverse samenleving, is een uitdaging. Er is op vandaag nog steeds een herkomstkloof aanwezig. Met de herkomstkloof wordt bedoeld, dat *'personen van buitenlandse herkomst nog niet altijd volwaardig deelnemen aan de samenleving'* (Vlaanderen, z.d.). Daarom was er nood aan een vernieuwing en verandering in het integratiebeleid in Vlaanderen. Om de herkomstkloof weg te werken, werd een nieuw decreet opgesteld dat in werking trad op 1 maart 2022.

Het nieuwe decreet komt niet uit de lucht gevallen. Het is een wijziging van een bestaand decreet, namelijk het decreet betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid van 7 juni 2013. Het decreet uit 2013 was een vervanging van drie voorgaande decreten die betrekking hadden op het beleidsdomein migratie, namelijk: *"het decreet van 28 februari 2003 betreffende het Vlaamse inburgeringsbeleid, het decreet van 28 april 1998 inzake het Vlaamse beleid t.a.v. etnisch-culturele minderheden en het decreet van 30 april 2009"* (van de Pol, 2013).

2.2. PLANNEN EN VISIE

In de beleidsnota 2019 – 2024 Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering, ingediend door minister Bart Somers, huidige Vlaams minister van Samenleven en Binnenlands bestuur, worden de plannen voor zijn komende bestuursperiode duidelijk in beeld gebracht (Agentschap Binnenlands Bestuur, z.d.).

Deze beleidsnota legt de focus op inclusief samenleven. Met een inclusieve samenleving wordt een samenleving bedoeld *'die zich inzet op de participatie van iedereen, een samenleving waarin elk lid een aandeel heeft en waar wederkerigheid centraal staat'* (Démos vzw, 2014). Het is de bedoeling om met deze focus de kansen van inburgeraars om zich te ontwikkelen tot volwaardige burgers aanzienlijk te vergroten. Deze beleidsnota is opgebouwd uit vier strategische doelstellingen, die verder onderverdeeld worden in operationele doelstellingen (Somers B., 2019).

"We moeten een springplank maken van het nieuwe inburgeringsbeleid." (Somers B., Persoonlijke communicatie, 2022).

Een uitspraak die Minister Somers deed tijdens een onlinevorming ‘Toekomstige Regelgeving Integratie en Inburgering: aandachtspunten voor lokale besturen’. Deze vorming vond plaats op 31 januari 2022, ik woonde die bij. Tijdens deze vorming werd informatie gegeven over het nieuwe decreet aan medewerkers van lokale besturen. Deze uitspraak vat eigenlijk grotendeels de doelstelling van het nieuwe decreet samen.

Hieronder worden kort enkele concrete doelstellingen besproken die minister Somers aanhaalt in deze beleidsnota, en die betrekking hebben op de vierde pijler in het inburgeringstraject.

2.2.1. INZETTEN OP PARTICIPATIE EN NETWERK

Dit is een operationele doelstelling in de beleidsnota, die valt onder de strategische doelstelling *“Inburgering: Met ons inburgeringsbeleid bieden we nieuwkomers kansen en nodigen we hen uit om een actieve bijdrage te leveren aan onze samenleving”* (Somers B. , 2019). Een strategische doelstelling is een meer algemene doelstelling, die vaak het hoofddoel omschrijft, wat er uiteindelijk moet bereikt worden. Om de strategische doelstelling te kunnen bereiken, wordt er een operationele doelstellingen opgesteld. Dit zijn tussentijdse doelen of deeldoelen (Steunpunt Sociaal-Cultureel werk vzw, z.d.). Een operationele doelstelling, is een vrij concreet geformuleerde doelstelling, die vlot naar activiteiten kan worden vertaald op korte termijn (Encyclo, 2022).

Om nieuwkomers zelfredzaam te maken en hun participatie aan de samenleving te vergroten, wordt een vierde pijler uitgebouwd binnen het inburgeringstraject. Deze pijler bestaat uit een traject op maat van 40 uur, die verschillende vormen kan aannemen, zoals buddywerking, vrijwilligerswerk, een kennismakingsstage... Dé doelstelling die met deze aanvulling op het inburgeringstraject moet worden bereikt, is meer inburgeraars voorzien van een ‘netwerk’. Met de term ‘netwerk’ wordt door minister Somers vooral verbondenheid bedoeld tussen de lokale, Vlaamse bevolking en nieuwkomers die zich in deze samenleving vestigen. Minister Somers gelooft sterk in de meerwaarde van het hebben van een netwerk, ook buiten de eigen etnisch-culturele groep (Somers B. , 2019). In de vorming voor lokale besturen op 31 januari 2022, deelde de minister mee dat uit onderzoek van de KU Leuven blijkt, dat als een nieuwkomer één contact heeft buiten zijn of haar eigen etnische kring, de kansen op een vlotte integratie verdubbeld worden (Somers B. , Persoonlijke communicatie, 2022).

2.2.2. VERSTERKEN VAN DE SOCIALE SAMENHANG DOOR NETWERKEN TE STIMULEREN DIE HET SOCIAAL WEEFSEL VORMEN

Dit is een operationele doelstelling onder de strategische doelstelling *“Samenleven: We werken aan een gedeelde en inclusieve samenleving waaraan elke burger actief bijdraagt.”* (Somers B. , 2019).

Ook in deze doelstelling wordt sterk de nadruk gelegd op het belang van inclusie, samenleven met elkaar in plaats van naast elkaar. Een synoniem voor het woord inclusie, is insluiting. De definitie uit het Van Dale woordenboek luidt: *‘Inclusie slaat op een toestand, dat iedereen gelijke rechten en plichten heeft en volwaardig kan deelnemen aan het maatschappelijk leven* (Van Dale, 2022)’. Een nieuw instrument om naar inclusie te streven, is de invoering van het participatietraject, ofwel de vierde pijler binnen het inburgeringstraject. Om die inclusie te realiseren, moeten nieuwkomers namelijk meer kansen krijgen, gelijke kansen. Met dit idee werd de vierde pijler opgestart, om kansen op een betere participatie en integratie te creëren voor de inburgeraar.

2.3. DOELSTELLINGEN VAN HET VLAAMSE INTEGRATIEBELEID

Het Vlaamse integratiebeleid is dynamisch, en wordt aangepast om in te spelen op de gevolgen die migratie voor de samenleving met zich meebrengt. In het nieuwe decreet worden een viertal doelstellingen centraal geplaatst. Deze doelstellingen richten zich op de gehele Vlaamse bevolking, maar met bijzondere aandacht voor de doelgroep ‘personen van buitenlandse herkomst’ (Vlaamse Regering, 2022).

Iedereen de kans te geven op een gelijke, evenredige en zelfstandige manier te participeren aan de samenleving, is de eerste van de vier doelstellingen. Een tweede doelstelling die de Vlaamse Regering beoogt te bereiken met de invoering van het nieuwe decreet, is om alle voorzieningen toegankelijk te maken voor iedereen (Vlaamse Regering, 2022).

De twee laatste doelstellingen waarop het Vlaamse Integratie- en inburgeringsbeleid zich richt, is een gedeeld en actief burgerschap van eenieder en het versterken van de sociale samenhang (Vlaamse Regering, 2022).

Deze doelstellingen zijn zeer theoretisch, concreet wordt met het nieuwe integratiebeleid ingezet op het verhogen van de zelfredzaamheid van de inburgeraar op economisch en maatschappelijk vlak, op doorgedreven verwerving van de Nederlandse taal en op kennis van de Vlaamse waarden en normen (Agentschap Binnenlands Bestuur, 2021). Die doelstellingen moeten in de praktijk onder andere bereikt worden via het doorvoeren van veranderingen in het inburgeringstraject, deze komen hieronder aan bod.

2.4. WAT VERANDERT?

Uit de bespreking van het integratiebeleid in Vlaanderen, werd duidelijk dat er zich met de komst van het nieuwe decreet op 1 maart 2022 heel wat veranderingen voordoen binnen de sector. In dit onderdeel wordt dieper ingegaan op de inhoud van die concrete veranderingen binnen het integratiebeleid. De voornaamste veranderingen die mede een impact hebben op het AGII en die aan de grondslag liggen van de onderzoeksvraag van deze bachelorproef komen aan bod.

2.4.1. DOELGROEPWIJZIGING

Een eerste belangrijke verandering die het nieuwe decreet met zich meebrengt, is een wijziging in de doelgroep ‘inburgeraars’. Verzoekers internationale bescherming, vroeger asielzoekers genoemd, konden tot voor 1 maart 2022 een inburgeringstraject volgen bij het AGII. Sinds 1 maart 2022 mogen zij geen inburgeringscontract meer tekenen (Agentschap Integratie en Inburgering, 2022). Om een inburgeringstraject te volgen moeten ze eerst erkend zijn. Verzoekers Internationale Bescherming kunnen wel nog terecht bij het AGII voor het volgen van Nederlandse lessen (Agentschap Binnenlands Bestuur, 2021).

2.4.2. EEN BETALEND INBURGERINGSTRAJECT

Met de komst van het nieuwe decreet, worden twee onderdelen van het inburgeringstraject betalend, namelijk het onderdeel Maatschappelijke oriëntatie en het onderdeel Nederlands leren. De inhoud van het onderdeel Maatschappelijke Oriëntatie (MO), komt later in de thesis aan bod, onder de bespreking van de rol van het AGII als Stakeholder binnen de uitvoering van het integratiebeleid.

Een standaardcursus binnen het onderdeel MO van het inburgeringstraject, duurt momenteel 60 uur. Cursisten worden geëvalueerd op basis van een actieplan dat ze opmaken én op basis van hun aanwezigheid en participatie in de lessen. Cursisten moeten 80% van de lessen aanwezig zijn om te kunnen slagen.

Ook dit veranderde bij de invoering van het nieuwe decreet. Sinds 1 maart 2022 dient de cursist om te slagen voor het onderdeel MO, ook een test af te leggen na het beëindigen van de cursus.

Naast de test die er voor het onderdeel MO bijkomt, wordt dit onderdeel ook betalend. De cursist dient 90 euro te betalen voor de cursus MO, eenmalig, en 90 euro voor de test MO. De 90 euro voor de test, dient telkens betaald te worden als de cursist de test opnieuw aflegt. De datum van de inwerkingtreding van deze retributies voor MO, is op dit ogenblik nog onbepaald (Agentschap Binnenlands Bestuur, 2021).

Ook voor de pijler 'Nederlands leren' zijn er veranderingen sinds 1 maart 2022. Zo moeten verplichte inburgeraars na een verblijf van twee jaar in België niveau B1 behalen als ze niet werken of studeren. Dit is een niveau hoger dan dat verplichte inburgeraars voor 1 maart 2022 dienden te behalen. Ook het afleggen van een Nederlandse taalttest wordt betalend, dit zal de inburgeraar 90 euro kosten. Welke inburgeraars onder de doelgroep 'verplichte inburgeraars' vallen, wordt besproken onder 2.4.5.

2.4.3. EEN DERDE PIJLER IN HET INBURGERINGSTRAJECT: TOELEIDING NAAR WERK

Sinds 1 maart 2022 is de inschrijving bij de VDAB een vereiste voor alle inburgeraars tussen de 18 en 65 jaar, met andere woorden, de inburgeraars op beroepsactieve leeftijd, die niet werken (Commissie Diversiteit, 2021). Deze inschrijving moet er op lange termijn voor zorgen dat inburgeraars die in de toekomst willen werken, voorbereid zijn op de arbeidsmarkt (Agentschap Binnenlands Bestuur, 2021).

2.4.4. EEN VIERDE PIJLER IN HET INBURGERINGSTRAJECT: NETWERK-EN PARTICIPATIETRAJECT

2.4.4.1. WAT HOUDT HET IN?

De aanvulling en verandering die dit nieuwe decreet met zich meebrengt, waarrond deze thesis is opgebouwd, is de uitbreiding van het inburgeringstraject met een vierde pijler, ook wel het participatie- en netwerktraject genoemd, in een programma van 40 uur. De inhoud van dit traject kwam eerder in deze thesis al verschillende keren kort aan bod, maar onder deze titel wordt hier dieper op ingegaan.

Het volgen van een netwerk- of participatietraject van 40 uur is enkel verplicht voor verplichte inburgeraars, die niet werken of studeren.

Er zijn twee voorwaarden waaraan dit initiatief moet voldoen: het moet plaatsvinden in een Nederlandstalige context én er moet sprake zijn van participatie op sociaal vlak, waar de mogelijkheid is om in interactie te gaan met anderen (Agentschap Binnenlands Bestuur, 2021).

2.4.4.2. HOE WORDT DIT GEORGANISEERD?

De verantwoordelijkheid voor het vinden van een initiatief dat voldoet aan de voorwaarden en dus past binnen de vierde pijler, wordt bij de inburgeraar zelf gelegd.

Nadat de inburgeraar een initiatief heeft gevonden, waarin hij of zij interesse heeft, bespreekt de inburgeraar dit met de trajectbegeleider. Nadat de inburgeraar 40 uur deelgenomen heeft aan het

participatie- of netwerktraject, moet een sjabloon worden ingevuld dat bezorgd werd via het EVA (Extern Verzelfstandigd Agentschap) van de Vlaamse Overheid. In dit sjabloon moet het initiatief duidelijk omschreven worden, én dit sjabloon moet ondertekend worden door de contactpersoon van het initiatief (Jambon, Somers, Crevits, & Diependaele, 2021). Dit sjabloon is momenteel nog niet beschikbaar.

De registratie van het aanbod binnen de vierde pijler, gebeurt op dit moment via het registratiesysteem KBI 'Kruispuntbank Inburgering', door de trajectbegeleider van het AGII. De trajectbegeleider registreert een toeleiding naar het aanbod van de vierde pijler dat de cliënt heeft uitgekozen. *'Momenteel wordt er via een AMIF-opdracht een nieuwe digitale tool ontwikkeld, waarin de gebruikers de doelen, activiteiten en appreciatie ervan zullen registreren (Jambon & Somers, 2021)'. AMIF is het 'Europese Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie. Het is een financieel instrument van de Europese Commissie (ESF, 2020)'. AMIF richt zich op een efficiënte aanpak van de beleidsdomeinen asiel, migratie en integratie. Ongeveer 29 miljoen Euro van de middelen die AMIF voorziet, wordt ingezet voor integratie (ESF, 2020).*

Het moment tijdens het inburgeringstraject, waarop de inburgeraar het gekozen initiatief i.h.k.v. de vierde pijler moet uitvoeren, staat niet vast. Er wordt gewerkt op maat van de inburgeraar. Het moment waarop de vierde pijler wordt uitgevoerd binnen het inburgeringstraject, kan dus verschillen per inburgeraar (ESF, 2021).

2.4.5. VOORWAARDEN EN SANCTIONERING BINNEN HET INBURGERINGSTRAJECT

Er wordt een onderscheid gemaakt binnen de totale doelgroep van inburgering, tussen verplichte en rechthebbende inburgeraars. Eerder in deze thesis werd al enkele keren verwezen naar de termen 'verplichte' of 'rechthebbende' inburgeraars. In dit onderdeel wordt verder ingegaan op het onderscheid tussen deze doelgroepen. Elke inburgeraar die voldoet aan volgende voorwaarden, heeft recht op inburgering en kan dus een inburgeringstraject volgen. De inburgeraar moet:

- *"18 jaar zijn of ouder,*
- *Ingeschreven zijn in het Rijksregister,*
- *In een gemeente in het Vlaamse of Brussels hoofdstedelijk Gewest,*
- *Ofwel met een **vreemde nationaliteit** (als men een wettig verblijf heeft en als men geen uitgesloten categorie is)*
- *Ofwel met **Belgische nationaliteit** (als men in het buitenland geboren is, én minstens één ouder ook in het buitenland geboren is) (Agentschap Integratie en Inburgering, 2022).*

Binnen deze totale doelgroep van inburgering, is een deel van de inburgeraars verplicht om het inburgeringstraject te volgen, de verplichte inburgeraars genoemd. Een inburgeraar is verplicht om het inburgeringstraject te volgen, als hij of zij zich *"op het moment van de inschrijving in een Vlaamse gemeente in het Rijksregister als meerderjarige (18 +) in één van de volgende situaties bevindt;*

- *met een verblijfstitel van meer dan drie maanden (mensen van buiten de EU die niet vrijgesteld zijn van de inburgeringsplicht, zoals bijvoorbeeld arbeidsmigranten)*
- *als Belgische nieuwkomer (zelf in het buitenland geboren en minstens één van de ouders ook in het buitenland geboren)*
- *als verhuizer uit Brussel of Wallonië binnen de vijf jaar*
- *de minderjarige die 18 wordt en nog geen 12 maanden ononderbroken in het bezit is van een verblijfstitel van meer dan drie maanden*

- *als bedienaar van een door Vlaanderen erkende geloofsgemeenschap (Agentschap Integratie en Inburgering, 2022)*”.

Inburgeraars die recht hebben op een inburgeringstraject en dit vrijwillig starten, maar hiertoe niet verplicht zijn, worden rechthebbende inburgeraars genoemd. Een concreet voorbeeld van een rechthebbende inburgeraar, is een burger uit de Europese Unie (EU). Binnen de EU is er vrij verkeer van goederen en personen, daarom is een EU-burger die in België komt wonen, niet verplicht om het inburgeringstraject te volgen.

Tot voor 1 maart 2022, werden rechthebbende inburgeraars gesanctioneerd na het plegen van bepaalde inbreuken op hun inburgeringscontract. De sanctie bestond uit een administratieve geldboete. Sinds 1 maart 2022 kunnen rechthebbende inburgeraars niet meer gesanctioneerd worden (Agentschap Integratie en Inburgering, 2022).

Ook voor de verplichte inburgeraars veranderden de boetes en inbreuken op 1 maart 2022 (Agentschap Integratie en Inburgering, 2022)’.

Er is ook een deel van de nieuwkomers dat uitgesloten is van inburgering. Zij kunnen dus geen inburgeringstraject volgen, zoals bijvoorbeeld uitwisselingsstudenten en toeristen. Sinds 1 maart 2022 horen Verzoekers Internationale Bescherming, vroeger asielzoekers genoemd ook niet meer tot de doelgroep van inburgering.

2.5. IMPLEMENTATIE VAN DE VERANDERINGEN

Het nieuwe decreet trad grotendeels in werking op 1 maart 2022. Grotendeels, omdat twee veranderingen die het decreet met zich meebrengt, pas later geïmplementeerd zullen worden, namelijk de retributies voor MO en de vierde pijler (ook wel het participatie- en netwerktraject genoemd) als verplicht onderdeel van het inburgeringstraject (Agentschap Binnenlands Bestuur, 2021). De exacte datum hiervan, is op dit moment nog onbekend.

Op vraag van de Commissie Diversiteit, dienen eerst alle essentiële basisvoorwaarden voldaan te zijn vooraleer het participatie- en netwerktraject, of de vierde pijler wordt ingevoerd. Momenteel zijn er nog heel wat zaken die verder moeten worden uitgerold en/of ontwikkeld, zoals welk budget nodig is voor deze pijler, en moet nagegaan worden of het huidige aanbod voldoende toereikend is (Somers & Jambon, 2021) .

2.6. BESLUIT

In dit hoofdstuk werden de grote lijnen van het toekomstbeeld van het integratiebeleid in Vlaanderen geschetst. Vlaanderen evolueert stilaan naar een superdiverse samenleving, en dat brengt uitdagingen met zich mee. Om die uitdagingen aan te pakken, trad op 1 maart 2022 een nieuw decreet betreffende het integratie- en inburgeringsbeleid in Vlaanderen in werking. Met de doelstellingen, uitgeschreven in het decreet én in de beleidsnota opgesteld door minister Somers, wordt de nadruk gelegd op de zelfredzaamheid van de inburgeraar. Het participatie- en netwerktraject, ook wel de vierde pijler genoemd, is een middel om het netwerk van de nieuwkomer te verruimen. De datum van inwerkingtreding van deze vierde pijler als verplicht onderdeel van het inburgeringstraject, staat op dit moment nog niet vast.

Naast de aanvulling van het inburgeringstraject met een vierde pijler, worden er nog een aantal veranderingen doorgevoerd; zo wordt er afgestapt van het gratis inburgeringsprogramma, wordt er

ook een derde pijler toegevoegd aan het inburgeringstraject, namelijk een verplichte inschrijving bij de VDAB voor inburgeraars op beroepsactieve leeftijd die niet werken en kunnen rechthebbende inburgeraars sinds 1 maart 2022 niet meer gesanctioneerd worden bij het plegen van een inbreuk op het inburgeringscontract. Ook het verschil tussen verplichte en rechthebbende inburgeraars werd in dit hoofdstuk duidelijk gemaakt.

3. STAKEHOLDERS BINNEN DE UITVOERING VAN HET INTEGRATIEBELEID

Tot nu toe werd in deze thesis vooral de inhoud van de beleidsveranderingen besproken, die omschreven wordt in decreten en beleidsnota's, en die gepubliceerd wordt in het Belgische Staatsblad.

Uiteraard moeten deze doelstellingen, wijzigingen... in de praktijk worden omgezet en toegepast. Dan komen we bij de uitvoerende kant van het beleid. Hieronder worden enkele belangrijke stakeholders binnen de uitvoering van het integratiebeleid besproken. Met de term stakeholders, worden belanghebbenden bedoeld. Met de brede definitie van het woord worden personen, organisaties en de ruimere omgeving bedoeld die een invloed uitoefenen of die beïnvloed worden (Jonker, 2018). De stakeholders die aan bod zullen komen, worden beïnvloed door de verandering die de decreetwijziging met zich meebrengt. Ze oefenen ook zelf invloed uit, aangezien deze organisaties met deze veranderingen aan de slag zullen gaan in hun dagelijkse werking.

3.1. DE PROEFTUINEN EN HUN TOEKOMSTIGE ROL

Vooraleer de vierde pijler effectief wordt geïmplementeerd binnen het inburgeringstraject, werden in Vlaanderen proefprojecten opgesteld. Deze proefprojecten kregen de naam 'Proeftuinen' en dienen als een voorbereiding van -, en experimentele fase met - het concept van de vierde pijler

Er zijn momenteel 26 Proeftuinen lopende in 55 verschillende gemeenten (Van Cauwenberge, 2021). De Proeftuinen zijn gestart op 1 januari 2021 en eindigen op 30 juni 2022. Ondertussen werd beslist dat het termijn van de Proeftuinen zal worden verlengd tot december 2022. Lokale besturen hebben zelf de keuze om op deze verlenging in te tekenen. Als ze dit doen, moeten ze zelf instaan voor de helft van de financiering die deze verlenging zal vereisen (Casier, 2022). Er worden tussentijdse evaluatiemomenten voorzien voor de Proeftuinen. Eén van die evaluatiemomenten vond al plaats in mei 2021. Onder de titel 3.1.1. worden de bevindingen die tijdens dit evaluatiemoment aan bod kwamen, besproken.

Voor de financiering van de Proeftuinen, werd 800 000 euro aan subsidies uitgerekend. Per Proeftuinproject is er een maximumbedrag van 40 000 euro voorzien (Van Cauwenberge, 2020). De Proeftuinen worden begeleid door het HIVA van de KU Leuven, *'dit is het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving dat vooral beleidsgericht onderzoek verricht en de opgedane kennis uit deze onderzoeken verspreidt via seminars, workshops...'* (Hiva KU Leuven, 2018).

De inhoud van de verschillende projecten die deelnemen aan de Proeftuinen is verschillend. Het ene project houdt bijvoorbeeld buddywerking in, terwijl een ander project zich richt op vrijwilligerswerk of het inrichten van stages... Sommige projecten zetten in op meerdere activiteiten. Toch vervullen deze Proeftuinen een gemeenschappelijke rol, die a.d.h.v. drie kenmerken kan worden verwoord: Participatieve aanpak, Human-Centered Design en innovatie (Hiva KU Leuven, z.d.).

"Met participatie wordt bedoeld dat alle belanghebbenden bij de projecten intensief geïnformeerd en betrokken worden (Hiva KU Leuven, z.d.)." Deze participatieve aanpak heeft grote voordelen. Het zorgt

ervoor dat er in de termijn van het lopende project aanpassingen doorgevoerd kunnen worden. Die aanpassingen zijn nodig om het aanbod beter af te stemmen op de noden van alle belanghebbenden, zodat het aanbod voldoende toereikend is eenmaal de vierde pijler wordt geïmplementeerd in het inburgeringstraject.

Human-Centered-Design, bouwt verder op het vorige kenmerk, de participatieve aanpak. Human-Centered Design slaat op het feit dat het belang van de inburgeraars in alle Proeftuinprojecten centraal staat. Om dit te kunnen waarmaken, wordt er rechtstreeks in interactie gegaan met de inburgeraars. Die rechtstreekse interactie wordt mogelijk gemaakt door de participatieve aanpak, die ervoor zorgt dat alle belanghebbenden, dus ook de inburgeraars intensief betrokken worden bij het projectverloop (Hiva KU Leuven, z.d.).

Een derde en laatste gemeenschappelijke kenmerk van de Proeftuinen, dat ook de essentie van de rol van de huidige Proeftuinen omvat, is innovatie. De Proeftuinen bestaan uit 'proefprojecten', die worden ingezet ter voorbereiding van de implementatie van de vierde pijler. De Proeftuinen vormen een aanvulling op, of een uitbreiding van het huidige aanbod dat al bestaat binnen steden en gemeenten, maar kunnen ook de start zijn voor het opzetten van een nieuw aanbod (Hiva KU Leuven, z.d.).

3.1.1. BEVINDINGEN UIT DE PROEFTUINEN

Zoals gezegd, startten de Proeftuinen op 1 januari 2021 en eindigen deze normaal gezien op 30 juni 2022, maar er is ondertussen al beslist dat het termijn van de Proeftuinen zal worden verlengd tot december 2022. Gedurende de looptijd van de Proeftuinen worden een aantal evaluatiemomenten voorzien. Zo vond er, zoals eerder vermeld, een tussentijds evaluatiemoment plaats op 27 mei 2021, waarbij de eerste bevindingen, beleidsvragen en knelpunten waarmee de Proeftuinen geconfronteerd werden, in kaart werden gebracht. Enkele belangrijke bevindingen, beleidsvragen en knelpunten worden hieronder besproken (De Cuyper, 2021), (De Cuyper, 2021).

3.1.1.1. DE PLAATS VAN DE VIERDE PIJLER IN HET INBURGERINGSTRAJECT

Het moment in het inburgeringstraject waarop de vierde pijler moet worden uitgevoerd door de inburgeraar, staat niet vast. Dit kan in principe gekozen worden door de inburgeraar zelf, in samenspraak met de trajectbegeleider. De verschillende projecten binnen de Proeftuinen hebben een verschillende mening over het moment waarop de vierde pijler het beste geplaatst wordt in het inburgeringstraject.

Sommige Proeftuinprojecten zagen er eerder het voordeel van in om de vierde pijler verder in het inburgeringstraject in te plannen, eenmaal alle 'randvoorwaarden' voldaan zijn. Daarmee wordt bedoeld dat de inburgeraars eerst prioriteit geven aan het zoeken voor een school voor de kinderen, het in orde brengen van de papieren, en het zoeken van een woning. Eenmaal dit in orde is gebracht, is er tijd en ruimte voor vrije tijd of sociale contacten. Verschillende proeftuinprojecten gaven aan dat de vierde pijler ook wel ideaal zou zijn voor inburgeraars, twee tot drie jaar nadat ze in België zijn aangekomen (De Cuyper, 2021).

Anderzijds zagen andere Proeftuinprojecten er juist de meerwaarde van in om de vierde pijler vroeg in het inburgeringstraject in te plannen. Het uitbouwen van een netwerk kan helpen om je beter in je vel te voelen en kan het proces van de zoektocht naar een huis, een school... een stuk gemakkelijker maken (De Cuyper, 2021).

Een andere vraag die enkele Proeftuinprojecten zich stellen, is een vraag rond de kennis van de taal; moet de nieuwkomer al wat Nederlands kennen om in te stappen in de vierde pijler? Als er gekozen wordt door de inburgeraar in samenspraak met de trajectbegeleider, om de vierde pijler vroeg in het inburgeringstraject te plaatsen, is er vaak weinig kennis van de taal bij de inburgeraar. Hoe wordt er een zinvol aanbod gevonden voor inburgeraars die nog geen kennis hebben van de Nederlandse taal (De Cuyper, 2021)?

3.1.1.2. DE INHOUDELIJKE INVULLING VAN HET AANBOD

De vierde pijler zal bestaan uit een aanbod van 40 uur. Verschillende Proeftuinen gaven aan dat een aanbod van 40 uur veel, of zelfs té veel is, zeker als er gekozen wordt voor een buddyproject. Peter de Cuyper, een onderzoeker die eerder al aan bod kwam in deze thesis, en die dit evaluatiemoment presenteerde, vertaalde 40 uur deelname aan een buddyproject naar een periode van 10 maanden, als er om de twee weken een tweetal uur wordt afgesproken tussen nieuwkomer en buddy (De Cuyper, 2021).

De inburgeraar heeft ook de mogelijkheid om de 40 uur in te vullen met een combinatie van verschillende initiatieven, i.p.v. één initiatief. Dan rijst een nieuwe vraag; wat met de kleinere steden en gemeenten, die geen groot aanbod hebben in het kader van de vierde pijler, waardoor er dus weinig keuze is voor de inburgeraar (De Cuyper, 2021)?

3.1.1.3. VERPLICHTINGEN MET DE KOMST VAN HET NIEUWE DECREET

Een laatste knelpunt dat aan bod kwam tijdens het evaluatiemoment van de Proeftuinen in mei 2021, was een vraag rond het verplichte karakter van de vierde pijler. Hoe gaan partners, vrijwilligersorganisaties, buddywerkingen... waarbij de nadruk sterk ligt op het vrijwillige karakter, reageren op de invoering van een verplichte vierde pijler? Zullen deze partners nog bereid zijn om mee te werken in deze context? Zal deze verplichting een effect hebben op de dynamiek binnen de groep in een vrijwilligersorganisatie? Het zal namelijk het geval zijn dat er zowel verplichte als niet-verplichte inburgeraars terechtkomen in dezelfde organisatie die past binnen de vierde pijler (De Cuyper, 2021)?

Ook bij de registratie van die 40 uur worden er vragen gesteld. Krijgen de organisaties, en de medewerkers binnen die organisaties in het kader van de vierde pijler een meer controlerende rol? Er kwamen al enkele creatieve oplossingen naar boven uit de verschillende Proeftuinprojecten i.v.m. de registratie van 40 uur. Zo kan bijvoorbeeld een fotodagboek bijgehouden worden, als bewijs van deelname (De Cuyper, 2021).

De Proeftuinen zijn zoals eerder vermeld, een voorbereidende, experimentele fase, voordat de vierde pijler officieel zal deel uitmaken van het inburgeringstraject. Het is dan ook de bedoeling dat aan het einde van de looptijd van de Proeftuinen, een antwoord kan geformuleerd worden op merendeel van deze vragen en onduidelijkheden.

3.2. HET AGENTSCHAP INTEGRATIE EN INBURGERING EN HUN TOEKOMSTIGE ROL

Het AGII is een extern verzelfstandigd agentschap (EVA) dat ontstond in 2015 als een fusie van verschillende organisaties die werkten rond het thema integratie. Het AGII valt onder de bevoegdheid van de Vlaamse Overheid. Het AGII streeft naar een samenleving waarin iedereen gelijke kansen krijgt. Nieuwkomers worden op allerlei vlakken geconfronteerd met onrecht in de ontvangende samenleving. Enkele voorbeelden hiervan zijn een verschil in rechten op basis van de verblijfsstatus van de

nieuwkomer, vaak ook een socio-economische achterstelling en discriminatie op vlak van geloof, herkomst of huidskleur. Om deze vormen van onrecht te bestrijden en in te zetten op gelijke kansen, wordt in Vlaanderen een inburgeringsprogramma georganiseerd door het AGII (Schuermans, Vandenabeele, Jans, & Holemans, 2016).

De toenemende diversiteit in onze samenleving is een grote uitdaging voor heel wat organisaties, lokale besturen en burgers. Om de verschillende partijen te begeleiden bij het omgaan met deze uitdaging, voorziet het AGII een kwaliteitsvol aanbod waarbij onder andere vormingen worden gegeven (Agentschap Integratie en Inburgering, z.d.).

Het AGII is actief binnen zes verschillende regio's in Vlaanderen en Brussel. Enkel in de steden Antwerpen en Gent is het AGII niet actief, en in Brussel staat het AGII niet in voor de activiteiten rond Nederlands leren. Deze taken worden daar opgenomen door het Huis van het Nederlands Brussel (Agentschap Integratie en Inburgering, z.d.).

In het vorige onderdeel, 3.1. werden de Proeftuinen besproken als stakeholder binnen het integratiebeleid in Vlaanderen. Ook bij de organisatie van de Proeftuinen speelt het AGII een rol. Het AGII staat namelijk in voor de doorverwijzing van inburgeraars naar deze Proeftuinen. Als er tijdens de looptijd van de Proeftuinen de nood ontstaat vanuit de lokale besturen of andere stakeholders om een vorming, wordt deze ook door het AGII georganiseerd (Agentschap Integratie en Inburgering, 2021).

3.2.1. HET AANBOD

Het aanbod van het AGII, kan in vijf kernactiviteiten worden samengevat:

1. Integratie

Deze kernactiviteit kan ook omschreven worden als tweedelijnswerk. Dit betekent dat er niet rechtstreeks met de doelgroep gewerkt wordt. Binnen de dienst integratie, ligt de focus vooral op het ondersteunen van lokale besturen en organisaties in hun integratiewerk (Agentschap Integratie en Inburgering, z.d.).

2. Inburgering

Binnen de kernactiviteit 'inburgering', wordt er rechtstreeks met de cliënten gewerkt, in tegenstelling tot 'integratie', is dit dus eerstelijnswerk. De functie van trajectbegeleiders kadert binnen deze kernactiviteit. De cliënt doorloopt een inburgeringstraject, waarvan de inhoud onder 3.2.2. wordt besproken. De trajectbegeleider biedt doorheen dit proces individuele ondersteuning aan de cliënt (Agentschap Integratie en Inburgering, z.d.).

3. Nederlands leren en oefenen

'Nederlandse lessen worden niet georganiseerd door het AGII, maar er wordt samen met de inburgeraar gezocht naar een passende school en cursus. Bij het AGII kunnen ook taaltesten Nederlands afgelegd worden (Agentschap Integratie en Inburgering, z.d.)'.

4. Sociaal Tolken en vertalen

'Het AGII voorziet een opleiding tot sociaal tolk, verder kunnen er via het AGII ook sociaal tolken en vertalers aangevraagd worden om inburgeraars te ondersteunen bij belangrijke gesprekken op school of in ziekenhuizen (Agentschap Integratie en Inburgering, z.d.)'.

5. Juridische hulpverlening

'Er wordt informatie meegedeeld aan organisaties, voorzieningen en besturen over het vreemdelingenrecht en internationaal familierecht. Dit gebeurt telefonisch, via vormingen en via publicaties (Agentschap Integratie en Inburgering, z.d.)'

3.2.2. HET INBURGERINGSTRAJECT

Zoals net bij het aanbod van het AGII werd aangehaald, kadert het inburgeringstraject onder de kernactiviteit 'inburgeren' van het AGII en speelt de trajectbegeleider hier de cruciale rol om de inburgeraar de individuele begeleiding te bieden die hij of zij nodig heeft.

Het inburgeringstraject is het traject dat de inburgeraar aflegt na ondertekening van het inburgeringscontract en waarbij hij of zij wordt begeleid door de trajectbegeleider. Het traject bestaat uit vier pijlers:

1. Nederlands Leren

Het AGII geeft zelf geen Nederlandse les. Trajectbegeleiders nemen een COVAAR-test, of cognitieve vaardigheidstest af van de cliënt. Dit is een soort logicatest waarmee het niveau voor de geschikte school wordt bepaald. (Agentschap Integratie en Inburgering, z.d.)

2. Maatschappelijke oriëntatie

Het onderdeel MO is een cursus die cliënten online of klassikaal kunnen volgen, in hun moedertaal. In de cursus wordt het leven in Vlaanderen en België uitgelegd. Thema's als wonen, werken, onderwijs, gezondheid... komen aan bod. Concreet wordt bijvoorbeeld uitgelegd hoe afval in Vlaanderen gesorteerd wordt, en wordt de betekenis van de verschillende kleuren vuilniszakken uitgelegd. Ook het politieke systeem van België wordt uitgelegd (Agentschap Integratie en Inburgering, 2022)...

De cursus MO vindt plaats op verschillende dagen. Zo zijn er zaterdagcursussen, bedoeld voor de cliënten die doorheen de week werken, er zijn ook avondcursussen en cursussen overdag tijdens de week.

Met de komst van het nieuwe decreet vinden er zoals eerder besproken, enkele veranderingen plaats voor het onderdeel MO. Niet enkel wordt dit onderdeel betalend, maar om te slagen voor dit onderdeel moet er sinds 1 maart 2022 een test worden afgelegd na het beëindigen van de cursus (Agentschap Integratie en Inburgering, 2022).

3. Traject naar werk

Ook deze pijler kwam al aan bod in het hoofdstuk rond het integratiebeleid in Vlaanderen. De derde pijler, het traject naar werk is een nieuwe aanvulling op het inburgeringstraject, sinds de komst van het nieuwe decreet en zet in op het verhogen van de economische zelfredzaamheid van inburgeraars. Om nogmaals kort te herhalen zijn inburgeraars op beroepsactieve leeftijd die niet werken, verplicht om zich binnen een termijn van 30 dagen na het ondertekenen van het inburgeringscontract in te schrijven bij de VDAB (Agentschap Integratie en Inburgering, 2022).

4. Participatie- en netwerktraject (De vierde pijler)

Het participatie- en netwerktraject, ofwel de vierde pijler, kwam ook al uitgebreid aan bod. Ook deze pijler is een nieuwe aanvulling op het inburgeringstraject sinds de komst van het nieuwe decreet. Concreet kiest de inburgeraar één of meerdere initiatieven die bijdragen aan het versterken en uitbouwen van een sociaal netwerk. De gekozen initiatieven kunnen bestaan uit de deelname aan een buddyproject, vrijwilligerswerk... Deze pijler zal een onderdeel vormen van 40 uur binnen het

inburgeringstraject, en zal verplicht zijn voor verplichte inburgeraars die niet werken of studeren (Agentschap Integratie en Inburgering, 2022).

Op het moment dat deze thesis wordt ingediend, is de datum waarop deze pijler effectief als verplicht onderdeel wordt geïmplementeerd binnen het inburgeringstraject nog niet gekend. Momenteel lopen over heel Vlaanderen Proeftuinprojecten, ter voorbereiding van de implementatie van deze vierde pijler.

Om het inburgeringstraject aan inburgeraars uit te leggen, wordt het schema gebruikt die als bijlage 1 is bijgevoegd, waarop de vier benoemde pijlers nogmaals visueel terug te vinden zijn.

3.3. LOKALE BESTUREN EN HUN TOEKOMSTIGE ROL

Binnen de uitvoering van de vierde pijler, spelen lokale besturen een cruciale, regisserende rol. Ook de lopende Proeftuinprojecten worden door de lokale besturen gecoördineerd (Agentschap Integratie en Inburgering, z.d.).

Wat houdt die rol van regisseur precies in? Het is de bedoeling dat de lokale besturen het aanbod in het kader van de vierde pijler binnen hun gemeente ontsluiten, de manier waarop wordt tot op dit moment aan de lokale besturen zelf overgelaten (Crombez, 2022).

3.4. BUDDYWERKINGEN EN HUN TOEKOMSTIGE ROL

Het tweede deel van het theoretische luik, richt zich op buddywerking. Er wordt dieper ingegaan op het concept van buddywerking, er wordt een internationale vergelijking gemaakt tussen verschillende landen en er wordt verder ingegaan op buddywerkingen specifiek gericht op nieuwkomers.

3.5. BESLUIT

In dit onderdeel werden de verschillende stakeholders besproken die een belangrijke rol zullen spelen bij de uitvoering van de vierde pijler. De Proeftuinen werden uitgebreid besproken, aangezien deze kunnen omschreven worden als de ‘experimentele fase’ van de vierde pijler. In het tussentijdse evaluatiemoment dat plaatsvond voor de Proeftuinen, werden al enkele knelpunten geformuleerd.

Mijn stageplaats, het AGII speelt nu al de rol van ‘toeleider’ van inburgeraars naar de Proeftuinen toe, en later ook naar het aanbod binnen de vierde pijler. Om de rol van het AGII duidelijker te schetsen, aangezien het een zeer brede organisatie is, werd het aanbod van het AGII kort toegelicht a.d.h.v. vijf kernactiviteiten. De vierde pijler, ofwel het Netwerk- en Participatietraject is naast Nederlands leren, MO en het Traject naar werk, één van de vier pijlers binnen het inburgeringstraject.

Lokale besturen krijgen de regie in handen binnen het verhaal van de vierde pijler, zij staan in voor de ontsluiting van het aanbod naar de inburgeraars binnen hun stad of gemeente. Op de rol van buddywerking, wordt in het volgende deel binnen het theoretische luik verder ingegaan.

DEEL 2: BUDDYWERKING

1. OMKADERING VAN BUDDYWERKING

De term buddywerking wordt verduidelijkt a.d.h.v. een korte en bondige definitie uit het boek 'Kwetsbaar Verbonden: De duo-methodiek in Vlaanderen', geschreven door Bea van Robaeys en Vicky Lyssens-Danneboom. *“Een buddywerking, ook wel duo-werking genoemd is een methodiek waarbij een vrijwilliger een-op-een gekoppeld wordt aan een (sociaal) kwetsbaar persoon (of gezin) (Lyssens-Danneboom & Van Robaeys, 2018).”* De vrijwilliger ondersteunt de kwetsbare persoon waar nodig, vooral op het vlak van participatie aan de maatschappij. Binnen dit deel van het theoretische luik, wordt buddywerking in de brede definitie van het woord ontleed, en wordt een antwoord geboden op de volgende vragen: Hoe en waar is buddywerking ontstaan? Voor welke verschillende doelgroepen en in welke werkingsgebieden is buddywerking actief? Wat is de doelstelling van buddywerking, en wat zijn de succesfactoren die ervoor zorgen dat een buddyproject slaagt?

1.1. ONTSTAAN

Eerder in deze thesis werd de evolutie naar een superdiverse samenleving in Vlaanderen besproken. Dit is een nieuwe maatschappelijke uitdaging, die dient aangepakt te worden op een nieuwe manier. Om het samenleven in zo'n superdiverse samenleving te doen slagen, is nood aan nieuwe vormen van solidariteit. *‘Solidariteit is een gevoel van verbondenheid, één zijn met anderen (Van Dale, 2022), (Encyclo, 2022)’. Buddywerking is daar één manier van (Schuermans, Vandenabeele, Jans, & Holemans, 2016).*

‘Duo-werking’ of buddywerking is een overgenomen methodiek uit de Verenigde Staten. Daar ontstond het in de jaren '70, ter ondersteuning van mensen met aids. Mensen met de ziekte, werden enorm gestigmatiseerd. Een buddy was zowat de enige persoon die aan hun zijde bleef staan en hen praktische en emotionele ondersteuning bood (Lyssens-Danneboom & Van Robaeys, 2018), (Van Robaeys & De Vuyst, z.d.).

Nederland pikte deze methodiek op in de jaren '90, de duo-werkingen staan daar vooral bekend onder de naam 'maatjesprojecten'. In de internationale vergelijking die later in dit deel aan bod komt, wordt de situatie van buddywerking in Nederland verder besproken. Uiteindelijk kwam deze methodiek ook in België terecht (Van Robaeys & De Vuyst, z.d.). In Vlaanderen deed het concept van buddywerking zijn intrede in 2011, door minister-president Geert Bourgeois (De Vreese, 2019).

Het belang van het achterliggende idee van buddywerkingen, mentoring-projecten, maatjesprojecten..., namelijk het bevorderen van de zelfredzaamheid van elke burger, neemt toe in verschillende domeinen binnen de maatschappij. Vanwaar komt deze toename aan populariteit? De oorzaak hiervan is grotendeels terug te vinden bij de overgang van een verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving, en dit niet alleen in Vlaanderen. In een verzorgingsstaat wordt de burger gezien als iemand die passief is, *‘de overheid zorgt voor het welzijn en de welvaart van alle burgers (Chadd, 2022)’. In een participatiesamenleving, wordt die passieve burger getransformeerd tot een actieve burger, die zelf verantwoordelijkheid opneemt voor de invulling van zijn eigen leven (Ensie, 2017). ‘Activering’ is dan ook een centraal begrip binnen de participatiesamenleving. Verschillende taken die de overheid in de verzorgingsstaat op zich nam, worden nu herverdeeld en uitbesteed aan*

de burgers. Vrijwilligers spelen hierin een grote rol. Er wordt meer en meer ingezet op samenwerkingsrelaties tussen vrijwillige burgers en professionals (De Cuyper & Reidsma, 2020).

1.2. DOELGROEPEN EN WERKINGSGBIEDEN

Deze thesis is gericht op buddywerking voor nieuwkomers, maar buddywerking, of duo-werking bestaat niet enkel voor de doelgroep nieuwkomers. Zo bestaan er naast buddy's voor nieuwkomers ook fietsbuddy's, schoolbuddy's, werkbuddy's, sportbuddy's (De Cuyper, 2021)

Al mogen de doelgroepen waarop buddywerkingen zich richten onderling verschillen, toch heeft de doelgroep één gemeenschappelijk kenmerk. Buddywerking richt zich op mensen die verkeren in een situatie van sociale kwetsbaarheid. Sociale kwetsbaarheid kan omschreven worden als *“het – als gevolg van beperkingen, verwarring, trauma's of armoede – onvoldoende toegerust zijn van mensen om op voldoende wijze aan de samenleving te participeren.”* (Lyssens-Danneboom & Van Robaey, 2018). Merendeel van de doelgroep waarop buddywerking zich richt, bevindt zich in een maatschappelijk kwetsbare situatie. Vaak bevindt deze doelgroep zich in sociaal isolement of is er risico op sociale uitsluiting (Lyssens-Danneboom & Van Robaey, 2018).

1.3. DOELSTELLING VAN BUDDYWERKING

Onder het vorige punt, 1.2. werd sociale kwetsbaarheid omschreven als een gemeenschappelijke noemer waaronder de doelgroep van buddywerking valt. Mensen in een maatschappelijke kwetsbare positie, komen vaak in een situatie van sociaal isolement of sociale uitsluiting terecht. De uitdaging en ook meteen een stuk van de doelstelling van buddywerking, is om dit patroon te doorbreken en door mensen uit hun sociaal isolement te halen en ondersteunen om een sociaal netwerk op te bouwen. Dit kan worden samengevat als het bevorderen van maatschappelijke participatie (Lyssens-Danneboom & Van Robaey, 2018).

Het bevorderen van maatschappelijke participatie is de hogere doelstelling van buddywerking, en die doelstelling proberen buddywerkingen te bereiken via enkele kleinere doelstellingen. Als we kijken naar buddywerking gericht op nieuwkomers, waarop in het volgende onderdeel van deze thesis verder wordt ingegaan, kan de hogere doelstelling opgedeeld worden in kleinere doelstellingen zoals *‘het oefenen van de Nederlandse taal in een ongedwongen sfeer, het creëren van ontmoeting tussen nieuwkomers en de autochtone lokale inwoners van de gemeente, toeleiden naar vrije tijd, samen de stad ontdekken en de nieuwkomer wegwijs maken in de gemeente en soms ook ondersteuning bieden bij praktische en administratieve vragen, bij woon- en studiebegeleiding... (VVSG, z.d.)’*. Deze kleinere doelstellingen dragen bij aan het vervullen van de algemene doelstelling van buddywerking, namelijk het bevorderen van maatschappelijke participatie.

Toch kan de focus van de doelstelling verschillen van buddywerking tot buddywerking. Het onderscheid kan gedefinieerd worden a.d.h.v. twee belangrijke begrippen; ‘bepriending’ en ‘mentoring’.

In sommige buddywerkingen, ligt de focus meer op bepriending. Dat betekent dat de focus ligt op het sociaal kwetsbaar individu zelf, en op de relatie die opgebouwd wordt met de buddy. Het doel van buddywerking, ligt in buddywerkingen waar meer op bepriending wordt gefocust, bij het vergroten van de maatschappelijke participatie, en het verbeteren van de levenskwaliteit van de sociaal kwetsbare persoon (Lyssens-Danneboom & Van Robaey, 2016). Bij buddywerkingen die focussen op

‘befriending’, is er geen strikte afbakening in tijd van de relatie tussen de buddy en de sociaal kwetsbare persoon. Het is eerder een toewijding op lange termijn (De Cuyper, 2021).

In buddywerking waar de focus meer ligt op mentoring, staat het bereiken van de vooropgestelde doelen op de eerste plaats en komt daarna de relatie tussen de buddy en de sociaal kwetsbare persoon. De tijdsperiode van het proces waarin de buddy en de sociaal kwetsbare persoon een relatie met elkaar opbouwen, is hier eerder beperkt. Er wordt ingezet op het stimuleren van persoonlijke ontwikkeling van de sociale kwetsbare persoon en het is vooral de bedoeling dat het buddyproject hem of haar enkele belangrijke competenties en vaardigheden bijbrengt. Je zou kunnen stellen, dat bij buddywerkingen waar de focus eerder ligt op ‘mentoring’, de relatie tussen buddy en sociaal kwetsbaar persoon eerder een middel is om de vooropgestelde doelen te bereiken. Bij buddywerkingen die werken rond ‘befriending’ vormt het ontwikkelen van die relatie juist het doel op zich (Lyssens-Danneboom & Van Robaey, 2016).

1.4. SUCCESFACTOREN VAN BUDDYWERKING

In het Decreet betreffende het integratie- en inburgeringsbeleid in Vlaanderen, waarvan de hoofdpunten en doelstellingen in het eerste deel van het theoretische luik werden besproken, wordt buddywerking zeer positief geprofileerd. Het draagt bij aan de verhoging van de zelfredzaamheid van sociale kwetsbare personen, het zorgt voor een verruiming van het sociaal netwerk... Toch is het goed om het concept van buddywerking ook kritisch in vraag te stellen. Zo stelt onderzoeker, doctor in de politieke wetenschappen, moraalfilosoof en sociaal werker Pascal Debruyne, zich vragen bij de nood aan buddywerkingen in Vlaanderen in het volgende citaat (Politea Uitgeverij, z.d.).

“Veel buddywerk is net een aanklacht tegen een beleid dat drempels inbouwt en de structurele voorwaarden om te ‘kunnen’ integreren niet garandeert.” (Debruyne, 2021).

Wat uit onderzoek blijkt, is dat een grote succesfactor voor het traject dat het duo aflegt, zijn oorsprong vindt in het concept van matching. Matching is een proces waarbij een vrijwilliger aan een nieuwkomer wordt gekoppeld. Dit begrip wordt verder uitgewerkt onder de actoren van het buddyproject, meer specifiek bij de rol van de coördinator (Lyssens-Danneboom & Van Robaey, 2017).

Naast de kwaliteit van de match, is ook het profiel van de buddy cruciaal voor de effectiviteit van een buddyproject. Het profiel van de buddy wordt in het onderdeel rond de actoren binnen een buddyproject, verder besproken (De Cuyper, 2021).

1.5. BESLUIT

Om samen te vatten, ontstond buddywerking in de jaren '70 in Amerika en kwam het concept van buddywerking in 2011 in Vlaanderen terecht. Momenteel past de methodiek van buddywerking in Vlaanderen binnen het idee van de participatiesamenleving, waarin van de burger wordt verwacht dat hij of zij een actieve bijdrage levert aan de samenleving.

Ondanks het feit dat deze thesis zich focust op buddywerking voor nieuwkomers, wat in het volgende onderdeel meer in detail wordt besproken, wordt buddywerking ingezet in een veel breder werkingsgebied en voor verschillende doelgroepen. Wat het concept van buddywerking met die verschillende doelgroepen en werkingsgebieden gemeenschappelijk heeft, is dat de werking zich richt op het versterken en ondersteunen van sociale kwetsbare personen met als doel om de maatschappelijke participatie van die personen te bevorderen.

Toch kan de doelstelling benaderd worden vanuit een andere focus, in de eerste plaats met de nadruk op de relatie tussen buddy en sociaal kwetsbare persoon, waarbij er een lange termijn relatie wordt opgebouwd. Deze focus wordt *Befriending* genoemd. In de tweede plaats wordt de relatie tussen het duo eerder gezien als ‘middel’ om vooropgestelde doelen te bereiken. In dit geval is het buddyproject meer afgebakend in tijd. Deze focus wordt *Mentoring* genoemd.

Als laatste werd een antwoord op de vraag geformuleerd wat ervoor zorgt dat buddywerking slaagt. Een hele belangrijke succesfactor is het proces van matching, wat onder hoofdstuk 3. Actoren binnen een buddyproject, bij de rol van de coördinator verder wordt toegelicht.

2. BUDDYWERKING MET NIEUWKOMERS

Het ontstaan van de methodiek van buddywerking kwam al aan bod in het vorige onderdeel. In dit onderdeel wordt verder ingegaan op een specifieke vorm van buddywerking, namelijk buddywerking met nieuwkomers. Het aantal buddywerkingen met nieuwkomers in Vlaanderen wordt besproken en ook de werking van drie verschillende buddywerkingen in Vlaanderen wordt toegelicht ter illustratie. Daarna wordt de internationale situatie van buddywerking in beeld gebracht, en wordt de organisatie en inhoud van het concept van buddywerking in drie verschillende landen besproken. Deze vergelijking is gebaseerd op een onderzoek uit 2020 van Peter De Cuyper in het kader van de vierde pijler. Na de internationale vergelijking, worden de verschillen en gelijkenissen opgesomd tussen buddywerking in de drie landen die aan bod kwamen, en buddywerking in Vlaanderen.

2.1. BUDDYWERKING IN VLAANDEREN

Buddywerking in Vlaanderen, is zoals eerder vermeld een zeer recent gegeven. De meeste buddywerkingen in Vlaanderen zijn nog maar sinds een aantal jaar actief. In 2016, brachten Bea Van Robaeys en Vicky Lyssens alle buddywerkingen in Vlaanderen in kaart. Op dat moment waren dat er 78, en focuste 42% van die buddywerkingen zich op integratie (De Cuyper, 2021).

In 2021 bracht *‘UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees), ook wel te vertalen als de vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties, die als missie heeft om iedereen die op de vlucht slaat, om welke reden dan ook, het recht op asiel kan uitoefenen en een veilig toevluchtsoort kan vinden (UNHCR België en Luxemburg, 2022)’*, opnieuw de verschillende buddywerkingen in Vlaanderen in kaart. Ondertussen zijn er al 125 buddywerkingen actief in Vlaanderen, die zich specifiek richten op sociale inclusie voor nieuwkomers en vluchtelingen (De Cuyper, 2021). Inclusie is het tegenovergestelde van uitsluiting, via sociale inclusie is het dus de bedoeling om gezamenlijk te bouwen aan een samenleving waaraan iedereen kan deelnemen, ook achtergestelde of kwetsbare doelgroepen. Gelijkwaardigheid staat centraal (Villans, 2014).

Hieronder worden drie buddywerkingen in Vlaanderen besproken die zich richten op de doelgroep nieuwkomers.

2.1.1. SAMEN GENTENAAR

Buddywerking ‘Samen Gentenaar’ startte op in 2011. Bij Samen Gentenaar is de richtlijn om als duo (buddy en nieuwkomer) minimum één keer om de twee weken af te spreken gedurende een periode van zes maanden (In-Gent, z.d.). De activiteiten die buddy en nieuwkomer ondernemen, mogen door het duo zelf gekozen worden, maar de focus ligt sterk op vrije tijd. Het is niet de bedoeling dat een buddy antwoorden geeft op ondersteuningsvragen i.v.m. huisvesting of werk. Ook wordt er van de

nieuwkomer verwacht dat er een basiskennis is van het Nederlands vooraleer er deelgenomen wordt aan het buddyproject (In-Gent, z.d.).

2.1.2. MOZAÏEK MECHELEN

Mozaïek in Mechelen is een project binnen de Proeftuinen, dit is de voorbereidende fase voor de implementatie van de vierde pijler. De Proeftuinen werden in het vorige deel van deze thesis, rond het integratiebeleid in Vlaanderen, al uitgebreid besproken.

Het project Mozaïek houdt meer in dan buddywerking. Het biedt aan nieuwkomers ook de kans om vrijwilligerswerk te ondernemen of een kennismakingsstage bij een lokaal dienstencentrum of bij buurtwerking te doen. Het project startte op 1 januari 2021 en loopt normaal gezien tot 30 juni 2022, maar zoals eerder werd vermeld, krijgen proeftuinprojecten de kans op een verlenging tot eind december 2022.

Bij buddywerking Mozaïek is het de bedoeling dat nieuwkomer en buddy minstens twee keer per maand afspreken, gedurende een periode van zes à zeven maanden. Er worden ook groepsactiviteiten voorzien waarop alle duo's van buddy en nieuwkomer elkaar kunnen ontmoeten. Tijdens corona verliep de buddywerking van Mozaïek deels digitaal en deels fysiek. Er wordt ook steeds een feedbackmoment voorzien voor de buddy's halverwege de termijn van het buddyproject (Stad Mechelen, z.d.).

2.1.3. COMPAGNONS BRUGGE EN OOSTENDE

Buddywerking Compagnons startte op in Oostende in 2016 en breidde intussen ook uit naar Brugge. Ook bij deze buddywerking ligt de focus op vrijetijdsbesteding. Het is niet de bedoeling dat de buddy de rol van hulpverlener op zich neemt.

Er worden net zoals bij Mozaïek Mechelen, af en toe groepsactiviteiten georganiseerd, twee per 'traject' van zes maanden. Voor de buddy's worden er drie evaluatiegesprekken voorzien in die periode van zes maanden (Stad Oostende, z.d.). Bij Compagnons Brugge is er een richtlijn voor de duo's, om toch minstens twee keer per maand met elkaar af te spreken, gedurende een periode van zes maanden.

2.2. BUDDYWERKING IN ANDERE LANDEN

In 2020 werd door onderzoekers Peter de Cuyper en Marije Reidsma in functie van de bijkomende vierde pijler in het inburgeringstraject, én in opdracht van de Decenniumdoelen onderzoek gedaan naar de organisatie van buddyprogramma's voor nieuwkomers in drie verschillende landen. *'De Decenniumdoelen zijn doelen waarrond armoedeorganisaties en sociale bewegingen in Vlaanderen en Brussel zijn gaan samenwerken. De zes thema's waarrond doelen zijn opgesteld zijn gezondheid, arbeid, inkomen, wonen, onderwijs, samenleven en rechtvaardigheid (Cabinet C, 2022)'*. De drie landen die in het onderzoek van De Cuyper en Reidsma grondig werden besproken, zijn Nederland, Duitsland en de regio Catalonië.

Dit verkennend onderzoek werd neergeschreven in een paper, met als doel inspiratie op te doen voor Vlaanderen rond de organisatie van de vierde pijler, specifiek rond de organisatie van buddyprojecten.

2.2.1. MAATJESPROJECTEN IN NEDERLAND

Eerst en vooral wordt kort de situatie met betrekking tot het integratiebeleid in Nederland geschetst. Daar ligt momenteel een wetsvoorstel op tafel voor een hervorming van de inburgeringswet, waarin meer de nadruk wordt gelegd op participatie van nieuwkomers aan de samenleving. Ook de lokale besturen krijgen een grotere rol toegekend. Eigenlijk valt deze hervorming grotendeels te vergelijken met de situatie in Vlaanderen (De Cuyper & Reidsma, 2020).

In Nederland wordt de term ‘maatje’ gebruikt en dit wordt breder geïnterpreteerd dan de term ‘buddy’. *‘Maatjesprojecten zijn een verzamelnaam voor alle initiatieven waarbij een vrijwilliger een-op-een gekoppeld wordt aan een persoon die extra begeleiding of ondersteuning nodig heeft (De Cuyper & Reidsma, 2020)’*. Buddyprojecten kunnen dus omschreven worden als een onderdeel van de maatjesprojecten in Nederland (De Cuyper & Reidsma, 2020).

In Nederland neemt de overheid een zeer beperkte, faciliterende rol op in de organisatie van deze maatjesprojecten, en wordt de uitvoerende rol grotendeels aan de lokale besturen en de samenleving zelf overgelaten. Er zijn een aantal maatjesprojecten die zich specifiek richten op de doelgroep nieuwkomers. ‘Stichting Buddy to Buddy’ is één van de grotere lokale initiatieven in Nederland die zich langzaam heeft verspreid over meerdere gemeenten, en die zich specifiek inzet op maatjesprojecten voor nieuwkomers. Buddy to buddy heeft tot doel om het sociaal isolement bij nieuwkomers te doorbreken, maar ook om de Nederlandse bevolking dichter te betrekken bij de integratie van nieuwkomers. Hoe buddy en nieuwkomer hun contact met elkaar invullen, wordt zoveel mogelijk aan henzelf overgelaten. Al is er vanuit Stichting Buddy to Buddy wel een richtlijn om minstens één keer per week af te spreken, gedurende een periode van vier maanden, maar ook die verantwoordelijkheid wordt bij het duo zelf gelegd (De Cuyper & Reidsma, 2020).

Een interessante insteek van Stichting Buddy to Buddy, is dat het buddyproject zo laagdrempelig mogelijk gestart wordt, in een ongedwongen sfeer. Dit is fundamenteel, om later doorheen het traject meer aandacht te vestigen op de participatie- en integratieprocessen (De Cuyper & Reidsma, 2020).

2.2.2. ‘PATENSCHAFTEN’ IN DUITSLAND

Ook voor Duitsland schets ik kort even de kern van het integratiebeleid. In Duitsland is de organisatie BAMF (Bundesamt für Migration und Flüchtlinge) de federale overheidsdienst die bevoegd is voor het beleidsdomein migratie en integratie, en meer concreet ook voor het inburgeringsprogramma. Het inburgeringsprogramma in Duitsland focust vooral op het aanleren van de taal. Een participatie- en netwerktraject zoals in Vlaanderen, dat met de komst van het nieuwe decreet werd toegevoegd aan het inburgeringstraject, maakt in Duitsland geen deel uit van het inburgeringsprogramma (De Cuyper & Reidsma, 2020).

In Duitsland wordt de term ‘buddy’ heel weinig gebruikt, daar wordt gesproken over ‘Patenschaften’. De werking van Patenschaften is ongeveer dezelfde als van een buddyproject, namelijk een samenwerking waarbij iemand die extra ondersteuning nodig heeft op een bepaald vlak, gekoppeld wordt aan iemand die hem of haar verdere ondersteuning kan bieden. In Duitsland wordt veel belang gehecht aan samenhang en wordt geloofd dat Patenschaften er een grote rol in spelen om de samenhang binnen de maatschappij te versterken (De Cuyper & Reidsma, 2020).

Ook in Duitsland speelt de overheid een beperkte rol bij de uitvoering van Patenschaften. De overheid staat vooral in voor het bekendmaken van Patenschaften onder de Duitse bevolking.

Er zijn twee programma's binnen de Patenschappen die zich specifiek richten op de doelgroep nieuwkomers: "*Aktion Zusammen Wachsen*" (*Actie Samen Groeien*) en "*Menschen Stärken Menschen*" (*Mensen Versterken Mensen*) (De Cuyper & Reidsma, 2020). Aktion Zusammen Wachsen richt zich specifiek op jongeren met een migratieachtergrond, het is een overkoepelende organisatie, waarbinnen verschillende Patenschappen bestaan (De Cuyper & Reidsma, 2020).

Menschen Stärken Menschen is een overheidsprogramma, dat zich zowel op vluchtelingen als op de ontvangende samenleving focust, al neemt de overheid binnen dit programma enkel een faciliterende rol op zich. Dit wil zeggen dat de overheid instaat voor '*het financieren, bevorderen van netwerkvorming en bekendmaking van het programma, etc...*' (De Cuyper & Reidsma, 2020), maar de invulling van de projecten binnen dit overheidsprogramma, laat de overheid zoveel als mogelijk aan de lokale besturen en aan de organisaties zelf over.

Merendeel van de projecten binnen het programma Menschen Stärken Menschen focust zich op een één-op-één relatie tussen buddy en nieuwkomer, maar doordat de overheid de invulling van het programma vrijlaat, is er veel variatie in de activiteiten die ondernomen worden binnen de projecten. Binnen sommige projecten ligt de focus eerder op het leren en oefenen van de taal, terwijl bij andere meer ingezet wordt op netwerkverruiming via het ondernemen van groepsactiviteiten. Zoals gezegd, staat de overheid met de faciliterende rol in voor de financiering van dit programma, al is deze overheidsfinanciering wel beperkt. Dit wil zeggen dat de projecten zelf op lange termijn ook moeten instaan voor hun eigen financiering en dit zorgt wel voor onzekerheid voor het langdurige bestaan van sommige projecten (De Cuyper & Reidsma, 2020).

2.2.3. PROGRAMA CATALÀ DE REFUGI (PCR) IN CATALONIË

Het laatste land, of meer specifiek de laatste regio waar De Cuyper en Reidsma in hun onderzoek de vergelijking mee maakten, is Catalonië. In Spanje zijn de regio's bevoegd voor het beleidsdomein integratie, en is de Spaanse, centrale overheid bevoegd voor het asiel- en migratiebeleid (De Cuyper & Reidsma, 2020).

Een verschil met het inburgeringsprogramma in de voorgaande landen, is dat het volgen van een inburgeringscursus geen verplichting is voor nieuwkomers in Catalonië. Nieuwkomers kunnen hier vrijwillig aan deelnemen, en net zoals in Vlaanderen krijgen ze na het vervolledigen van de cursus een certificaat van deelname (De Cuyper & Reidsma, 2020).

In Catalonië zijn buddyprojecten, net zoals in Vlaanderen, nog een zeer recent gegeven. Buddyprojecten worden in Catalonië omschreven als '*mentoringprojecten*', die projecten richten zich op een breder publiek, namelijk op alle personen die uitsluiting van de maatschappij riskeren. Mentoring kan worden gedefinieerd als '*een sociale interventie die de relatie tussen personen bevordert, waarbij één persoon op vrijwillige wijze individuele ondersteuning geeft aan een andere persoon die sociale exclusie (uitsluiting) riskeert*' (De Cuyper & Reidsma, 2020). Mentoringprojecten in Catalonië worden ontwikkeld vanuit de organisatie CMS ofwel Coördinator van de Sociale Mentoring. CMS ontwikkelt en coördineert het mentoringprogramma van de overheid, dat zich richt op de doelgroep nieuwkomers (De Cuyper & Reidsma, 2020).

Binnen het Catalaanse vluchtelingenprogramma is een mentoringprogramma opgenomen. Dit vluchtelingenprogramma is opgedeeld in drie delen, één deel is gericht op het verwerven van de taal, het tweede deel richt zich op begeleiding in de zoektocht naar werk en het derde deel komt overeen met de vierde pijler binnen het Vlaamse inburgeringstraject, namelijk het netwerk- en

participatietraject met als grootste doelstelling om het sociaal netwerk van nieuwkomers te verbreden (De Cuyper & Reidsma, 2020).

Dit mentoringprogramma duurt acht maanden tot een jaar. De richtlijn is om tussen de twee tot vier uur per week te voorzien voor activiteiten tussen 'mentor' en 'mentee', termen die in Vlaanderen omschreven worden als 'buddy' en 'nieuwkomer'. Het mentoringprogramma verloopt niet volgens een één-op-één relatie. Er wordt een groep van mentoren gevormd die elkaar al wat kennen. Deze groep mentoren wordt gematcht met één nieuwkomer, of een familie nieuwkomers.

Mentoren krijgen ook ondersteuning doorheen het mentoringprogramma, en vooraf moeten ze 12u training volgen waarin ze klaargestoomd worden voor hun rol als mentor. Er worden intervisiemomenten voorzien, één keer per maand tussen mentor en externe begeleider. Dit is de persoon die in Vlaanderen als coördinator wordt omschreven, en twee tot drie keer per traject met mentor, mentee en externe begeleider. Ook worden er af en toe activiteiten georganiseerd met alle mentors en mentees samen (De Cuyper & Reidsma, 2020).

De Catalaanse overheid staat in voor de financiering van deze programma's, en voorziet een budget van 330 000 euro per jaar voor dit mentoringprogramma (De Cuyper & Reidsma, 2020).

2.3. VERSCHILLEN EN GELIJKENISSEN

Een groot verschil dat opvalt in de vergelijking tussen buddyprojecten in de verschillende landen, is dat bij geen enkele van bovenstaande landen, het buddyproject ingebouwd zit in het inburgeringsprogramma. In Vlaanderen is dit binnenkort wel zo, met de komst van de vierde pijler in het inburgeringstraject. Gezien buddyprojecten geen onderdeel zijn van de inburgeringsprogramma's in die landen, is er geen sprake van een verplichte deelname (De Cuyper & Reidsma, 2020). In Vlaanderen komt dit er wel aan met de verplichting van de vierde pijler voor een beperkt deel van de doelgroep verplichte inburgeraars, namelijk zij die niet werken of studeren.

Voor Vlaanderen is het al duidelijk dat de lokale besturen een regierol zullen opnemen in de uitwerking van de vierde pijler, dit werd reeds besproken in het onderdeel van de stakeholders van het integratiebeleid in Vlaanderen. Ook in Duitsland en in Nederland speelt het lokale niveau een uiterst belangrijke rol. In beide landen geldt de idee dat, door de regie grotendeels in handen te leggen van de lokale besturen, het aanbod beter afgestemd kan worden op de lokale bevolking en dat er met andere woorden meer op maat gewerkt kan worden.

De doelstelling van de buddywerkingen die ik heb besproken komt in alle drie de landen grotendeels overeen. In alle besproken landen heeft buddywerking als doel om het sociaal netwerk van de nieuwkomer uit te breiden en om hun participatie aan de samenleving te bevorderen.

Een eerste verschil dat kan opgemerkt worden tussen de verschillende landen, is de duurtijd en de intensiteit van de buddyprojecten. De duurtijd van een mentoringprogramma in Catalonië varieert tussen de 8 maanden en een jaar, en de intensiteit varieert tussen de twee en vier uur per week. In Nederland bij Stichting Buddy To Buddy wordt verwacht dat er één keer per week afgesproken wordt, in een periode van vier maanden (De Cuyper & Reidsma, 2020). Bij de buddywerking Compagnons in Vlaanderen, is er momenteel de verwachting dat buddy en nieuwkomer twee keer per maand afspreken, gedurende een periode van zes maanden.

Er is ook een verschil in de organisatie van de buddyprojecten. In Catalonië zijn de mentoringprojecten geen één-op-één relaties, maar eerder een groep mentoren die gekoppeld wordt aan een gezin of een familie. In de andere besproken landen én in Vlaanderen wordt er bij buddyprojecten wel ingezet op één-op-één-relaties.

2.4. BESLUIT

Met dit hoofdstuk, werd het concept van buddywerking vanuit een ruimer perspectief bekeken. Eerst en vooral werden cijfergegevens van buddywerkingen in Vlaanderen die zich richten op nieuwkomers in kaart gebracht en werden drie verschillende buddywerkingen in Vlaanderen besproken. Binnen deze drie buddywerkingen kwamen meteen al enkele individuele verschillen in de werking aan bod. Denk maar aan de richtlijn die opgesteld werd voor het aantal keer dat moet worden afgesproken per maand. Daarna werd buddywerking ook over de grenzen heen bekeken. De organisatie en inhoud van buddywerking in Nederland, Duitsland en Catalonië werd van dichterbij bekeken. Ook daar vielen meteen gelijkenissen en verschillen op.

Niet in elk land wordt de term ‘buddywerking’ gebruikt. In Duitsland gebruikt men de term Patenschaften, in Nederlands ‘Maatjesprojecten’ en in Catalonië wordt dit omschreven als een ‘Mentoringprogramma’. Ook de doelgroepen en de manier van werken verschillen van elkaar. Zo is buddywerking in Catalonië geen één-op-één relatie tussen buddy en nieuwkomer, terwijl dit in de andere landen en ook in Vlaanderen wel het geval is. Nu de organisatie en de inhoud van buddywerkingen in Vlaanderen én op internationaal niveau met elkaar werd vergeleken, wordt buddywerking in het volgende onderdeel meer ontleed. Er wordt dieper ingegaan op de verschillende actoren die betrokken zijn bij buddywerking, op hun rol en ook op de meerwaarde die buddywerking voor de verschillende actoren met zich meebrengt.

3. DE ACTOREN BINNEN EEN BUDDYPROJECT

Er worden binnen de verschillende werkingsgebieden en -domeinen heel wat termen gebruikt om de actoren binnen het buddyproject te omschrijven. Vaak wordt gesproken van buddy en deelnemer, buddy en ‘pal’ of zoals in Catalonië ‘mentor’ en ‘mentee’. Een buddy wordt vaak ook omschreven als vrijwilliger, coach... Om verwarring tegen te gaan, worden in deze thesis de termen ‘buddy’ en ‘nieuwkomer’ gebruikt om de leden van het duo in een buddyproject te omschrijven. Zoals al aangegeven, komt in dit onderdeel elke belangrijke actor binnen een buddywerking aan bod en wordt ook de rol van elke actor en de meerwaarde van buddywerking besproken. Als laatste, komt ook het aspect van motivatie aan bod, bij de nieuwkomer én bij de buddy. Dit is zeker geen onbelangrijk gegeven, aangezien buddywerking binnenkort geïntegreerd wordt in de vierde pijler binnen het inburgeringstraject, en voor een deel van de doelgroep inburgeraars een verplicht onderdeel wordt.

3.1. DE BUDDY

3.1.1. PROFIEL

In Vlaanderen is het merendeel van de buddy’s vrouwelijk (Lyssens-Danneboom & Van Robaeys, 2018). De meeste buddy’s bevinden zich in de leeftijdscategorie tussen de 30 en 50 jaar (Lyssens-Danneboom & Van Robaeys, 2017).

De effectiviteit en de impact van het buddyproject, hangt voor een groot deel af van het profiel en de kwalificaties van de buddy. Zo is het aangeraden, dat een buddy kennis heeft van het domein waarin men als buddy terechtkomt. Ook de persoonlijkheid van de buddy speelt een grote rol. Cruciale

persoonlijkheidskenmerken als buddy zijn *'eerlijkheid, integriteit, empathie, mededogen en authenticiteit* (De Cuyper, 2021)'.

Om het brede beeld wat te schetsen, zijn in één vijfde van de buddywerkingen in Vlaanderen 50 vrijwillige buddy's actief. De andere buddywerkingen beschikken gemiddeld over een kleinere hoeveelheid buddy's. Twee derden van de buddywerkingen in Vlaanderen heeft een te klein aantal buddy's in vergelijking met de vraag die er is naar het hebben van een buddy (Lyssens-Danneboom & Van Robaeyns, 2017).

3.1.2. MEERWAARDE VOOR DE BUDDY: DE BUDDY ALS VRIJWILLIGER

Wat haalt de buddy zelf uit het ondersteunen van iemand in een kwetsbare situatie, zoals een nieuwkomer? Het kan voor een buddy ook 'voordelen', of een meerwaarde opleveren, zoals het vergroten van zijn of haar sociaal netwerk, het aanleren of verbeteren van zijn of haar coaching skills. Daarnaast kan het buddy-zijn van een nieuwkomer meer openheid voor diversiteit opleveren (De Cuyper, 2021).

Een buddy is een vrijwilliger, de vraag waarom iemand zich als buddy opgeeft, kan in ruimere zin herleid worden tot de vraag waarom iemand aan vrijwilligerswerk doet. Op die vraag zijn tal van antwoorden: *'omdat ze tijd hebben, andere mensen willen ontmoeten, er iets voor terugkrijgen, het leuk vinden, zichzelf willen ontplooien...* (Schaubroeck, 2016)'.

In het volgende deel van deze thesis, bij het aspect van motivatie, wordt verder ingegaan op de verschillende soorten motivaties, waarin bovengenoemde antwoorden op de vraag waarom iemand zich als buddy opgeeft, kunnen gecategoriseerd worden. Vooraleer dieper ingegaan wordt op de buddy als vrijwilliger, wordt eerst het begrip 'vrijwilligerswerk' uitgelegd, a.d.h.v. de definitie uit het Decreet Georganiseerd Vrijwilligerswerk in Welzijn, Volksgezondheid en Gezin uit 2009: Vrijwilligerswerk is ...

"Elke activiteit die:

die onbezoldigd en onverplicht wordt verricht;

die verricht wordt voor één of meer andere personen, dan de persoon die de activiteit verricht, voor een groep of organisatie of voor de samenleving als geheel;

die georganiseerd wordt door een andere organisatie dan het familie- of privéverband van degene die de activiteit verricht;

die niet door dezelfde persoon en voor dezelfde organisatie wordt verricht in het kader van een arbeidsovereenkomst, een dienstencontract of een statutaire aanstelling (Vlaams Welzijns Verbond, 2015)."

In deze definitie staat het onverplichte karakter centraal. Als ik even terugkoppel naar het onderwerp en de vraagstelling van deze thesis, kan hier opnieuw een belangrijke vraag uit formuleren, namelijk hoe zullen de buddy's er tegenover staan als ze in de toekomst een nieuwkomer zullen begeleiden, die verplicht moest deelnemen aan het buddyproject, in plaats van uit vrijwilligheid?

Samenvattend, kan de meerwaarde van vrijwilligerswerk voor de vrijwilliger zelf geformuleerd worden op micro-, meso- en macroniveau. *'Op microniveau kan de meerwaarde voor de vrijwilliger gerelateerd zijn aan het bijleren, verwerven van kennis, luisteren, verantwoordelijkheid opnemen, contacten leggen, meer zelfvertrouwen krijgen...* (Lyssens-Danneboom & Van Robaeyns, 2016)'.

Op mesoniveau zit de meerwaarde vooral in het 'sociale' van vrijwilliger zijn, namelijk '*nieuwe mensen ontmoeten en leren kennen, een uitgebreider netwerk krijgen...*' (Lyssens-Danneboom & Van Robaey, 2016)'.

Op macroniveau kan vrijwilligerswerk de vrijwilliger '*een beter inzicht geven in een bepaalde problematiek en/of doelgroep, en een genuanceerder beeld van structurele en institutionele oorzaken geven*' (Lyssens-Danneboom & Van Robaey, 2016)'. Om hiervan een voorbeeld te geven, kan een vrijwilliger als buddy voor een nieuwkomer, door zijn of haar engagement een beter inzicht krijgen op het thema discriminatie omwille van huidskleur, herkomst, taal... '*Discriminatie betekent dat mensen worden achtergesteld, anders behandeld, of uitgesloten op basis van persoonlijke kenmerken zoals godsdienst, ras, nationaliteit, seksuele geaardheid, beperking*' (College voor de Rechten van de Mens, z.d.)'...

3.1.3. ROL

De rol van de buddy is drieledig, en kan dus a.d.h.v. drie verschillende begrippen worden omschreven: bondgenoot, coach en mentor.

De term 'bondgenoot' leunt het dichtste aan bij de letterlijke vertaling van 'buddy', namelijk 'vriend'. De buddy als bondgenoot zorgt ervoor dat sociale uitsluiting van de nieuwkomer voorkomen wordt. De nadruk ligt hier op de vriendschap, de band en het contact tussen nieuwkomer en buddy staat hier centraal, de buddy is een luisterend oor voor de nieuwkomer (Agentschap Integratie en Inburgering, 2019), (Lyssens-Danneboom & Van Robaey, 2018).

Naast bondgenoot, kan de buddy ook als 'coach' worden omschreven, hier ligt de nadruk meer op het persoonlijke veranderingsproces van de nieuwkomer, met als doel om de zelfredzaamheid te verhogen. De buddy 'gidst' de nieuwkomer, door samen activiteiten te doen en de nieuwkomer zo de kans te geven om ervaring op te doen op gebieden waar hij of zij nood aan heeft. '*Dit kan gaan over het verhogen van financiële zelfredzaamheid, door bijvoorbeeld samen budgetvriendelijk te gaan winkelen*' (Lyssens-Danneboom & Van Robaey, 2018)'.

Een derde en laatste term die wordt gebruikt om de rol van buddy te omschrijven, is 'mentor'. '*Een mentor is een soort raadgever, een meer ervaren persoon die op basis van eigen kennis en ervaring een minder ervaren persoon adviseert en begeleidt*' (Reijnen, 2014)'. De rol van mentor komt grotendeels overeen met de rol van coach die de buddy op zich neemt. Net zoals bij coaching, wordt er naar een doel toegewerkt, met het verschil dat de buddy hier eerder een rol van 'leermeester' op zich neemt, iemand met ervaring en kennis. Toch is het heel belangrijk dat de gelijkwaardigheid tussen buddy en nieuwkomer centraal blijft staan in de relatie. Als mentor brengt de buddy zijn kennis en expertise over aan de nieuwkomer, de buddy motiveert de nieuwkomer om stappen te zetten in de richting van de vooropgestelde doelen (Lyssens-Danneboom & Van Robaey, 2018), (Agentschap Integratie en Inburgering, 2019).

Zowel bij de coachende rol en de rol als mentor, wordt de nadruk gelegd op de tijdelijkheid van de relatie tussen buddy en nieuwkomer. Om te voorkomen dat er een afhankelijkheidsrelatie ontstaat van de nieuwkomer naar de buddy toe, ligt de focus doorheen het buddyproject op het einddoel. Vanaf het moment dat de nieuwkomer zelfstandig begint stappen te ondernemen in het bereiken van het einddoel, kan het buddyproject beëindigd worden (Lyssens-Danneboom & Van Robaey, 2018).

Op welke van de drie opgenoemde rollen dat de buddy de focus legt, wordt grotendeels bepaald door de nieuwkomer. Afhankelijk van de noden van de nieuwkomer, past de buddy zich aan en wordt er een balans gezocht tussen de drie bovenstaande rollen (Agentschap Integratie en Inburgering, 2019).

“Soms moeten buddy’s bijna sociaal werkers zijn (Mondelinge communicatie, 2022)”.

Een uitspraak van een coördinator van een buddywerking in Vlaanderen, die ik in het kader van mijn literatuurstudie om raad en advies vroeg. De afbakening van de rol van de buddy is heel belangrijk. Buddywerking is voor veel nieuwkomers een nieuw concept. Het onderscheid tussen een buddy en een Sociaal Assistent van het OCMW, of van het AGII is soms moeilijk te begrijpen. Daarom is een duidelijke toelichting van de rol van de buddy door de coördinator noodzakelijk, om te voorkomen dat een buddy overspoeld wordt met vragen waarvoor hij of zij niet bevoegd is.

3.2. DE NIEUWKOMER

3.2.1. PROFIEL

In tegenstelling tot het geslacht van de buddy’s, zijn merendeel van de nieuwkomers die deelnemen aan een buddyproject jonge mannen (Lyssens-Danneboom & Van Robaeys, 2018).

3.2.2. MEERWAARDE VOOR DE NIEUWKOMER

In 2021 werd door onderzoekers Peter de Cuyper, Hanne Vandermeerschen, Jan Van Ongevalle en Elena Briones Alonso een monitoring- en evaluatiekader opgesteld voor de vierde pijler binnen het inburgeringstraject, met als bedoeling na te gaan hoe het sociaal netwerk- en participatietraject de integratie van nieuwkomers kan ondersteunen (De Cuyper, Vandermeerschen, Van Ongevalle, & Briones Alonso, 2021).

Dit monitoring- en evaluatiekader wordt momenteel door de Proeftuinen gebruikt als instrument om de wijzigingen in het decreet die invloed hebben op hun werking te evalueren en om eventueel nog aanpassingen te doen voordat de vierde pijler effectief geïmplementeerd wordt in het inburgeringstraject.

Een onderdeel binnen dit monitoring- en evaluatiekader is ‘domeinen van verandering’. Voor de nieuwkomer, die in dit evaluatiekader omschreven wordt als inburgeraar, wordt met de deelname aan een initiatief binnen de vierde pijler verandering op een viertal domeinen beoogd.

- 1) *‘Sociale netwerking: de Inburgeraars leren nieuwe mensen kennen en bouwen sociale relaties uit binnen en tussen diverse sociale groepen (De Cuyper, Vandermeerschen, Van Ongevalle, & Briones Alonso, 2021).’*

Dit domein van verandering richt zich op het verbreden van het netwerk van de nieuwkomer, zowel binnen eenzelfde sociale groep, als daarbuiten. *‘Een sociale groep kan omschreven worden als een groep mensen die met elkaar omgaat en vergelijkbare kenmerken deelt, waardoor er een gevoel van eenheid ontstaat (Sociology Group, z.d.)’*. Het sociaal netwerk binnen de eigen sociale groep verbreden, wordt ook wel ‘bonding’ of verbindend sociaal kapitaal genoemd. *‘Het sociaal kapitaal verwijst naar de sociale netwerken van individuen en al de hulpbronnen die ze via deze netwerken kunnen mobiliseren (Encyclo, 2022)’*. Het sociaal netwerk uitbreiden buiten de eigen sociale groep, wordt ‘bridging’ of overbruggend sociaal kapitaal genoemd.

In het kader van de vierde pijler zijn beide soorten van sociaal kapitaal (bridging en bonding) belangrijk. De bedoeling van de vierde pijler is dat nieuwkomers hun netwerk verbreden, zowel binnen de eigen etnische groep, als daarbuiten. Toch wordt binnen de vierde pijler de nadruk gelegd op overbruggend sociaal kapitaal, omdat het ook bijdraagt tot de samenhang van de gehele samenleving als er sociaal contact ontstaat tussen diverse sociale groepen, zoals gebeurt bij buddywerking (De Cuyper, Vandermeerschen, Van Ongevalle, & Briones Alonso, 2021).

- 2) *'Maatschappelijke participatie: De inburgeraars leren de stad en haar mogelijkheden kennen en maken er meer gebruik van (plaatsen, organisaties, activiteiten, diensten...)'* (De Cuyper, Vandermeerschen, Van Ongevalle, & Briones Alonso, 2021).'

De term 'participatie' verwijst naar een wisselwerking tussen de ontvangende samenleving en nieuwkomers. Voortbouwend op het eerste domein van verandering voor de nieuwkomer, dat zich richt op 'sociale netwerking', is het bij het tweede domein van verandering die zich richt op maatschappelijke participatie ook de bedoeling dat de nieuwkomer activiteiten/plaatsen/diensten... leert kennen, zijn of haar weg vindt naar het verenigings- en vrijetijdsleven in de stad en op die manier opgenomen wordt in het groter geheel van de ontvangende samenleving (De Cuyper, Vandermeerschen, Van Ongevalle, & Briones Alonso, 2021).

- 3) *'De inburgeraars ontwikkelen eigen competenties en zelfvertrouwen'* (De Cuyper, Vandermeerschen, Van Ongevalle, & Briones Alonso, 2021).'

Migratie heeft veel gevolgen, ook op persoonlijk vlak. Zo migreren mensen vanuit hun land, waar ze de taal spreken, buurtbewoners kennen... naar een nieuw land, waar ze de taal niet spreken en helemaal niemand kennen. Kortom hebben nieuwkomers hun leven in hun thuisland achter zich moeten laten en moeten ze een nieuw leven opbouwen. Door gebrek aan taal, het niet meteen vinden van een job... bevinden nieuwkomers zich vaak, vooral in de periode kort na aankomst, in een afhankelijke positie. Al deze factoren en drempels waarmee nieuwkomers te maken krijgen, kunnen invloed hebben op het zelfvertrouwen en de eigenwaarde. Een andere drempel waarmee nieuwkomers vaak te maken hebben, is het overwinnen van de 'spreekangst' van het Nederlands, bang zijn om fouten te maken in de uitspraak of zinsbouw... Daarom krijgt het voorzien van extra oefenkansen voor de Nederlandse taal binnen de initiatieven van de vierde pijler een centrale plaats (De Cuyper, Vandermeerschen, Van Ongevalle, & Briones Alonso, 2021).

- 4) *'Persoonlijk welbevinden: De inburgeraars voelen zich meer thuis in de stad (sense of belonging) en voelen zich goed'* (De Cuyper, Vandermeerschen, Van Ongevalle, & Briones Alonso, 2021).'

In het vierde en laatste domein van verandering dat de vierde pijler beoogt te bereiken bij nieuwkomers, staat de term verbondenheid centraal. De nieuwkomer voelt zich thuis en verbonden met de samenleving. Dit wordt ook uitgedrukt met de Engelse benaming 'Sense of belonging' (De Cuyper, Vandermeerschen, Van Ongevalle, & Briones Alonso, 2021).

Als je de meerwaarde van buddywerkingen voor de hulpvrager in het algemeen bekijkt, en dus niet enkel de meerwaarde van buddywerkingen die zich specifiek op nieuwkomers richten, kan de meerwaarde opgedeeld worden in vier domeinen: *'(1) psychologische opbrengsten, (2) sociaal-communicatieve opbrengsten, (3) persoonlijke ontwikkeling en (4) horizonverbreding'* (Lyssens-Danneboom & Van Robaey, 2016). Deze vier algemene opbrengsten, komen grotendeels overeen

met de vier besproken domeinen, die zich specifiek richten op de verandering die beoogd wordt te bereiken met de nieuwkomer via de initiatieven binnen de vierde pijler in het inburgeringstraject.

3.3. DE COÖRDINATOR EN ZIJN ROL

Naast de buddy en de nieuwkomer, is er ondersteuning van een (sociale) professional nodig om het buddyproject te coördineren. Buddywerkingen worden door een deeltijdse of voltijdse professional gecoördineerd. Dit hangt af van de grootte van de buddywerking, in grotere buddywerkingen, gebeurt de coördinatie meestal door een voltijdse professional (Lyssens-Danneboom & Van Robaeys, 2017).

De rol van de coördinator is onmisbaar om het buddyproject te doen slagen. De rol van de organisatie en de coördinator, start bij de werving, van zowel vrijwilligers die zich als buddy willen opgeven, en nieuwkomers die wensen deel te nemen aan het buddyproject. Het werven is een proces dat veel tijd vraagt. De wervingscirkel is een instrument dat bestaat uit zes stappen dat ter ondersteuning kan gebruikt worden bij de werving (de Gast, Hetem, & Wilbrink, 2012).

In de eerste stap moet je als organisatie duidelijk het doel bepalen, wie wil je bereiken, hoeveel mensen wil je bereiken? Waarvoor zullen die worden ingezet? In de tweede stap moet de doelgroep bepaald worden: er moet een indeling gemaakt worden op basis van geslacht, leeftijd, achtergrond of opleiding. Zijn er specifieke kwaliteiten of kenmerken waarnaar je als organisatie op zoek bent? In de derde stap moet je als organisatie duidelijk kunnen formuleren wat de organisatie speciaal en uniek maakt. Waarom zou iemand zich bij jouw organisatie aanmelden als vrijwilliger, of als nieuwkomer, en niet bij een andere organisatie? In de volgende twee stappen moet de boodschap op punt gesteld worden, en het kanaal waarlangs de werving zal gebeuren bepaald worden. Kanalen waarlangs de werving kan gebeuren, zijn bijvoorbeeld een folder, een poster, een website, een digitale nieuwsbrief of mondelinge reclame. Bij buddywerking kan er een onderscheid gemaakt worden tussen de werving van vrijwilligers en van nieuwkomers (de Gast, Hetem, & Wilbrink, 2012).

De werving van nieuwkomers gebeurt vrij vaak via doorverwijzing door andere organisaties die actief zijn binnen hetzelfde werkingsgebied. Het werven van vrijwilligers gebeurt eerder via sociale media, vacatures op websites of in brochures of folders... Toch blijkt dat de meest succesvolle manier voor de werving, de mond-tot-mondreclame is (Lyssens-Danneboom & Van Robaeys, 2018).

In de laatste stap van de wervingscirkel moet nagedacht worden over de organisatie van de werving. Op welk moment en op welke locatie zal die plaatsvinden? Eigenlijk worden in die stap alle praktische randvoorwaarden op punt gesteld (de Gast, Hetem, & Wilbrink, 2012).

Na de werving, volgt een screening en selectie van de vrijwilligers. Deze fase bestaat meestal uit een individueel gesprek tussen de coördinator en de vrijwilliger met interesse om buddy te worden. Tijdens dit gesprek wordt de nagegaan of de kandidaat-vrijwilliger geschikt is voor het opnemen van de rol als buddy. Daarbij wordt extra gelet op een aantal kenmerken, die al werden besproken bij het onderdeel rond het profiel van de buddy, zoals eerlijkheid, empathie en authenticiteit. Basishouding en communicatieve vaardigheden worden afgetoetst. Zowel bij de kandidaat-buddy als de nieuwkomer worden door de coördinator interesses en verwachtingen bevestigd. (Lyssens-Danneboom & Van Robaeys, 2018).

Die interesses en verwachtingen, vormen naast een aantal andere factoren de basis voor de volgende taak van de coördinator, namelijk matching. Zoals eerder aangegeven, bij de bespreking van de succesfactoren van buddywerking, is een goede match cruciaal om een buddyproject te doen slagen.

Het spreekt dan ook voor zich dat dit een tijdsintensieve fase is voor de coördinator (Lyssens-Danneboom & Van Robaey, 2018).

In merendeel van de buddywerkingen gebeurt de matching op basis van de combinatie van drie factoren:

- *“De ondersteuningsvraag van de nieuwkomer*
- *De mogelijkheden en onmogelijkheden van de buddy*
- *De persoonlijkheid en voorkeuren van de buddy en de nieuwkomer (Lyssens-Danneboom & Van Robaey, 2018)”*.

Nadat de coördinator deze afweging heeft gemaakt, wordt er een kennismakingsgesprek georganiseerd, waarbij zowel de buddy en de nieuwkomer aanwezig zijn en aan elkaar worden voorgesteld. De verwachtingen van zowel de nieuwkomer en de buddy als van het buddyproject in het geheel worden in dit gesprek verduidelijkt. Beide partijen hebben na dit gesprek nog steeds de beslissingsruimte om niet verder in te stappen in het project (Lyssens-Danneboom & Van Robaey, 2018).

Indien buddy en nieuwkomer beslissen om de ondersteuningsrelatie met elkaar aan te gaan, kan het buddyproject van start gaan. Doorheen het proces speelt de coördinator de belangrijke rol van ondersteuner. De coördinator is de persoon waarbij beide partijen terecht kunnen met vragen, zorgen en twijfels. De coördinator toont betrokkenheid, en neemt ook af en toe zelf contact op met de nieuwkomer en de buddy om te vragen hoe het loopt (Lyssens-Danneboom & Van Robaey, 2018).

Voor de buddy's worden in bepaalde buddywerkingen vormingen en/of intervisiemomenten aangeboden. Zulke momenten moeten buddy's de kans geven op het uitwisselen van vragen en ervaringen met andere buddy's binnen de werking (Lyssens-Danneboom & Van Robaey, 2018).

Doorheen het hele proces is de coördinator ook de persoon die ervoor moet zorgen dat de buddy's zich gewaardeerd voelen als vrijwilliger. De manier waarop waardering getoond kan worden aan vrijwilligers, wordt in het volgende onderdeel 3.4.3.3. besproken, onder de extrinsieke motivatie van de vrijwilliger.

Als laatste, heeft de coördinator een bepaalde signaalfunctie. Drempels, waarmee buddy's of nieuwkomers worstelen, die door de coördinator worden opgemerkt, moeten worden voorgelegd aan het bredere werkveld, zoals de samenwerkingspartners tijdens overlegmomenten (Lyssens-Danneboom & Van Robaey, 2018).

3.4. HET ASPECT VAN MOTIVATIE

Het laatste, maar zeker niet onbelangrijke onderdeel dat wordt besproken, is het aspect van motivatie bij de buddy en de nieuwkomer. Met de komst van het nieuwe decreet, waarin de vierde pijler een verplicht onderdeel wordt binnen het inburgeringstraject voor verplichte inburgeraars die niet werken of studeren, kunnen er ook wel vragen gesteld worden bij het aspect van motivatie. Motivatie is een factor die een belangrijke rol vervult binnen buddywerking die op vrijwilligheid is gebaseerd. Eerder werd al de meerwaarde van de deelname aan het buddyproject voor zowel de buddy als de nieuwkomer besproken. Die meerwaarde hangt samen met de motivatie, waarom zet iemand zich in als vrijwillige buddy? Waarom neemt iemand deel aan het buddyproject als nieuwkomer? Dit heeft grotendeels ook met motivatie te maken.

3.4.1. BEGRIPSVERDUIDELIJKING

De woorden 'motiveren' en 'motief' zijn afkomstig van het Latijnse woord 'Movere', wat bewegen betekent. Met andere woorden, wordt met de term 'motivatie' de drijfveren en de richting van het menselijk gedrag omschreven. Wat beweegt mensen om zich voor iets in te zetten? Deze redenen verschillen van persoon tot persoon en kunnen veranderen in reactie op verschillende omgevingsfactoren (de Gast, Hetem, & Wilbrink, 2012).

3.4.2. SOORTEN MOTIVATIE

Motivatie kan op twee verschillende manieren ontstaan, vanuit zichzelf, of van buitenaf. Motivatie die vanuit de persoon zelf komt, heet intrinsieke motivatie. Om intrinsieke motivatie te omschrijven, kunnen termen zoals voorkeur, passie, interesses... gebruikt worden. Het tegenovergestelde, is extrinsieke motivatie, *'daarbij ligt de 'beloning' voor de handeling buiten de activiteit zelf* (de Gast, Hetem, & Wilbrink, 2012). Iemand die extrinsiek gemotiveerd is, onderneemt dus een activiteit, omwille van de beloning die eraan vasthangt, of om een negatief effect te voorkomen (Encyclo, 2022).

Iemand die intrinsiek gemotiveerd is, onderneemt een activiteit voor zijn eigen plezier, voor de positieve beleving die eraan vasthangt. Het grootste voorbeeld van activiteiten die iemand aangaat op basis van intrinsieke motivatie, zijn hobby's (Franzen, 2008).

3.4.3. MOTIVATIE BIJ BUDDY'S EN NIEUWKOMERS

3.4.3.1. INTRINSIEKE MOTIVATIE VAN BUDDY'S

De intrinsieke motivatie voor het opnemen van vrijwilligerswerk, ligt in de functie die het vrijwilligerswerk heeft voor de vrijwilliger zelf. Deze functies kunnen worden opgedeeld in een aantal categorieën, zoals bijvoorbeeld:

- Normatieve motieven: vrijwilligerswerk is een manier voor de vrijwilliger om de waarden en normen waaraan hij of zij belang hecht in de praktijk naar buiten te brengen.
- Kwaliteitsmotieven: vrijwilligerswerk kan zorgen voor een persoonlijke groei en verhoging van de kwaliteit van het leven van de vrijwilliger zelf.
- Beschermingsmotieven: vrijwilligerswerk kan een manier zijn om negatieve gevoelens te verminderen, te ontlopen, of te verwerken.
- Leermotieven: vrijwilligerswerk biedt de vrijwilliger de kans om extra leerervaring op te doen en om bestaande kennis ten vaardigheden te vergroten (de Gast, Hetem, & Wilbrink, 2012).

Deze motieven, die bepalend zijn voor de motivatie van de vrijwilliger om vrijwilligerswerk te ondernemen, hangen heel nauw samen met de meerwaarde van vrijwilligerswerk voor de vrijwilliger zelf.

3.4.3.2. INTRINSIEKE MOTIVATIE VAN NIEUWKOMERS

Wat motiveert nieuwkomers om deel te nemen aan het buddyproject? Als we zoeken naar een antwoord op deze vraag, met betrekking tot de intrinsieke motivatie van de nieuwkomer, moet er gekeken worden naar de functie die de deelname aan het buddyproject op zich heeft voor de nieuwkomer. Eigenlijk zijn de motieven van de nieuwkomer niet zo verschillend van de motieven van de buddy, die zonet werden besproken. Ook bij de nieuwkomers spelen vooral sociale en normatieve motieven een rol, met andere woorden, *"het opdoen van sociale contacten en maatschappelijke betrokkenheid* (de Gast, Hetem, & Wilbrink, 2012)".

Ook zelfontplooiing, zoals het krijgen van meer zelfvertrouwen en een gevoel van eigenwaarde is een belangrijk motief van de nieuwkomer om deel te nemen aan het buddyproject.

3.4.3.3. EXTRINSIEKE MOTIVATIE VAN BUDDY'S

Bij de keuze voor het opnemen van engagement, zoals vrijwilligerswerk spelen zowel intrinsieke als extrinsieke 'motivatoren' mee, extrinsieke uitkomsten, zoals beloningen zijn altijd een secundaire motivatiefactor (Franzen, 2008). Een vrijwilliger kan een engagement aangaan, omdat er een aantal externe gevolgen aan vasthangen. Een voorbeeld hiervan kan zijn dat vrijwilligerswerk heel erg gewaardeerd wordt, en dat het dus een meerwaarde vormt om vrijwilligerswerk te vermelden op het CV (Curriculum Vitae) tijdens de zoektocht naar werk (Socius, 2007).

Waardering en beloning voor de inzet van de vrijwilligers door de organisatie, kan bijdragen aan de motivatie van vrijwilligers. Een organisatie kan waardering geven aan de vrijwilligers op heel wat verschillende manieren. Zo kan de organisatie bijvoorbeeld een systeem inschakelen van 'vrijwilliger van de maand', waarop elke maand één vrijwilliger eens extra in de bloemetjes wordt gezet. Ook kan er af en toe een kleine attentie voorzien worden, zoals een kaartje of een persoonlijke brief op verjaardagen... Er kan af en toe een feest of een brunch georganiseerd worden voor vrijwilligers, activiteiten zoals deze bevorderen bovendien ook de onderlinge sfeer tussen de vrijwilligers (de Gast, Hetem, & Wilbrink, 2012).

Wanneer waardering getoond wordt door het geven van een 'materieel bewijs', zoals een cadeaubon, wordt gesproken over 'beloning'. Beloning kan een manier zijn om vrijwilligers extra te motiveren. Een ander voorbeeld om vrijwilligers, zoals buddy's te belonen, is het geven van vrijwilligerskorting bij bijvoorbeeld de deelname aan een vereniging of een club, of op toegangstickets tot bepaalde evenementen (de Gast, Hetem, & Wilbrink, 2012).

3.4.3.4. EXTRINSIEKE MOTIVATIE VAN NIEUWKOMERS

Aangezien de vierde pijler een verplicht onderdeel wordt van het inburgeringstraject voor verplichte inburgeraars die niet werken of studeren, is er een kans dat veel verplichte inburgeraars deelnemen aan het buddyproject op basis van extrinsieke motivatie.

Het volgen van een participatie- en netwerktraject van 40 uur vormt voor die doelgroep namelijk een vereiste voor het behalen van het Inburgeringsattest (IBA). Dit is een belangrijk document dat wordt opgevraagd als een nieuwkomer later ooit de Belgische nationaliteit wil aanvragen. In dat geval, neemt de nieuwkomer niet deel aan het buddyproject op basis van de functie van het buddyproject voor de nieuwkomer zelf, maar op basis van een externe 'beloning' die aan de deelname gekoppeld is, namelijk het behalen van het IBA.

3.5. BESLUIT

In dit hoofdstuk werd duidelijk dat elke actor binnen buddywerking een onmisbare rol vervult. De buddy vervult een driedelige functie van bondgenoot, coach en mentor. Het is de nood van de nieuwkomer die bepaalt op welke van deze drie rollen van de buddy het meeste zal ingezet worden. De deelname van de nieuwkomer aan een buddyproject, moet voor de nieuwkomer zelf verandering teweegbrengen op vier verschillende domeinen: sociale netwerking, maatschappelijke participatie, het ontwikkelen van zelfvertrouwen en eigen competenties en persoonlijk welbevinden (De Cuyper, Vandermeerschen, Van Ongevalle, & Briones Alonso, 2021). Buddywerking brengt ook voor de buddy

zelf een meerwaarde met zich mee, die meerwaarde doet zich voor op micro-, meso- en macroniveau en hangt samen met de intrinsieke motivatie van de vrijwilliger om zich te engageren als buddy.

De coördinator vervult een aantal cruciale rollen om het buddyproject in goede banen te leiden, van werving, screening en selectie van de vrijwilligers, tot matching, ondersteuning en opvolging. Daarnaast neemt de coördinator ook nog een signaalfunctie op.

Als laatste werd dieper ingegaan op het aspect van motivatie bij de buddy en de nieuwkomer, wat geen onbelangrijk begrip is binnen buddywerking. Waarom stelt een vrijwilliger zich kandidaat om buddy te worden? Waarom neemt een nieuwkomer deel aan het buddyproject? Er werd een verdere opsplitsing gemaakt tussen extrinsieke en intrinsieke motivatie. Het werd duidelijk dat de keuze van het opnemen van vrijwilligerswerk, of de keuze om deel te nemen aan een buddyproject een wisselwerking is tussen beide soorten motivatie.

Methodologisch luik

In het methodologische luik van mijn thesis wordt de voorbereiding van het onderzoek besproken. De bedoeling van dit onderzoek is om een antwoord te formuleren op de onderzoeksvraag 'Hoe zien stakeholders de verplichte invulling van buddywerking binnen de vierde pijler van het inburgeringstraject?'. De probleemstelling, doelstelling en onderzoeksstrategie komt aan bod. Ook wordt de keuze voor de verschillende onderzoeksmethoden en -technieken gemotiveerd. De drie verschillende groepen van stakeholders die worden bevraagd, worden in kaart gebracht.

1. PROBLEEM- EN VRAAGSTELLING

Zoals al aangegeven in het theoretische luik van deze thesis, bestaat het concept van buddywerking nog niet lang in Vlaanderen. Dit wil ook zeggen dat het onderzoek dat gedaan is rond buddywerking nog relatief beperkt is. Daarnaast is buddywerking tot nu toe een initiatief dat plaatsvindt op vrijwillige basis, en is het concept van 40 uur verplicht buddywerk een geheel nieuwe insteek die aan het initiatief wordt toegevoegd met de komst van het nieuwe decreet op 1 maart 2022.

Wat de gevolgen zullen zijn van deze verplichting, is op dit moment nog onduidelijk, aangezien de datum waarop de verplichting van het participatie- en netwerktraject van 40 uur momenteel nog niet bepaald is. De onderzoeksvraag ‘Hoe zien stakeholders de verplichte invulling van buddywerking binnen de vierde pijler van het inburgeringstraject?’, brengt de visie van enkele belangrijke stakeholders binnen buddywerking in kaart, en aan de hand daarvan worden enkele kansen, aandachtspunten en gevaren geformuleerd in de vorm van aanbevelingen naar het beleid.

De mogelijke antwoorden op mijn onderzoeksvraag kunnen verschillende richtingen uitgaan. Alle stakeholders kunnen hier zowel positief als negatief tegenover staan. Om de visie van de stakeholders gestructureerd in beeld te kunnen brengen, wordt met dit onderzoek ook een antwoord gezocht op een aantal deelvragen:

- Wat met het belang van de vrijwilligheid binnen een buddyproject, zowel voor nieuwkomer als buddy?
- Hoe zou het verplichte buddywerk praktisch georganiseerd kunnen worden?
- Welke noden, behoeften, verwachtingen/bedenkingen/waarschuwingen, zijn er vanuit de organisaties om dit in de praktijk te brengen?

2. DOELSTELLING

Het doel dat met dit onderzoek wordt beoogd, is het in kaart brengen hoe de verschillende stakeholders de verplichting ervaren, en hierdoor enkele kansen, gevaren en aandachtspunten formuleren in de vorm van een aanbeveling naar het beleid.

Ook trajectbegeleiders van mijn stageplaats, het AGII Contactpunt Brugge verwijzen vaak nieuwkomers door naar buddywerkingen. De komst van de verplichting van 40 uur deelname aan een initiatief binnen de vierde pijler voor verplichte inburgeraars die niet werken of studeren, brengt ook voor de trajectbegeleiders heel wat vragen met zich mee. Met deze thesis wil ik dus graag ook een meerwaarde bieden voor mijn stageplaats. Er wordt vanuit AGII Contactpunt Brugge al een tijdje gesignaleerd dat er meer nood is aan flyers om initiatieven binnen de vierde pijler aan inburgeraars voor te stellen. Daarom wordt als beroepsproduct in het kader van deze thesis een flyer ontworpen die buddywerking uitlegt aan nieuwkomers, en die door de trajectbegeleiders kan worden meegegeven.

3. ONDERZOEKSSTRATEGIE

Bij kwalitatief onderzoek brengt de onderzoeker de werkelijkheid in kaart in niet-numerieke gegevens. Terugkoppeland naar de doelstelling die deze thesis beoogt, zullen kansen, gevaren en aandachtspunten geformuleerd worden voor de verplichting van de vierde pijler. Dit onderzoek zal dus peilen naar ervaringen, meningen, motivaties en visies op de verplichting van 40 uur deelname aan

een buddyproject. Daarom is kwalitatief onderzoek hiervoor de meest aangewezen onderzoeksstrategie (Stevens, 2019-2020).

Het nadeel van de keuze voor kwalitatief onderzoek is dat het aantal bevroegden in het onderzoek beperkt zal zijn, en de resultaten van het onderzoek dus nooit representatief kunnen zijn of veralgemeend kunnen worden (Stevens, 2019-2020).

Onder het punt 3.1. komen de onderzoeksmethoden die voor het onderzoek zullen gebruikt worden aan bod. Het onderzoek wordt uitgevoerd a.d.h.v. de afname van interviews, aangezien vooral gepeild zal worden naar meningen, ervaringen en visies van de belanghebbenden.

De stakeholders, ook wel belanghebbenden genoemd, die in het kader van dit onderzoek zullen worden bevroegd, worden opgedeeld in drie groepen: buddy's, nieuwkomers en coördinatoren van verschillende buddywerkingen. Elk van deze doelgroepen is onmisbaar in de werking van een buddyproject. De manier van bevraging, komt in het volgende onderdeel rond de onderzoeksmethoden aan bod. Er wordt gekozen om drie doelgroepen te bevragen, omdat er op die manier drie verschillende perspectieven in kaart gebracht worden.

3.1. ONDERZOEKSMETHODE(N)

Zoals net werd aangegeven, zullen drie verschillende groepen stakeholders bevroegd worden in het kader van dit onderzoek: buddy's, nieuwkomers en de coördinatoren die het buddyproject in goede banen leiden. Onder deze titel wordt verder ingegaan op de onderzoeksmethode die zal gebruikt worden bij deze drie doelgroepen en motiveer ik mijn keuze voor deze onderzoeksmethode.

3.1.1. INTERVIEWS MET NIEUWKOMERS

Eén doelgroep die de directe gevolgen van de verplichting van de vierde pijler zal ervaren, is de doelgroep nieuwkomers, meer specifiek de verplichte inburgeraars die momenteel niet werken of studeren. Ik kies ervoor om de doelgroep nieuwkomers in het kader van mijn onderzoek wat breder te nemen. Er wordt gekozen voor nieuwkomers die op dit moment deelnemen aan het buddyproject, of een buddy gehad hebben, ongeacht ze werken of studeren. Zij hebben reeds een idee van de werking van een buddyproject, en kunnen al hun ervaring delen. Nieuwkomers die momenteel deelnemen aan een buddyproject, nemen deel op vrijwillige basis en kunnen daarrond al de eventuele meerwaarde die dit voor hen betekent formuleren.

Als type interview, wordt gekozen voor het gestructureerde, open interview. Dit is een vorm van interview waarbij gebruik gemaakt wordt van een vragenprotocol. Het antwoord op de vragen wordt volledig overgelaten aan de geïnterviewde, er zijn geen voor geformuleerde antwoordcategorieën. In een vragenprotocol zijn de vragen volledig uitgeschreven, en dienen die ook in die volgorde gesteld te worden. Toch mag de onderzoeker afwijken van de vastliggende volgorde door in het interview op bepaalde thema's verder door te vragen (Stevens, 2021-2022).

Er was lang twijfel tussen het gebruik van een vragenprotocol en een topiclijst voor het interviewen van nieuwkomers. Uiteindelijk werd gekozen om te interviewen a.d.h.v. een vragenprotocol, omdat het thema van deze bachelorproef heel specifiek is. Om te vermijden dat de vraag op een verkeerde manier wordt geïnterpreteerd door de verschillende nieuwkomers die bevroegd worden, worden de vragen helder geformuleerd, in klaar en eenvoudig taalgebruik dat voor alle nieuwkomers duidelijk is. Daarnaast ga ik er ook vanuit dat sommige interviews met nieuwkomers in het Engels of in het Frans zullen afgenomen worden. Om daar zo goed mogelijk op voorbereid te zijn, zullen alle interviewvragen

op voorhand vertaald worden. Op die manier is er een zeker structuur aanwezig en een vragenprotocol biedt in een interview meer structuur en houvast dan een topiclijst. Rekening houdend met de mogelijkheid dat ik bij de afname van de interviews zenuwachtig zal zijn, lijkt een vragenprotocol de beste optie. Deze zal het nodige houvast kunnen bieden waardoor het interview vlotter zal verlopen dan bij het gebruik van een topiclijst, waar er een stuk minder houvast is.

De reden waarom gekozen wordt om nieuwkomers te bevragen a.d.h.v. een individueel interview en niet via een groepsinterview, zoals een focusgroeps gesprek, is omdat ik ervan uitga dat niet elke nieuwkomer dezelfde taal zal spreken. Het zou kunnen dat er met sommige nieuwkomers in het Engels zal moeten gesproken worden en met anderen in het Nederlands. In een individueel interview, kan formulering, spreektempo, en taal aangepast worden aan elke nieuwkomer. In een groepsinterview, zoals een focusgroep, bestaat het risico dat bepaalde, verbaal sterkere nieuwkomers, meer het woord nemen dan anderen en dat daardoor niet de visie van elke nieuwkomer aan bod komt.

3.1.2. FOCUSGROEPSGESPREK MET BUDDY'S

Het oorspronkelijke plan was om de verschillende groepen van stakeholders, dus ook de buddy's, te bevragen a.d.h.v. individuele interviews. Na via mail contact op te nemen met de coördinator van een buddywerking voor nieuwkomers in Brugge, met de vraag naar buddy's uit de werking met interesse in de deelname aan mijn bachelorproef, werd geantwoord dat er al een masterstudent dezelfde vraag aan de coördinator had gesteld. De coördinator wilde de buddy's geen twee keer de vraag stellen om deel te nemen aan een onderzoek via een interview, om hen niet te overladen, wat begrijpelijk is. Na contact op te nemen met de masterstudent, bleek dat ons onderwerp en onze doelstelling vrij gelijkaardig waren.

Febe, masterstudente Conflict en Development aan de Universiteit van Gent, die stageloopt binnen de Diversiteitsdienst in Brugge, richt zich in haar masterproef op de rol van de vrijwilliger binnen het nieuwe integratiebeleid. Naast buddy's, bevaart ze bijvoorbeeld ook vrijwilligers van de Praattafels in Brugge. Mijn bachelorproef richt zich specifiek op de actoren binnen buddywerking en niet enkel op de visie en rol van de vrijwilliger/buddy. Na overleg met zowel Febe als met mijn promotor Johan Bertels en de Bachelorproefcoördinator van de opleiding Frank Stevens, kreeg ik de goedkeuring om dit focusgesprek samen met Febe af te nemen.

Bovendien zagen we in de cursus Onderzoeksmethodologie dat het bij een focusgroeps gesprek wordt aangeraden om het interview met twee personen af te nemen. Op die manier kan één interviewer de rol van notulist opnemen en de andere het gesprek leiden (Stevens, 2021-2022).

Een focusgroeps gesprek heeft heel wat voordelen, het biedt de mogelijkheid om in één groepsinterview een grotere groep mensen te bevragen. Het is ook een vorm van een half gestructureerd open interview. *'Het is een groeps gesprek waarbij een kleine groep mensen onder leiding van een moderator discussieert over de onderwerpen die door de moderator worden aangereikt (Vlaams Instituut Gezond Leven, 2018)'*. Bij een focusgroeps gesprek wordt er gebruikgemaakt van een topiclijst als onderzoeksinstrument. Daarin ligt de volgorde van de vragen niet vast en zijn de vragen ook niet volledig uitgeschreven (Stevens, 2021-2022).

Homogeniteit is een belangrijk kenmerk van een focusgroep. Dit wil zeggen dat het belangrijk is dat de deelnemers aan het gesprek gemeenschappelijke kenmerken delen. Er wordt dus ook gekozen voor een focusgroeps gesprek met de buddy's, omdat de bevroegde buddy's actief zijn binnen eenzelfde buddywerking. Daarnaast spreken mensen die buddy zijn, heel vloeiend Nederlands of hebben

Nederlands als moedertaal. Hier is er dus niet de nood, zoals bij de nieuwkomers, om de formulering en taal aan te passen aan elk individu (Stevens, 2021-2022).

Binnen een focusgroep is interactie heel belangrijk. Aangezien het thema van deze bachelorproef zich richt op een specifieke verandering die zich zal voordoen in de toekomst, namelijk de verplichting van de deelname aan een buddyproject, is het mogelijk dat nog niet elke buddy hier al een uitgesproken mening rond zal hebben, of goed op de hoogte is van wat die verandering precies inhoudt. De decreetwijziging is heel recent, momenteel is de verplichte deelname aan een initiatief binnen de vierde pijler nog niet operationeel. Daarom kan een focusgroeps gesprek een meerwaarde zijn, omdat de buddy's elkaar kunnen aanvullen door met elkaar te interageren. Op die manier kan er veel interessante inbreng naar boven komen (Stevens, 2021-2022).

Tijdens het afgesproken voorbereidingsmoment met Febe op 14 april, werden de rollen verdeeld en werd onze topiclijst samengevoegd tot één geheel, om ervoor te zorgen dat al onze individuele vragen voor de buddy's aan bod komen tijdens het gesprek. We zullen elk eens de rol van moderator en notulist opnemen, en deze rollen afwisselen. De topiclijst is ingedeeld in een aantal thema's. Zo zal ik bijvoorbeeld het thema rond de 'verplichting' op mij nemen. Dat zorgt ervoor dat ik bijvragen kan stellen in functie van mijn bachelorproef, omdat de visie van de buddy's op de verplichting van de vierde pijler toch wel de hoofdnoot is van het interview voor mij. We zullen de rollen op die manier verdelen, omdat we zo elk op verschillende momenten het gesprek kunnen leiden en ook wat kunnen afwisselen wie de tijd in de gaten houdt. Het uitschrijven van de transcripten en de verwerking van de resultaten uit het interview, zal achteraf individueel gebeuren.

3.1.3. INTERVIEWS MET COÖRDINATOREN

De derde en laatste doelgroep die zal bevestigd worden a.d.h.v. een individueel gestructureerd open interview, zijn de coördinatoren. Er wordt gekozen om zowel coördinatoren van Proeftuinenprojecten die werken rond buddywerking, als coördinatoren van reeds bestaande buddywerkingen te bevrage. Buddywerkingen die operationeel zijn binnen het kader van de Proeftuinen, zijn heel dicht betrokken bij het concept van de vierde pijler. Proeftuinen zijn zoals eerder in het theoretisch luik besproken, voorbereidende projecten op de effectieve implementatie van de vierde pijler in het inburgeringstraject. Coördinatoren die actief zijn binnen een Proeftuinproject, kunnen dan ook al naast hun visie op de verplichting, ervaringen delen uit de experimentele fase ter voorbereiding van de vierde pijler.

Er wordt gekozen om coördinatoren uit een aantal verschillende buddywerkingen voor nieuwkomers in Vlaanderen te bevrage. Deze groep stakeholders wordt opnieuw via individuele interviews bevestigd. De reden hiervoor, is dat elke buddywerking of elke Proeftuin wat individuele verschillen kan hebben in de werking, zoals bijvoorbeeld de richtlijn over het aantal keer dat buddy en nieuwkomer moeten afspreken. Voor een groepsinterview, zoals een focusgroeps gesprek, is homogeniteit bij de deelnemers erg belangrijk. Buddy's zullen bevestigd worden a.d.h.v. een focusgroeps gesprek, omdat ze actief zijn binnen dezelfde organisatie, de groep is dus vrij homogeen. Bij de coördinatoren is dit niet het geval, daarom wordt gekozen om deze doelgroep te bevrage a.d.h.v. individuele interviews.

Ook voor deze doelgroep, zal het gebruikte onderzoeksinstrument een vragenprotocol zijn. Dit omwille van het belang van een gelijke interpretatie van de vraag. Een voor geformuleerde vragenlijst zorgt ervoor dat de vragen op dezelfde manier aan elke coördinator wordt gesteld. Zo kan verwarring en

verkeerde interpretatie vermeden worden. Opnieuw biedt een vragenprotocol meer houvast dan een topiclijst, wat in combinatie met zenuwen op het moment van de afname van het interview wel nodig zal zijn.

3.2. ONDERZOEKSTECHNIEKEN

Alle interviews zullen na toestemming van de respondenten opgenomen worden via de 'Dictafoon' app op mijn gsm. Aan het begin van elk interview, zal samen met de respondent(en) het document 'informed consent' overlopen worden, waarin ook vermeld staat dat het interview wordt opgenomen. Daarna zal aan alle respondenten gevraagd worden om het informed consent te ondertekenen. Een voorbeeld van het document 'Informed Consent' dat gebruikt zal worden is bijgevoegd als bijlage 2.

Zoals al aangegeven onder 3.1. bij de onderzoeksmethoden, zal bij de individuele interviews gebruik gemaakt worden van een vragenprotocol. Er zullen twee verschillende versies van een vragenprotocol opgesteld worden, één voor de doelgroep nieuwkomers en één voor de coördinatoren.

Bij het focusgroeps gesprek met de buddy's wordt gebruik gemaakt van een topiclijst, deze topiclijst is in bijlagen terug te vinden, als bijlage 3.

3.3. ONDERZOEKSEENHEDEN EN ONDERZOEKSPLAATS

Het plan is om vier coördinatoren van verschillende buddywerkingen in Vlaanderen te interviewen, a.d.h.v. individuele interviews.

Rekening houdend met het aspect van 'geen respons', zullen acht coördinatoren gecontacteerd worden via mail in het kader van mijn bachelorproef, namelijk twee coördinatoren van buddywerkingen met nieuwkomers in Gent, Aalter, Kortrijk, Dendermonde, Mechelen, Oostende en Ieper. De coördinatoren werden geselecteerd uit een lijst die te vinden is op de website van VVSG, waarin alle buddywerkingen in Vlaanderen opgenomen zijn. Er werd gekozen voor de genoemde steden, omdat de buddywerkingen binnen die steden zich specifiek richten op de doelgroep nieuwkomers.

De interviews met de coördinatoren zullen online plaatsvinden via Microsoft Teams. De reden hiervoor is dat de steden van de gecontacteerde coördinatoren verspreid zijn over Vlaanderen, waardoor de verplaatsing voor een fysiek interview met elke coördinator onhaalbaar zal zijn.

Naast de coördinatoren, worden nog twee andere groepen stakeholders bevroegd, namelijk buddy's en nieuwkomers. Ik heb voor ogen om zes buddy's te bevroeden. Er wordt gekozen om buddy's die actief zijn binnen dezelfde buddywerking te bevroeden, namelijk een buddywerking voor nieuwkomers in Brugge. Praktisch gezien was dit de meest haalbare optie om buddy's fysiek te interviewen aangezien mijn stageplaats in Brugge is. Zoals eerder vermeld, zullen de buddy's via een focusgroeps gesprek bevroegd worden.

Het focusgroeps gesprek met de buddy's, zal fysiek doorgaan in een lokaal van het Huis van de Bruggeling in Brugge. Febe, de masterstudente die stageloopt bij de Diversiteitsdienst in Brugge zal hiervoor een lokaal reserveren. De coördinator van de buddywerking in Brugge, zal zelf de buddy's uitnodigen voor het focusgroeps gesprek via mail, in totaal zijn dit 16 personen. Febe en ikzelf hopen dat de respons groter zal zijn doordat de coördinator de buddy's hiervoor zelf zal uitnodigen. De coördinator is iemand die de buddy's al kennen en waarmee ze al een tijdje samenwerken, waardoor er misschien meer motivatie zal zijn om aan het focusgroeps gesprek deel te nemen.

De derde groep stakeholders die zal geïnterviewd worden in het kader van dit onderzoek, zijn nieuwkomers. Het doel is om zes nieuwkomers te bevragen die momenteel een buddy hebben of een buddy hebben gehad. Ze zullen zoals eerder vermeld, net zoals de coördinatoren a.d.h.v. individuele interviews bevestigd worden. De interviews kunnen zowel via Zoom doorgaan, als op mijn stageplaats (AGII). Dit zal afhangen van de voorkeur van de nieuwkomer zelf. Als er gekozen wordt voor digitale interviews, zullen die doorgaan via het programma 'Zoom'. De reden waarom voor dit programma wordt gekozen, is omdat merendeel van de online-cursussen MO ook via Zoom plaatsvinden. Daarom weten nieuwkomers die deze cursus al hebben gevolgd, hoe dit programma werkt. Ook voor mensen die Zoom nog niet kennen, is het gebruik ervan redelijk eenvoudig.

Ook voor het bereiken van deze zes respondenten, zal worden contact opgenomen met de coördinator van een buddywerking voor nieuwkomers in Brugge. Naast het feit dat ik de coördinator van die buddywerking in Brugge al kende via mijn stageplaats, doordat ik zelf al enkele nieuwkomers naar deze werking heb doorverwezen, is de andere reden waarom gekozen werd om de nieuwkomers uit de buddywerking van Brugge te bevragen opnieuw omwille van de locatie. Aangezien mijn stage in Brugge doorgaat, is er ook bij de doelgroep nieuwkomers de mogelijkheid om de interviews zowel fysiek als online te laten doorgaan.

Opnieuw rekening houdend met het aspect van 'geen respons', wordt naast de coördinator uit Brugge ook de coördinator van de buddywerking in Oostende via mail gecontacteerd met de vraag naar nog drie nieuwkomers uit een buddywerking voor nieuwkomers in Oostende met interesse in deelname aan dit onderzoek. Een fysieke verplaatsing naar Oostende voor enkele fysieke interviews is praktisch wel haalbaar.

3.4. ONDERZOEKSPERIODE

De uitvoering van het praktische luik zal plaatsvinden in de tweede helft van de maand april. De topiclijst en het vragenprotocol werden in de paasvakantie op punt gesteld, zodat de interviews volop kunnen worden ingepland in de twee weken na de paasvakantie.

Het focusgroepsgesprek met de buddy's van de buddywerking met nieuwkomers in Brugge is gepland op dinsdag 26 april 2022 om 19u.

3.5. BESLUIT

In het methodologische luik van mijn bachelorproef werd de totstandkoming van het onderzoek besproken. Er werd gekozen voor kwalitatief onderzoek als onderzoeksstrategie. De stakeholders die zullen bevestigd worden, kunnen worden opgedeeld in drie groepen: nieuwkomers, buddy's en coördinatoren. De coördinatoren en nieuwkomers, zal ik bevragen a.d.h.v. individuele interviews. Voor deze interviews wordt een vragenprotocol gebruikt. De derde groep, de buddy's zullen bevestigd worden via een focusgroepsgesprek a.d.h.v. een topiclijst.

In het volgende luik van deze bachelorproef, het praktische luik, wordt het verloop en de inhoud van de interviews besproken.

Praktisch luik

In het praktische luik van deze bachelorproef, wordt eerst en vooral het verloop van de interviews besproken. Daarna wordt dieper ingegaan op de inhoud van de interviews met de drie verschillende groepen stakeholders: de coördinatoren, de buddy's en de nieuwkomers. Hoe staan deze verschillende stakeholders tegenover de verplichte invulling van buddywerking binnen de vierde pijler van het inburgeringstraject? In dit onderdeel wordt aan de hand van de inhoud van de verschillende interviews, een antwoord geformuleerd op deze onderzoeksvraag. Er wordt ook een terugkoppeling gemaakt naar verschillende aspecten die in het theoretisch luik aan bod kwamen.

1. VERLOOP VAN DE INTERVIEWS

In dit onderdeel wordt het verloop van de interviews met alle stakeholders besproken, namelijk de individuele interviews met nieuwkomers en coördinatoren en het focusgroeps gesprek met de buddy's. Wat liep volgens plan en wat niet? De namen van de bevroegde respondenten en daarmee gepaard gaande buddywerkingen worden niet vermeld, omdat in het document 'Informed Consent' werd opgenomen dat de anonimiteit van de respondenten zal gewaarborgd worden.

1.1. INDIVIDUELE INTERVIEWS MET NIEUWKOMERS

In het methodologische luik werd aangegeven dat het doel was om zes nieuwkomers te bevragen. Daarvoor werden de coördinatoren van een buddywerking voor nieuwkomers in Brugge én in Oostende via mail gecontacteerd. De coördinator van Oostende bezorgde mij het e-mailadres van één nieuwkomer met interesse in de deelname aan mijn bachelorproef binnen de termijn waarin de uitvoering van mijn praktisch luik gepland was. De coördinator uit Brugge gaf aan zich in een zeer drukke periode te bevinden, mede door de toestroom van Oekraïense vluchtelingen, en gaf mij drie namen en telefoonnummers door van nieuwkomers met interesse in de deelname aan mijn bachelorproef.

Ik contacteerde al heel snel alle vier de nieuwkomers waarvan de contactgegevens aan mij werden bezorgd. Het lukte meteen om met de drie nieuwkomers uit Brugge een interview in te plannen, alle drie via Zoom. Omwille van de persoonlijke situaties van de nieuwkomers (werk, woonplaats), werd Zoom gekozen als het meest geschikte kanaal om de interviews af te nemen.

De mail die was verstuurd naar de vierde nieuwkomer van een buddywerking in Oostende, werd nooit beantwoord. Er waren dus nog drie nieuwkomers nodig om aan het aantal bevroegden te komen dat ik voor ogen had. Daarom polste ik nog eens via mail bij de coördinator van de buddywerking in Oostende naar wat geïnteresseerde nieuwkomers, maar ik kreeg geen contactgegevens door binnen de geplande termijn.

De interviews met de nieuwkomers verliepen veel vlotter en lossier dan verwacht, waardoor al in het eerste interview duidelijk werd dat die houvast in de vorm van een vragenprotocol eigenlijk niet nodig was. Ik had verwacht dat ik veel zenuwen ging hebben tijdens de interviews waardoor een goede houvast echt wel nodig zou zijn, maar dit was eigenlijk niet het geval. Doordat de interviews zo spontaan verliepen, was het niet nodig om de vragen letterlijk af te lezen van het vragenprotocol, maar formuleerde ik de vragen aan de hand van een neergeschreven kernwoord. Het vragenprotocol evolueerde naar een topiclijst. De topiclijst die werd gebruikt tijdens de interviews met nieuwkomers, is terug te vinden als bijlage 4.

Ook de communicatie met de nieuwkomers verliep heel vlot, ondanks het feit dat slechts één interview volledig in het Nederlands heeft plaatsgevonden. In de andere interviews werd Engels gesproken, toch werd er af en toe wat basis Nederlands gebruikt om zaken te verduidelijken. De ene nieuwkomer had wat meer duiding nodig dan de andere om mijn vraag goed te begrijpen.

Ondanks het feit dat er minder nieuwkomers werden bevroegd dan gepland, zijn er enorm veel interessante insteken naar boven gekomen. Deze komen aan bod in het volgende hoofdstuk, bij de bespreking van de inhoud van de interviews. Ik had verwacht dat nieuwkomers hun mening misschien moeilijk zouden durven uiten over de verplichting omdat ze er namelijk van op de hoogte waren dat het interview kaderde binnen een bachelorproef. Ik dacht dat ze zich hierdoor misschien niet op hun

gemak zouden voelen tijdens het interview, en hun mening niet zouden durven verwoorden, maar dit was niet het geval. Integendeel, wat door alle interviews met de nieuwkomers heen opviel, was het enthousiasme over het buddyproject. Elke bevroegde nieuwkomer, bleef maar vertellen over de activiteiten die hij of zij met zijn of haar buddy had ondernomen, en wat hij of zij had bijgeleerd door het buddyproject.

Het leek alsof ze nog uren zouden kunnen vertellen over hun ervaring, daarom was het af en toe nodig om af te grenzen tijdens de interviews. Het enthousiasme van de bevroegde nieuwkomers, toonde duidelijk dat de deelname aan het buddyproject voor hen een enorme meerwaarde was. Op die meerwaarde wordt verder ingegaan in het volgende hoofdstuk. Het afgrenzen tijdens de interviews was af en toe wel moeilijk, omdat ik de nieuwkomers niet wilde onderbreken of het gevoel geven dat ik hun verhaal niet interessant vond.

1.2. INDIVIDUELE INTERVIEWS MET COÖRDINATOREN

Zoals vermeld in het methodologische luik, werden acht coördinatoren van verschillende buddywerkingen met nieuwkomers in Vlaanderen gecontacteerd. Dit is het dubbele aantal coördinatoren van het geplande aantal die ik wilde bevragen. Jammer genoeg kwam niet de respons waarop gehoopt. Op de mail die naar alle acht de coördinatoren was verstuurd, kwam slechts één positieve respons, van een coördinator van een buddywerking voor nieuwkomers in Aalter. Twee andere coördinatoren lieten weten dat de medewerking aan deze bachelorproef wegens tijdsgebrek niet mogelijk was. Vijf coördinatoren hebben niet gereageerd op de e-mail met de vraag naar hun medewerking.

In functie van mijn stage, verwees ik binnen diezelfde periode een cliënt door naar een buddywerking voor nieuwkomers in Kortrijk via mail, op die mail kwam al snel respons. Daarom besloot ik om via mijn e-mailadres van het AGII ook nogmaals de medewerking te vragen aan de coördinator van een buddywerking voor nieuwkomers in Kortrijk. Op die mail kwam wel een positieve respons.

Tijdens mijn inloopstage vroeg ik advies in het kader van mijn bachelorproef aan de coördinator van een buddywerking voor nieuwkomers in Oostende. Ook die coördinator werd via mail gecontacteerd met de vraag tot de medewerking aan deze bachelorproef in het kader van het praktisch deel, maar op die mail kwam geen respons. Ik besloot om die coördinator telefonisch te contacteren en via deze weg kwam er wel een positieve respons op de medewerking aan mijn bachelorproef.

Uiteindelijk werden dus drie coördinatoren bevroegd aan de hand van een individueel interview: een coördinator van een buddywerking voor nieuwkomers uit Oostende, Aalter en Kortrijk. Het plannen van de interviews verliep heel vlot. Dit werd via mail gepland en met de coördinator uit Oostende telefonisch. Via mail werd naar elke coördinator een vergaderverzoek gestuurd voor een vergadering in Microsoft Teams.

Ook de interviews met de coördinatoren werden gevoerd aan de hand van een vragenprotocol. Opnieuw liet ik al bij het eerste interview met een coördinator die houvast wat los. De interviews verliepen minder stressvol dan verwacht. Daarom werd ook bij de interviews met de coördinatoren snel overgeschakeld naar een topiclijst als onderzoekstechniek, net zoals bij de individuele interviews met de nieuwkomers. De topiclijst die gebruikt werd tijdens de interviews met de coördinatoren, is bijgevoegd als bijlage 5.

Wat meteen opviel bij het afnemen van de interviews met de coördinatoren, was de sterke visie tegenover de verplichting van 40 uur deelname aan een participatie- en netwerktraject. In tegenstelling tot de interviews met de nieuwkomers, waarin er heel veel persoonlijke ervaringen werden meegedeeld, verliepen de interviews met de coördinatoren over het algemeen wat zakelijker. Er werd weinig afgeweken van de vooropgestelde thema's, terwijl dit bij de nieuwkomers wel gebeurde doordat er heel veel persoonlijke ervaringen werden meegedeeld.

1.3. FOCUSGROEPSGESPREK MET BUDDY'S

Het focusgroeps gesprek dat ik samen met Febe, de masterstudente Conflict en Development afgenomen heb, verliep niet volledig volgens plan. Febe en ikzelf hadden in de paasvakantie fysiek afgesproken, zoals gepland. We spraken toen de rolverdeling af, we zouden elk een tweetal thema's op ons nemen, zodat de rol van moderator en notulist wordt afgewisseld.

Zoals vermeld in het methodologische luik, werden de buddy's gecontacteerd via mail door de coördinator van een buddywerking voor nieuwkomers in Brugge met een uitnodiging voor het focusgroeps gesprek op 26 april. Jammer genoeg viel de coördinator uit wegens ziekte op het laatste moment, de vrijdagavond voor het geplande focusgroeps gesprek. De coördinator had de buddy's hiervan al op de hoogte gebracht via mail en had aan hen gemeld dat het focusgroeps gesprek niet door kon gaan wegens ziekte.

Gezien de deadlines van zowel mijn bachelorproef als de masterproef van Febe, was het voor ons niet haalbaar om dit focusgroeps gesprek uit te stellen naar een latere datum. We besloten om het heft in eigen handen te nemen en het focusgroeps gesprek toch te laten doorgaan op de geplande datum, 26 april, mits toestemming van de coördinator. Diezelfde vrijdag kregen we van de coördinator nog de toestemming om dit focusgroeps gesprek zelfstandig te organiseren met de buddy's. De coördinator gaf ons via mail de mailadressen door van tien buddy's uit de buddywerking, zodat we hen via mail zelf konden uitnodigen. Febe en ikzelf stelden via een videogesprek samen een uitnodiging op voor het focusgroeps gesprek naar de buddy's en verstuurden de mail met de uitnodiging ook nog op vrijdag.

In de mail werd aan de buddy's gevraagd om hun deelname aan het focusgroeps gesprek via mail te bevestigen, zodat Febe en ik een zicht hadden op het aantal aanwezigen. We kregen slechts twee bevestigingen via mail tegen de dag van het focusgroeps gesprek. We besloten om het gesprek toch te laten doorgaan, en hoopten dat er nog minstens twee buddy's aanwezig zouden zijn die niet hadden bevestigd via mail. Dit was niet het geval, wat een teleurstelling was want volgens de regels kan pas gesproken worden van een focusgroeps gesprek wanneer er minstens vier deelnemers zijn.

Het feit dat er slechts twee buddy's aanwezig waren op het focusgroeps gesprek, had ook een voordeel. Het zorgde ervoor dat we op bepaalde thema's dieper konden ingaan en dat we ruim de tijd hadden om bijvragen te stellen. Het focusgroeps gesprek was voor de aanwezige buddy's ook het eerste moment dat ze elkaar zagen. De ene aanwezige persoon was nog niet zo lang actief als buddy waardoor hij ook nog geen intervisiemoment met alle buddy's had meegemaakt. Wat ook bij de buddy's opviel, was het enthousiasme waarmee ze hun rol als buddy vervullen. Er werden opnieuw heel veel persoonlijke ervaringen gedeeld, net zoals bij de interviews met de nieuwkomers. Omwille van het kleine aantal aanwezigen, was er in dit interview voldoende ruimte voor het delen van persoonlijke ervaringen.

De rolverdeling tussen Febe en ikzelf als interviewers, verliep grotendeels zoals gepland. We namen elk de afgesproken thema's op ons. Febe stelde af en toe wel een bijvraag rond een thema dat ik op mij nam, en omgekeerd deed ik dat ook af en toe bij de thema's die Febe op zich nam. Het interview heeft langer geduurd dan gepland, bijna anderhalf uur.

Ik had verwacht dat de buddy's heel negatief zouden staan tegenover de verplichting, maar dit was niet het geval. Hun visie op de verplichting leunde inderdaad meer naar de negatieve kant, maar er werden ook voordelen in de verplichting gezien. Deze komen in het volgende hoofdstuk, bij de bespreking van de inhoud van de interviews aan bod.

1.4. BESLUIT

Het afnemen van de interviews met de verschillende doelgroepen verliep niet volledig zoals gepland en gehoopt. Over het algemeen kwam er minder respons van de verschillende groepen stakeholders dan gepland.

Op het vlak van onderzoeksmethoden en technieken vonden enkele veranderingen plaats. Als onderzoekstechniek voor de interviews met nieuwkomers en coördinatoren werd bewust gekozen voor een vragenprotocol. Al snel evolueerde dit vragenprotocol naar een topiclijst, omdat de interviews vlotter en spontaner verliepen dan verwacht, waardoor geen groot houvast nodig was zoals het vragenprotocol biedt. Het gebruik van kernwoorden volstond om het interview te voeren.

De interviews met coördinatoren verliepen wat zakelijker in vergelijking met de interviews met buddy's en nieuwkomers, er werd weinig van voorbereide thema's afgeweken. Bij de nieuwkomers was af en toe structureren en herleiding van het gesprek naar de thema's die aan bod moesten komen nodig, om binnen het geplande tijdsbestek te blijven.

Ook op het focusgroeps gesprek waren minder buddy's aanwezig dan gehoopt, maar dit zorgde er ook voor dat er sprake was van een soort 'diepte-interview', waarbij tijd en ruimte was voor het delen van persoonlijke ervaringen en het stellen van veel bijvragen.

2. INHOUDELIJKE RESULTATEN VAN DE INTERVIEWS

Nu het verloop van de interviews werd geschetst, wordt dieper ingegaan op de inhoud van de interviews. De inbreng en visie van de bevroegde stakeholders wordt samengevoegd tot een geheel. Deze inbreng wordt opgedeeld in een aantal belangrijke thema's die tijdens de interviews aan bod kwamen en die bijdragen aan het formuleren van een antwoord op de onderzoeksvraag van deze thesis.

2.1. DE MEERWAARDE VAN BUDDYWERKING

Een eerste thema dat vooral uitgebreid aan bod kwam tijdens de individuele interviews met de nieuwkomers en tijdens het focusgroepsgesprek met de buddy's, is de meerwaarde van buddywerking.

Het contact en de band met de buddy was bij de bevroegde nieuwkomers sterk. Sommige nieuwkomers startten al een jaar geleden met het buddyproject en hebben nog steeds regelmatig contact met hun buddy.

In het theoretische luik werd de mogelijke meerwaarde van buddywerking voor nieuwkomers aan de hand van vier domeinen van verandering in kaart gebracht. Wat de nieuwkomers aangaven tijdens de interviews, stemt overeen met alle vier die domeinen.

Wat bij elke nieuwkomer terugkwam als meerwaarde, was het oefenen van het Nederlands, kennismaking met de stad en de hulp met praktische zaken, zoals bijvoorbeeld het vertalen van een brief of het bestellen van een koffie in een café. Een nieuwkomer vertelde dat haar buddy haar maandelijks de nieuwsbrief van Brugge bezorgt via mail, waarin alle activiteiten die in die maand plaatsvinden zijn opgenomen. Zij kiest dan enkele activiteiten uit waaraan ze samen met haar buddy wil deelnemen en dan doen ze dit samen. Dit is een mooi voorbeeld van 'maatschappelijke participatie', wat in het theoretische luik ook als meerwaarde van buddywerking voor de nieuwkomer werd omschreven.

"Het is fijn om iemand te hebben buiten het centrum, die je een andere kant van het leven kan laten zien."(nieuwkomer)

Het verblijf in een opvangcentrum was voor de bevroegde nieuwkomers een moeilijke, eenzame periode, zeker in combinatie met de coronacrisis. Het buddyproject hielp hen om hun netwerk uit te breiden naar buiten het opvangcentrum. Dit kan ook omschreven worden als 'sociale netwerking', wat ook in het theoretische luik als meerwaarde van buddywerking omschreven werd.

Om het begrip 'meerwaarde' wat concreter te maken, vroeg ik aan de nieuwkomers om hun ervaring met het buddyproject een score op tien te geven. Alle nieuwkomers gaven een score van acht of negen op tien. Zoals vermeld in het hoofdstuk rond het verloop van de interviews, waren de nieuwkomers enorm enthousiast over het buddyproject en werden heel wat persoonlijke ervaringen meegedeeld.

Eén persoonlijk verhaal bleef wel bij. Een nieuwkomer werkte in zijn thuisland als burgerlijk ingenieur. Hij kwam aan in België midden in de coronacrisis en was van plan om hier later ook als ingenieur aan de slag te gaan. Zijn buddy gaf hem veel informatie rond de geldende coronamaatregelen, omdat hij niet alles begreep vanwege de taaldrempel. Zijn buddy moedigde hem aan om een video te maken in samenwerking met het vaccinatiecentrum in Brugge waarin hij de belangrijkste informatie rond

vaccinaties in zijn moedertaal uitlegde. Uiteindelijk stemde hij hiermee in en werd de video verspreid in stad Brugge, zodat andere nieuwkomers met die moedertaal wisten hoe ze zich bijvoorbeeld konden laten vaccineren. Het voelde voor hem heel goed om op die manier mensen te kunnen helpen. Zijn buddy had hem hiervoor gemotiveerd en hierdoor had hij een nieuwe interesse van zichzelf ontdekt. Het had zo'n impact dat hij nu eigenlijk zijn carrière over een andere boeg wil gooien en mensen helpen in het sociale werkveld in plaats van aan de slag te gaan als burgerlijk ingenieur. Dit is een mooi voorbeeld van de meerwaarde en de impact van buddywerking op nieuwkomers.

"Ik wil niet hebben dat men naast elkaar leeft." (buddy)

De meerwaarde van buddywerking voor de buddy's werd tijdens het interview door de buddy's omschreven als 'kruisbestuiving' waarmee 'geven en nemen' werd bedoeld. De nieuwkomer maakt deel uit van het netwerk van de buddy, maar een buddy gaf ook aan een deel uit te maken van het netwerk van de nieuwkomer. Zo vindt een leerproces in beide richtingen plaats. De bevroegde buddy's gaven aan dat ze zich door buddy te zijn nuttig voelen, ze kunnen iemand helpen en voor die persoon iets betekenen. Deze argumenten worden ook bevestigd in de theorie rond de meerwaarde van buddywerking voor de buddy.

In de interviews met de coördinatoren werd de meerwaarde van buddywerking eerder benaderd vanuit de omgekeerde richting: wat zorgt ervoor dat het buddyproject een meerwaarde is voor de nieuwkomer en de buddy? In de eerste plaats kwam in alle interviews het belang van matching aan bod, wat ook werd aangegeven in het theoretische luik. Het belang ervan werd door bevroegde coördinatoren bevestigd. Het proces van matching is een cruciale stap om het buddyproject te laten slagen, en om ervoor te zorgen dat het een meerwaarde biedt voor de nieuwkomer én de buddy. Matching is een tijdsintensief proces, waarbij er zowel met de nieuwkomer als met de buddy in gesprek wordt gegaan. Daarna organiseert de coördinator een gesprek waarbij buddy en nieuwkomer ook aanwezig zijn, om elkaar te leren kennen. Sommige coördinatoren gaven aan dat ze tijdens dat gesprek, als er een klik is, al samen een eerste datum vastzetten waarop de nieuwkomer en de buddy alleen kunnen afspreken.

Daarna volgt de coördinator het verloop op, enkele coördinatoren gaven aan toch maandelijks of twee keer per maand contact op te nemen met het duo om dit op te volgen. Kortom, om een buddyproject te doen slagen zodat het een meerwaarde vormt voor alle deelnemers, is intensieve ondersteuning, begeleiding en opvolging van een coördinator nodig.

De meerwaarde die buddywerking kan bieden, verschilt van nieuwkomer tot nieuwkomer; waarom wil een nieuwkomer een buddy? Wat ook opviel doorheen de interviews, was de nuancering in de invulling van de rol van de buddy bij de verschillende buddywerkingen. Bevroegde coördinatoren uit buddywerkingen voor nieuwkomers in Kortrijk en Oostende gaven duidelijk aan dat de focus in hun buddywerking op vrije tijd ligt. Een buddy is dus iemand waarmee samen ontspannende activiteiten kunnen gedaan worden, zoals samen gaan lopen of samen koken... Bij een buddywerking voor nieuwkomers in Aalter is de rol van de buddy breder te omschrijven, daar kan een buddy ook iemand zijn die de nieuwkomer helpt op andere vlakken zoals in de zoektocht naar een woning, en meegaat bij het bezoeken van huizen.

2.2. HET BELANG VAN MOTIVATIE

Het begrip motivatie speelt een cruciale rol bij buddywerking. Vooral tijdens de interviews met de buddy's en de coördinatoren werd uitgebreid op het belang ervan ingegaan.

“Als die interne motivatie ontbreekt, ja dan begin je al onder nul bij wijze van spreken.”(coördinator)

Zoals in het theoretische luik omschreven werd, is interne of intrinsieke motivatie de soort motivatie die vanuit de persoon zelf komt. De persoon onderneemt de activiteit voor zijn eigen plezier. Bij de coördinatoren heerst wel de schrik dat met de komst van het nieuwe decreet, de motivatie van de nieuwkomer zal verschuiven van intrinsiek naar extrinsiek. Dit zou betekenen dat de nieuwkomer aan het buddyproject deelneemt om een externe beloning te ontvangen, zoals bijvoorbeeld een attest van 40 uur deelname en in het groter geheel, een IBA te behalen. Volgens coördinatoren is intrinsieke motivatie bij beide partijen cruciaal om het buddyproject te doen slagen.

Goede uitleg, dat werd door alle drie de bevroegde groepen van stakeholders aangegeven als wat nodig is om nieuwkomers te motiveren voor het buddyproject. Wat coördinatoren merken, is dat het concept van buddywerking nog voor veel inburgeraars een onbekend gegeven is. In Arabische landen is dit concept zo goed als onbestaande. Een bevroegde coördinator merkte op in de werking dat nieuwkomers die niet vertrouwd zijn met het concept van een buddy, soms heel 'eisend' kunnen zijn en verwachten van een buddy dat hij of zij instaat voor het oplossen van problemen waarmee de nieuwkomer worstelt. Daarom is de uitleg die gegeven wordt over het buddyproject net zo belangrijk.

Om de motivatie te versterken en te behouden, zijn waardering en beloning twee belangrijke aspecten die werden besproken in het theoretische luik. In alle bevroegde buddywerkingen wordt jaarlijks een bedanking voor de vrijwilligers georganiseerd, aan de hand van een 'buddy-dag', of een dag om alle vrijwilligers die actief zijn binnen de stad te bedanken.

“Ik zou niet blijven aandringen.” (buddy)

Zoals aangegeven, kwam het thema 'motivatie' ook ruim aan bod tijdens het focusgroeps gesprek met de buddy's. Ook de buddy's verwachten van de nieuwkomers dat er intrinsieke motivatie aanwezig is om aan het buddyproject te starten. Ze gaven aan het niet erg te vinden om wat meer het initiatief te nemen om af te spreken, maar als er steeds uitvluchten komen of als er weinig 'wisselwerking' of input van de nieuwkomer komt, zal de motivatie bij de buddy ook niet standhouden.

2.3. DE VERPLICHTING VAN DE VIERDE PIJLER: PRAKTISCH GEZIEN

2.3.1. DE PLAATS IN HET INBURGERINGSTRAJECT

Waar in het inburgeringstraject past die vierde pijler nu eigenlijk, net nadat de nieuwkomers is aangekomen, of beter wat later in het traject?

Alle bevroegden, gaven aan dat het buddyproject eigenlijk overal in het traject past. Het kan een meerwaarde bieden voor nieuwkomers aan het begin van hun traject, maar ook aan het einde, het is individueel afhankelijk. Er was één coördinator die aangaf dat er in hun werking toch wel een beginniveau van Nederlands wordt verwacht bij de nieuwkomer vooraleer die deelneemt aan het

buddyproject, omdat er vaak gemerkt wordt dat het moeilijk loopt als er helemaal geen Nederlands aanwezig is bij de nieuwkomer.

“Als je net aankomt in België, ben je eigenlijk echt verloren.”(nieuwkomer)

Toch zien de buddy's en nieuwkomers er een groot voordeel in om het buddyproject te ondernemen aan het begin van het inburgeringstraject. Alle bevroagde nieuwkomers gaven aan dat ze verloren waren toen ze in België aankwamen. Ze kenden niemand, voor hen is het buddyproject een grote hulp geweest en heeft het de brug gelegd van het opvangcentrum naar de 'buitenwereld' toe, zoals al aangegeven onder 2.1. waar de meerwaarde van buddywerking werd besproken. Daarom raadden de bevroagde nieuwkomers het aan andere nieuwkomers aan om zo snel mogelijk na aankomst deel te nemen aan het buddyproject.

Eén bevroagde nieuwkomer had als moedertaal Frans en sprak ook heel vloeiend Engels. Ze gaf aan dat het voor haar nog meeviel om haar weg hier te vinden, aangezien ze een contacttaal had. Een contacttaal is een gemeenschappelijke taal die gebruikt wordt wanneer mensen die een andere moedertaal spreken, met elkaar communiceren. Er zijn ook nieuwkomers die helemaal geen contacttaal hebben zoals Engels of Frans, en enkel hun moedertaal spreken. Dan wordt het een stuk moeilijker om in de Vlaamse samenleving de weg te vinden en is er geen andere optie dan zo snel mogelijk Nederlands te leren. Daarom kan het buddyproject in het begin van het inburgeringstraject een goede boost zijn voor zowel het leren van Nederlands, als het leren kennen van de stad en de gewoonten en gebruiken.

Buddy's zagen het buddyproject aan het begin van het inburgeringstraject ook als een groot voordeel, het is een onderdompeling in taal, en kan soms meer bijbrengen dan Nederlandse theorielessen.

2.3.2. INVULLING VAN 40 UUR

Wat over het algemeen opviel, was dat de coördinatoren die ik bevroagd heb uit buddywerkingen voor nieuwkomers die kaderen binnen de lopende Proeftuinprojecten wat minder negatief stonden tegenover het concept van registratie en 40 uur deelname aan het buddyproject, dan coördinatoren van buddywerkingen die niet kaderen in de Proeftuinen. Een coördinator van een buddywerking voor nieuwkomers als Proeftuinproject, geeft momenteel aan de nieuwkomers die 40 uur hebben deelgenomen aan het project al een attest mee waarop staat dat de nieuwkomer het traject succesvol heeft afgerond.

“Je kan dat niet allemaal bijhouden, ik weet amper wanneer en hoe mijn buddy's en nieuwkomers afspreken, en ik hoef dat ook niet te weten.” (coördinator)

Vertrouwen is een belangrijk begrip. 40 uur deelname aan een buddyproject nauwkeurig bijhouden, dat lukt niet, gaven zowel de buddy's en coördinatoren aan. Eén bevroagde coördinator van een buddywerking die kaderde binnen de Proeftuinen, liet het bijhouden van de 40 uur grotendeels aan het duo zelf over en vertrouwt erop dat zij dit zelf ongeveer bijhouden en aan de coördinator meedelen.

Een opvallend verschil is dat bij de ene bevroagde buddywerking de termijn waarin die 40 uur deelname wordt uitgevoerd, open wordt gelaten. Er wordt geen 'einde' aan de 40 uur verbonden.

Andere bevroegde buddywerkingen kaderden de invulling van 40 uur deelname binnen een periode van zes maanden. Alle bevroegde coördinatoren deelden mee dat als buddy en nieuwkomer na die 40 uur nog verder willen afspreken, dit zeker een mogelijkheid is. Er rijzen bij de coördinatoren ook nog een aantal vragen hierrond, is die 40 uur deelname voldoende? In het decreet staat genoteerd dat dit participatie- en netwerktraject tot doel heeft om onder andere het sociale netwerk uit te breiden, maar hoe controleer je of iemand zijn netwerk heeft uitgebreid?

De reden om aan 40 uur deelname geen termijn te koppelen, is omdat dit moeilijk in te schatten is en ook individueel afhankelijk is. Voor een nieuwkomer en/of buddy die werkt, of een buddyproject combineert met een gezinsleven, is 40 uur misschien veel, en lukt het misschien niet altijd om wekelijks af te spreken. Aan de andere kant, kan 40 uur ook heel weinig zijn, als buddy en nieuwkomer tijd hebben om vaak af te spreken en als er een goede klik is. Dit gaven de bevroegde nieuwkomers ook zelf aan tijdens de interviews.

“Ergens heeft dat iets politie-achtig, hé?” (buddy)

Ik bevroeg de buddy's naar hun mening rond de registratie van 40 uur deelname, aan de hand van een stelling, namelijk hoe zouden ze er tegenover staan als die registratie voor een stuk bij hen terecht zou komen? Hier kwamen toch heel wat bedenkingen naar boven. Zo zou er in dat geval angst zijn om door de nieuwkomer anders bekeken te worden. Een buddy zou meer een controlerende functie opnemen in die context, en dit zou een stuk van de spontaniteit van het project wegnemen. Wat registreer je wel en wat niet? Een buddy gaf aan af en toe te telefoneren met de nieuwkomer, of te mailen. Op die momenten is er ook contact tussen buddy en nieuwkomer. De buddy stelde toen zelf de vraag of die momenten ook moeten meegerekend worden in de registratie van 40 uur. Het is onmogelijk om dit allemaal bij te houden.

2.4. MOGELIJKE IMPACT VAN DE VERPLICHTING

Tijdens de interviews kwamen van de drie bevroegde groepen stakeholders: buddy's, nieuwkomers en coördinatoren argumenten aan bod in verband met de verplichting van de vierde pijler, meer specifiek met de verplichting van buddywerking. Deze argumenten worden ingedeeld in twee categorieën, namelijk argumenten waarom de verplichting kan gezien worden als een concept dat een positieve impact met zich zal meebrengen op de verschillende stakeholders, of juist een negatieve impact.

2.4.1. POSITIEVE IMPACT

“Het is niet leuk om niets te doen.” (nieuwkomer)

De positieve impact van de verplichting, valt deels samen met de meerwaarde die buddywerking voor verschillende bevroegde partijen heeft. Voor de bevroegde nieuwkomers was het verblijf in het opvangcentrum een eenzame periode waarin heel wat zorgen, weinig afleiding en weinig sociaal contact was. Zoals onder 2.1. al werd besproken, gaven nieuwkomers aan dat hun buddy hen een soort 'nieuwe realiteit' heeft getoond. Het verzette in die periode hun gedachten.

Vooral buddy's en nieuwkomers zagen aan de verplichting van de vierde pijler ook een positieve kant, het kan voor nieuwkomers die in isolement leven net dat extra duwtje in de rug zijn om de stap te zetten naar meer sociaal contact. De nieuwkomers deelden mee dat in het opvangcentrum, veel

nieuwkomers de volledige dag op hun kamer zaten, omdat er weinig andere opties waren. In coronatijd, waren er weinig mogelijkheden om actief deel te nemen aan de samenleving.

“Ik heb hiermee mezelf geholpen, ik denk dat elke nieuwkomer dat zou moeten doen.” (nieuwkomer)

De deelname aan een buddyproject draagt bij aan de toekomst van de nieuwkomer, het versnelt het proces van integratie. In het theoretische luik werd meegedeeld dat uit onderzoek van de KU Leuven blijkt dat als een nieuwkomer één contact heeft buiten zijn of haar etnische kring, de kansen op een vlotte integratie worden verdubbeld. Dit werd bevestigd door de bevroegde nieuwkomers. Een nieuwkomer had via haar buddy een andere persoon leren kennen, die gepensioneerd was en tijd had om samen met haar boeken te lezen in het Nederlands. Ze spreken nu wekelijks af om samen Nederlandstalige boeken te halen uit de bibliotheek en deze samen te lezen om te oefenen op het Nederlands. Voor haar reikte het buddyproject verder dan enkel de buddy, ze leerde nog een extra persoon kennen waarmee ze een band heeft opgebouwd.

Een buddy geeft energie om de draad weer op te pikken, het is iemand waarop de nieuwkomer kan terugvallen, voor ‘een babbel’, of advies. Alle bevroegde nieuwkomers omschreven hun buddy als een ‘vriend’ of ‘vriendin’. Opnieuw kan de verplichting van de vierde pijler voor een bepaalde groep nieuwkomers ook dit positieve effect hebben, het buddyproject kan een bron van energie zijn.

2.4.2. NEGATIEVE IMPACT

“Als een buddy veel moet trekken, ga je de geëngageerde buddy’s op die manier echt wel verliezen.” (coördinator)

Wat buddy’s zelf aanhaalden en wat werd besproken onder 2.2. Het belang van motivatie, is namelijk het feit dat als er vanuit de nieuwkomer te weinig engagement getoond wordt, de buddy’s ook niet willen blijven investeren in het opbouwen van een relatie met die nieuwkomer.

Ook coördinatoren volgen deze redenering. Als er omwille van de verplichting, minder gemotiveerde nieuwkomers bij het buddyproject terechtkomen, vrezen coördinatoren ervoor dat ook de buddy’s de motivatie zullen verliezen om met die nieuwkomers het project aan te gaan en zullen afhaken. In het theoretische luik werd aangegeven dat er momenteel al bij twee derden van de buddywerkingen een tekort is aan buddy’s in vergelijking met het aantal nieuwkomers. Dit was niet het geval bij de bevroegde buddywerkingen op dit moment, daar was het aantal buddy’s momenteel nog in balans met het aantal nieuwkomers. Enkele coördinatoren gaven zelfs aan momenteel een overvloed aan het aantal buddy’s te hebben. De angst heerst er bij de coördinatoren wel dat de balans snel zal omslaan naar een tekort aan buddy’s, na de implementatie van de vierde pijler als verplicht onderdeel binnen het inburgeringstraject.

“Eigenlijk worden wij dan goedkope werkrachten, hé?” (buddy)

Het bijhouden en registreren van de uren deelname aan het buddyproject, brengt een extra taak met zich mee. Coördinatoren gaven al aan dat het bijhouden van de uren en de registratie ervan nooit tot op het uur zal lukken. Andere coördinatoren uit buddywerkingen voor nieuwkomers binnen

Proeftuinprojecten, besteden het bijhouden van het aantal uren deelname uit aan het duo zelf, zoals eerder aangehaald.

De bevroegde buddy's van een buddywerking voor nieuwkomers in Brugge registreren momenteel het aantal uren deelname van nieuwkomers niet, aangezien die buddywerking geen Proeftuinproject is. Als de registratie bij hen zou terechtkomen, zullen ze eerder het gevoel hebben de rol van een professional op te nemen. Het zou een soort professionalisering van hun vrijwilligerswerk zijn en dit zou zorgen voor een verschuiving van de focus als van het beleid verwacht wordt dat die 40 uur nauwkeurig wordt bijgehouden, en daar staan buddy's niet positief tegenover. Toch zou het aspect van de registratie, of de context van buddywerking binnen een verplichte vierde pijler hen niet tegenhouden om zich opnieuw als buddy op te geven. Uiteindelijk overheerst bij hen het gevoel zich als buddy nuttig te voelen en het gevoel te hebben dat ze een verschil maken. Alle bevroegde coördinatoren willen absoluut vermijden dat het aspect van de registratie een taak wordt die volledig op de schouders van de buddy's valt, registratie is niet waar vrijwilligerswerk om gaat.

“Het wordt de mensen alleen maar moeilijker gemaakt.” (coördinator)

Zoals in het theoretische luik aangegeven, onder de bespreking van het toekomstbeeld van integratie in Vlaanderen, ligt de focus in het nieuwe decreet dat in werking trad op 1 maart 2022 sterk op het verhogen van de zelfredzaamheid van de nieuwkomer. Volgens enkele coördinatoren brengt de verhoogde nadruk op die zelfredzaamheid heel wat drempels met zich mee. De vereisten om een IBA te behalen worden met de verplichting van de vierde pijler voor een deel van de doelgroep nóg maar eens moeilijker gemaakt.

De rol van lokale besturen in het kader van de vierde pijler werd in het theoretische luik besproken. In het decreet staat aangegeven dat lokale besturen het aanbod in de gemeente of stad in het kader van de vierde pijler moeten 'ontsluiten' en dat de inburgeraar op zoek dient te gaan naar een initiatief dat hem of haar aanspreekt. Hoe breed de term 'ontsluiten' wordt geïnterpreteerd, staat niet aangegeven in het decreet en dit werd ook door de coördinatoren gesignaleerd als een aandachtspunt. Onder 'ontsluiten' kan verstaan worden dat er een flyer gemaakt wordt van het aanbod in het kader van de vierde pijler binnen een bepaalde stad of gemeente, dit kost het lokale bestuur weinig aan middelen, maar in dit geval is dit geen hulpverlening. Er is geen toeleiding van de nieuwkomer naar het aanbod. De verwachting is dat de nieuwkomer dit aanbod zelf vindt, wat opnieuw een drempel kan vormen voor de doelgroep nieuwkomers.

2.5. BESLUIT

In dit hoofdstuk rond de inhoud van de interviews werd de inbreng van de verschillende stakeholders besproken aan de hand van citaten, gebundeld in een aantal thema's.

De meerwaarde van buddywerking werd tijdens de interviews met nieuwkomers en buddy's bevestigd. Intrinsieke motivatie is zowel bij buddy als nieuwkomer, volgens alle bevroegde partijen noodzakelijk om het buddyproject te doen slagen.

De deelname aan een buddyproject is een onderdompeling in de taal en het leven in Vlaanderen, wat niet te vergelijken valt met theorielessen zoals de cursus Maatschappelijke Oriëntatie of Nederlandse

taallessen. Daarom gaat de voorkeur van de bevroagde buddy's en nieuwkomers eerder uit naar de plaatsing van de vierde pijler aan het begin van het inburgeringstraject.

De vierde pijler en de verplichting ervan brengt ongetwijfeld een impact met zich mee, zowel positief als negatief. De positieve impact van de verplichting kan samengevat worden als het feit dat het een extra duwtje in de rug kan zijn voor nieuwkomers die niet werken of studeren, en in isolement leven.

Toch kwamen ook heel wat argumenten aan bod die eerder aantonen dat de verplichting van de vierde pijler ook een negatieve impact heeft. Zo komt het concept van de registratie van 40 uur deelname erbij, waar buddy's en coördinatoren niet meteen voor te vinden zijn. Ook bij de intrinsieke motivatie van nieuwkomers in een verplichte context stellen buddy's en coördinatoren zich vragen. Deze soort motivatie is essentieel om een buddyproject te doen slagen.

3. ALGEMEEN BESLUIT

De vierde pijler en de impact van de aankomende verplichting ervan voor inburgeraars die niet werken of studeren, wordt in het decreet als positief en veelbelovend omschreven. Dit werd duidelijk in het eerste onderdeel van het theoretische luik, bij de bespreking van het integratiebeleid in Vlaanderen. De nadruk wordt sterk gelegd op de zelfredzaamheid van de inburgeraar, dit zorgt voor kansen, maar ook voor drempels. In dit onderzoek werd bevestigd dat de vierde pijler een impact met zich zal meebrengen, maar niet alle bevraagde stakeholders zien de impact ervan als positief.

Met dit onderzoek wordt een antwoord geformuleerd op de onderzoeksvraag 'Hoe zien stakeholders de verplichte invulling van buddywerking binnen de vierde pijler van het inburgeringstraject?'. Het antwoord op die vraag is drieledig, samenhangend met de drie verschillende groepen stakeholders die in het kader van dit onderzoek zijn bevraagd: coördinatoren, buddy's en nieuwkomers. Gezien een beperkte hoeveelheid respondenten in het kader van kwalitatief onderzoek, kunnen deze verschillende visies die in kaart worden gebracht niet veralgemeend worden naar de volledige groepen stakeholders waarop de verplichting van de vierde pijler een impact zal hebben.

Bevraagde coördinatoren staan in het algemeen negatief tegenover de verplichting. Het zal een verandering van de focus met zich meebrengen. Er heerst angst dat een initiatief dat nu volledig op basis van vrijwilligheid en intrinsieke motivatie wordt ondernomen, zal verschuiven naar een initiatief dat nieuwkomers ondernemen omwille van extrinsieke motivatie, bijvoorbeeld voor het behalen van een IBA. Een buddyproject coördineren is op dit moment al een tijdsintensieve opdracht. De verplichting zal het aspect van registratie van 40 uur deelname met zich meebrengen, dit vormt een nieuwe 'taak' voor verschillende stakeholders en hierrond is nog heel wat onduidelijkheid. Enkele bevraagde coördinatoren willen absoluut vermijden dat de taak van de registratie bij de buddy terecht komt, maar zien ook geen mogelijkheid om dit zelf heel nauwkeurig bij te houden omwille van tijdgebrek.

De tweede bevraagde groep stakeholders, namelijk nieuwkomers die zelf al hebben deelgenomen aan een buddyproject ziet geen nadelen aan de verplichting. Door zelf aan het buddyproject deel te nemen, kunnen ze de meerwaarde ervan alleen maar bevestigen en zien ze de verplichting ervan als extra duwtje in de rug voor andere nieuwkomers die uit zichzelf de stap naar de deelname aan een initiatief binnen de vierde pijler niet zouden zetten.

Het derde deel van het antwoord op de onderzoeksvraag wordt geformuleerd vanuit het perspectief van de bevraagde buddy's. Vanuit dit perspectief wordt de verplichting van de vierde pijler eerder gezien als een vorm van professionalisering van vrijwilligerswerk. De rol van de 'vrijwillige buddy', zou veranderen naar een eerder 'controlerende functie' waarbij plots geregistreerd moet worden hoe vaak en voor hoe lang er met de nieuwkomer afgesproken werd, daar zijn buddy's niet voor te vinden. Ook de bevraagde buddy's vrezen voor een gebrek aan intrinsieke motivatie bij de doelgroep nieuwkomers die aan de verplichting wordt onderworpen. Buddy zijn van een nieuwkomer waar geen intrinsieke motivatie aanwezig is, zien buddy's als onhaalbaar.

Tot op het moment waarop deze bachelorproef wordt ingediend, werd nog geen implementatiedatum van de vierde pijler bepaald. De implementatie wordt een uitdaging, er zijn volgens verschillende stakeholders nog hiaten in de organisatie ervan. Dit roept vragen op en vraagt om extra duiding en ondersteuning. Deze worden gebundeld in een aantal aanbevelingen die in het volgende hoofdstuk worden geformuleerd.

Aanbevelingen naar het beleid

Vertrekkend van de inzichten uit het theoretische luik in dit onderzoek, en de antwoorden die door de verschillende bevraagde stakeholders werden geformuleerd op de onderzoeksvraag, worden enkele aanbevelingen geformuleerd naar het beleid. Deze aanbevelingen hebben betrekking op de verdere uitwerking en implementatie van de vierde pijler en wijzen op enkele kansen, gevaren en aandachtspunten die hiermee gepaard gaan. Zoals eerder vermeld, werden in dit onderzoek minder respondenten bevraagd dan gepland, en werd er gekozen voor kwalitatief onderzoek als onderzoeksstrategie. Dit betekent dat de aanbevelingen die uit de inhoud van de interviews werden afgeleid, niet veralgemeend kunnen worden en niet de volledige doelgroep van de stakeholders vertegenwoordigen. De onderzoeksresultaten, geformuleerd in de vorm van aanbevelingen dienen dus gerelativeerd te worden.

1. NOOD AAN EXTRA MIDDELEN VOOR DE UITROL VAN DE VIERDE PIJLER

Een eerste aanbeveling omvat hetgeen wat door elke bevraagde coördinator uitdrukkelijk werd benadrukt, namelijk de nood aan extra middelen voor de verdere uitwerking van de vierde pijler. Er wordt heel wat verwacht van lokale besturen binnen het nieuwe decreet. Zoals besproken in het theoretische luik krijgen lokale besturen de rol van regisseur in het verhaal van de vierde pijler toegewezen, het is hun taak om het aanbod naar de bevolking te ontsluiten. Om een kwalitatief en ruim aanbod te kunnen ontsluiten, zijn middelen nodig. Met een ruim aanbod, kan het initiatief dat door de nieuwkomer wordt gekozen in het kader van de vierde pijler, meer aanleunen bij de interesses dan wanneer er slechts een beperkt aantal opties is dat past binnen de vierde pijler in een stad of gemeente.

In dat laatste geval bestaat er zoals door de bevraagde coördinatoren en buddy's werd aangegeven, een risico op een samenwerking met ongemotiveerde nieuwkomers. Dit zijn dan nieuwkomers die enkel op basis van extrinsieke motivatie een initiatief zoals het buddyproject ondernemen en niet omwille van de meerwaarde ervan of vanuit interesse. In het theoretische luik werd aangehaald dat lokale besturen zelf de keuze krijgen om in te tekenen op een verlenging van de Proeftuinen tot eind 2022, maar de helft van de financiering hiervan, moet door dit lokale bestuur zelf voorzien worden. Dit vormt meteen al een drempel, niet alle steden en gemeenten hebben hier de middelen toe.

2. NOOD AAN OMKADERING EN ONDERSTEUNING

Verder bouwend op de eerste aanbeveling waarbij de nood aan extra middelen werd aangehaald, wil ik nu ook graag de extra nood aan ondersteuning en omkadering benadrukken. Op dit moment, worden buddywerkingen gecoördineerd door een half- of voltijdse professional. Een bevraagde coördinator die zelf halftijds actief is binnen een buddywerking voor nieuwkomers, gaf aan niet altijd 'mee te kunnen' met het opvolgen van alle duo's binnen een bepaalde periode. Als de implementatie van de vierde pijler er komt, brengt dit extra werk voor de coördinator met zich mee. We kunnen veronderstellen dat het aantal nieuwkomers dat zal doorverwezen worden naar een buddyproject zal stijgen, aangezien een bepaald deel van de doelgroep van het AGII verplicht wordt om deel te nemen aan een initiatief binnen de vierde pijler. Ook komt het aspect van de registratie van 40 uur deelname

erbij. Een buddyproject in die context volledig op de schouders van een halftijdse coördinator laten rusten, is bijna onhaalbaar. Matching, opvolging en ondersteuning vormen op dit moment al een tijdsintensieve taak, die zeker zijn vruchten afwerpt, en om dit kwaliteitsvol te kunnen houden is meer personeel nodig.

Daarnaast zal er, als er meer nieuwkomers worden doorverwezen naar het buddyproject, ook meer nood zijn aan vrijwilligers/buddy's om nieuwkomers aan te kunnen matchen. De nood aan extra ondersteuning in het werven van meer vrijwilligers, werd door de coördinatoren benadrukt. Coördinatoren vrezen voor een verlies aan vrijwillige buddy's in een verplichte context, omwille van gebrek aan intrinsieke motivatie bij de nieuwkomers. Als een buddy steeds moet initiatief nemen om af te spreken, en het engagement eenzijdig is, zullen buddy's ongetwijfeld afhaken.

Er is nood aan meer omkadering, omdat het decreet weinig informatie bevat over de inhoud van het netwerk- en participatietraject. Het initiatief dient volgens minister Somers aan twee voorwaarden te voldoen: er moet participatie zijn op sociaal vlak, en het initiatief moet plaatsvinden in een Nederlandstalige context. Dit is een hele brede omschrijving. Als een nieuwkomer een gesprek voert met de burens, kan dit in principe ook gezien worden als sociale participatie in een Nederlandstalige context, maar dit is toch onmogelijk om bij te houden in het kader van de registratie van 40 uur deelname? Specifiek voor het buddyproject, kan ook de vraag gesteld worden tot waar de rol van de buddy reikt. Zoals eerder werd besproken, zijn er nuanceringen in de rol van de buddy bij de verschillende buddywerkingen. Bij de ene buddywerking wordt enkel ingezet op vrijetijd, en is het niet de bedoeling dat een buddy bijvoorbeeld meehelpt in de zoektocht naar een huis of naar werk, terwijl dit bij de andere buddywerking voor nieuwkomers wél tot het takenpakket van de buddy kan behoren.

De lokale besturen krijgen zoals eerder vermeld, de taak om het aanbod naar de bevolking te 'ontsluiten', maar dit is een vaag en breed begrip. Wat valt onder de term 'ontsluiten'? Dit kan breed geïnterpreteerd worden, maar ook heel eng. Volstaat het bijvoorbeeld om een brochure of flyer op te maken over het aanbod in een bepaalde stad of gemeente? In theorie is het aanbod op die manier ontsloten naar de bevolking, maar vanuit het perspectief van een sociaal werker omschreven, is dit geen outreachende manier van de ontsluiting van het aanbod. De nieuwkomer wordt op die manier niet benaderd, maar wordt zelf verantwoordelijk gesteld om het aanbod te vinden en dit brengt opnieuw een drempel met zich mee.

3. STERKE SAMENWERKINGSVERBANDEN

Naast de visie van de bevraagde stakeholders in het kader van deze bachelorproef, namelijk de buddy's, nieuwkomers en coördinatoren, verwerk ik graag ook een aandachtspunt van de trajectbegeleiders van mijn stageplaats, het AGII Contactpunt Brugge in de aanbevelingen. De trajectbegeleiders geven aan dat er een gebrek is aan terugkoppeling van de buddywerkingen naar hen toe. Trajectbegeleiders leiden via mail hun cliënt toe naar een buddyproject, geven wat extra informatie rond de specifieke noden van de nieuwkomer, maar daarna volgt er weinig terugkoppeling vanuit de buddywerkingen over het verloop. Is er een buddy gevonden voor de cliënt, of niet? Daarop hebben de trajectbegeleiders geen zicht. Eenmaal de vierde pijler als verplicht onderdeel zal geïmplementeerd worden binnen het inburgeringstraject, voor een bepaald deel van de doelgroep, zal er ergens wel een terugkoppeling nodig zijn. Er zal moeten beoordeeld worden of de cliënt aan de verwachtingen van het participatie- en netwerktraject heeft voldaan. Er zal nood zijn aan sterkere samenwerkingsverbanden tussen het AGII en de buddywerkingen. In het decreet zijn hier opnieuw

weinig richtlijnen over te vinden, er is nood aan verduidelijking over de terugkoppeling tussen deze organisaties.

Naast de samenwerking en uitwisseling op lokaal niveau, zoals tussen het AGII en de lokale buddywerkingen, kan ook een internationale samenwerking of uitwisseling rond het thema buddywerking zeker een bijdrage leveren in het kader van de verdere uitwerking van de vierde pijler. Het concept van buddywerking of duo-methodiek ontstond in de jaren '70 in Amerika en stroomde pas in 2011 in Vlaanderen binnen. Bij de internationale vergelijking die gemaakt werd in het theoretische luik, werd duidelijk dat de invulling van buddywerking van land tot land verschilt. In Catalonië, is buddywerking niet noodzakelijk een één-op-één relatie, maar eerder een groep vrijwillige 'mentoren' die gematcht wordt met een gezin of familie van nieuwkomers. Dit is een andere manier van werken dan in Vlaanderen, waar buddywerking met nieuwkomers voornamelijk een één-op-één gegeven is.

In Nederland is er een overkoepelend initiatief operationeel: Stichting Buddy to Buddy, een buddywerking die zich specifiek richt op nieuwkomers en die actief is binnen 12 steden. In Vlaanderen werken buddywerkingen eerder gemeente- of stadsgericht. Het kan in de eerste plaats een meerwaarde zijn om inspiratie op te doen bij deze organisatie, die toch wel op grote schaal actief is. Misschien is het op termijn wel een idee om in Vlaanderen een gelijkaardig overkoepelend initiatief uit te werken zoals Stichting Buddy to Buddy. Op die manier kan buddywerking ook hier gemeentegrens- of stadsgrensoverschrijdend werken, dit kan een interessante optie zijn om krachten te bundelen. Ook kan de uitwerking van een gelijkaardige werking een kans zijn om kleinere steden en gemeenten mee te betrekken in het verhaal van buddywerking, waar op dit moment (nog) geen buddywerking voor nieuwkomers aanwezig is omdat er niet de middelen zijn om een buddywerking van nul op te starten.

4. RELATIVEREN VAN DE ASPECTEN VAN VERPLICHTING EN REGISTRATIE

Ik sluit af met een laatste, belangrijke aanbeveling: een vraag naar de relativering van het aspect van de verplichting en registratie! Zoals meerdere keren aangegeven in deze bachelorproef, is het voor geen enkele van de bevroegde stakeholders aangenaam om het aspect van registratie erbij te nemen. Coördinatoren en buddy's bouwen een band van vertrouwen op met de nieuwkomer en door hier het aspect van registratie aan te koppelen, verschuift de focus naar een meer 'controlerende' functie. Er wordt gevreesd voor een verlies aan spontaniteit en het vrijwillige karakter, wat centraal staat bij de bevroegde buddywerkingen. Het zou jammer zijn mocht ditgene wat een buddyproject zo'n warm initiatief maakt, vervangen worden door een aspect van verplichting.

Op het moment dat deze thesis wordt ingediend, op 1 juni 2022, is de vierde pijler nog niet operationeel. Dit wil zeggen dat het op dit moment nog geen verplichting is voor verplichte inburgeraars die niet werken of studeren. Coördinatoren maar ook buddy's, zien er enorm tegenop dat die verplichting eraan komt. Een manier om het aspect van de verplichting zoveel als mogelijk te onderdrukken, is wanneer er in een bepaalde stad of gemeente een ruim aanbod aanwezig is die kadert binnen de vierde pijler. Zo heeft de nieuwkomer een ruime keuze tussen initiatieven, en kan hij of zij kiezen voor wat het dichtste aanleunt bij zijn of haar interesses. Het voorzien van een ruim aanbod hangt samen met de eerste aanbeveling, de nood aan extra middelen. Er kan namelijk pas een ruim aanbod voorzien worden voor de nieuwkomers, als er middelen voor worden uitgetrokken. Als de verantwoordelijkheid voor het voorzien van die middelen volledig bij de lokale besturen terechtkomt, zal het aantal steden en gemeenten met een ruim aanbod beperkt zijn.

In het kader van deze bachelorproef, bevroeg ik enkel nieuwkomers die zelf al hebben deelgenomen aan het buddyproject. De bevraagde nieuwkomers zetten de vierde pijler vooral in een positief daglicht, omdat hun ervaring met het buddyproject heel positief was. Ik kan daarom aanraden om ook onderzoek te doen naar de visie op de verplichting van nieuwkomers die nog niet deelnemen aan een buddyproject, of die vallen onder de doelgroep die verplicht is om voor 40 uur deel te nemen aan een initiatief binnen de vierde pijler.

Beroepsproduct: flyer

Zoals in het hoofdstuk rond de inhoud van de interviews werd duidelijk gemaakt, is een goede uitleg over de inhoud van een buddyproject cruciaal om een nieuwkomer te motiveren om hieraan deel te nemen. De trajectbegeleiders van mijn stageplaats, het AGII Contactpunt Brugge signaleren al een tijdje dat er nood is aan iets tastbaars zoals een flyer, die kan gebruikt worden om aan nieuwkomers uit te leggen wat een buddyproject inhoudt. Daarom besloot ik om als beroepsproduct een flyer te ontwerpen, wat een rechtstreekse meerwaarde kan bieden aan de trajectbegeleiders van AGII Contactpunt Brugge. De flyer werd ook gepost onder bestanden op het Microsoft Teams-kanaal van AGII Team Brugge. Op die manier kan de flyer ook digitaal aan cliënten bezorgd worden en kan de flyer van daaruit steeds opnieuw worden afgeprint door de trajectbegeleiders.

De keuze voor een neutrale flyer die buddywerking in het algemeen uitlegt, kwam er na overleg met mijn stagementor en met de coördinator van AGII Contactpunt Brugge. Het oorspronkelijke doel was om een flyer op te stellen die zich richtte op één specifieke buddywerking voor nieuwkomers in Brugge. Daarvoor adviseerde de coördinator van AGII om toestemming te vragen aan de coördinator van deze buddywerking. Omwille van een langdurige uitval van deze coördinator door ziekte, kon ik niet op tijd de toestemming vragen voor het uitwerken van deze flyer. Vandaar de keuze voor een neutrale flyer, die zich niet richt op één specifieke buddywerking. De flyer legt aan de hand van kleine tekeningen en een korte beschrijving in verschillende stappen het brede concept van buddywerking voor nieuwkomers uit. Het voordeel van een neutrale flyer is dat deze kan gebruikt worden voor alle nieuwkomers die bij de trajectbegeleiders op gesprek komen, en deze dus niet locatie gebonden is.

De bevraagde nieuwkomers omschreven hun buddy tijdens de interviews als een 'vriend'. Ik koos ervoor om deze omschrijving over te nemen in de flyer. Deze woordkeuze verduidelijkt ook meteen het verschil tussen een buddy en een maatschappelijk werker. "Soms moeten buddy's bijna sociaal werkers zijn", was een uitspraak van een coördinator die duidde op de hoeveelheid vragen waarmee een buddy soms geconfronteerd wordt van de nieuwkomer. Een andere coördinator gaf aan dat het concept van buddywerkingen in bepaalde culturen onbekend is, waardoor nieuwkomers vaak het verkeerde beeld hebben van een buddy en nogal 'eisend' zijn. Soms heerst het idee bij de nieuwkomer dat een buddy iemand is die zijn of haar problemen zal oplossen.

Vandaar dat er in de flyer gekozen wordt om een buddy te omschrijven als een vriend, iemand met dezelfde hobby. Dit duidt dan weer op het belang van matching, dat aan het buddyproject voorafgaat en waarvan de meerwaarde in alle interviews werd bevestigd. Zoals in het theoretische luik werd aangegeven en werd bevestigd door de bevraagde coördinatoren, gebeurt matching o.b.v. gemeenschappelijke interesses, persoonlijkheidskenmerken... Ik koos voor de formulering 'iemand met dezelfde hobby's', omdat eenvoudig en kort taalgebruik essentieel is voor de communicatie met anderstaligen. 'Hobby' is ook een woord dat in het Engels gebruikt wordt, wat van veel nieuwkomers een contacttaal is waardoor velen dit woord zullen begrijpen.

Op de flyer staat ook een afbeelding van het Belfort in Brugge, omdat dit een herkenbaar gebouw is, zeker voor nieuwkomers die in Brugge wonen. Die afbeelding legt de link naar een andere activiteit die de duo's vaak ondernemen, namelijk samen de stad verkennen. Door de bevraagde nieuwkomers werd de meerwaarde hiervan bevestigd. Ook de afbeeldingen op de flyer (fietsen, muziek spelen, lezen,

voetballen...) duiden op vrije tijd en ontspanning. Dit zijn thema's die centraal staan in merendeel van de buddywerkingen in Vlaanderen, zoals besproken in het theoretische luik en bevestigd werd in de interviews. Opnieuw maken de afbeeldingen duidelijk dat een buddy niet hetzelfde is als een maatschappelijk assistent.

Onderaan op de flyer, staat de term 'vriend' in verschillende talen afgebeeld. Ik koos voor de talen Arabisch, Pashtu en Farsi, omdat ik ook tijdens mijn stage bij het AGII heb gemerkt dat nieuwkomers met één van deze moedertalen weinig tot geen contacttaal spreken. Aan de hand van de afbeeldingen, en de vertaling van het woord 'vriend' in deze talen, moet de flyer ook aan nieuwkomers met deze moedertalen een meerwaarde bieden. Verder wordt 'vriend' ook in de talen Spaans, Engels, Frans en Chinees vertaald op de flyer. Dit zijn vier wereldtalen, wat wil zeggen dat deze talen over een groot deel van de wereld worden gesproken. Met deze vertalingen spreekt de flyer ook een groot aantal nieuwkomers aan die één van de vernoemde talen spreekt.

De flyer is terug te vinden in bijlagen, als bijlage 6.

Referentielijst

Geschreven Bronnen

de Gast, W., Hetem, R., & Wilbrink, I. (2012). *Basisboek vrijwilligersmanagement: Werven, sturen en motiveren*. Bussum: Coutinho.

Franzen, G. (2008). *Motivatie: Denken over drijfveren sinds Darwin* (p. 359). Amsterdam: Boom onderwijs.

Lyskens-Danneboom, V., & Van Robaeys, B. (2018). *Kwetsbaar Verbonden, de duomethodiek in Vlaanderen*. Leuven: Lannoo Campus.

Schaubroeck, K. (2016). *Gewone Helden: een kleine ethiek van het vrijwilligerswerk*. Den Haag, Nederland: Acco.

Schuermans, N., Vandenabeele, J., Jans, M., & Holemans, D. (2016). *Solidariteit in superdiversiteit*. Den Haag, Nederland: Acco.

Digitale Bronnen

Agentschap Binnenlands Bestuur. (2021, september). *Regelgeving integratie en inburgering: hertekening: Eerste principiële beslissingen*. Opgehaald van [integratiebeleid.vlaanderen.be: https://integratiebeleid.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/20211006_Regelgeving-Integratie-en-Inburgering.pdf](https://integratiebeleid.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/20211006_Regelgeving-Integratie-en-Inburgering.pdf)

Agentschap Binnenlands Bestuur. (z.d.). *Beleidsnota en Beleidsbrieven*. Opgehaald van [lokaalbestuur.vlaanderen.be: https://lokaalbestuur.vlaanderen.be/publicaties/beleidsnota-beleidsbrieven#:~:text=Aan%20de%20start%20van%20de,concreet%20gemaakt%20in%20een%20beleidsbrief](https://lokaalbestuur.vlaanderen.be/publicaties/beleidsnota-beleidsbrieven#:~:text=Aan%20de%20start%20van%20de,concreet%20gemaakt%20in%20een%20beleidsbrief).

Agentschap Integratie en Inburgering . (2021). *Vier pijlers van Inburgering* . Opgehaald van [integratie-inburgering.be: https://www.integratie-inburgering.be/nl/wat-kunnen-we-voor-jou-doen/inburgeringstraject-en-cursus-maatschappelijke-orientatie/participatietraject-vierde-pijler](https://www.integratie-inburgering.be/nl/wat-kunnen-we-voor-jou-doen/inburgeringstraject-en-cursus-maatschappelijke-orientatie/participatietraject-vierde-pijler)

Agentschap Integratie en Inburgering . (z.d.). *Wat is een integratiebeleid?* . Opgehaald van Agentschap Integratie en Inburgering: <https://integratie-inburgering.be/nl/wat-is-een-integratiebeleid>

Agentschap Integratie en Inburgering. (2019). *Draaiboek buddyprojecten nieuwkomers: inspiratie voor buddyprojecten met anderstalige nieuwkomers*. Opgehaald van [integratie-inburgering.be: https://www.integratie-inburgering.be/sites/default/files/2021-04/DraaiboekBuddyprojectenNieuwkomers.pdf](https://www.integratie-inburgering.be/sites/default/files/2021-04/DraaiboekBuddyprojectenNieuwkomers.pdf)

Agentschap Integratie en Inburgering. (2021, april 14). *Leer Brussel kennen met Masir Avenir*. Opgehaald van [integratie-inburgering.be: https://www.integratie-inburgering.be/nl/bon/masiravenir](https://www.integratie-inburgering.be/nl/bon/masiravenir)

- Agentschap integratie en inburgering. (2021). *Vormingen* . Opgehaald van integratie-inburgering.be: <https://www.integratie-inburgering.be/nl/vormingen>
- Agentschap Integratie en Inburgering. (2022). *Inburgering*. Opgehaald van integratie-inburgering.be: <https://integratie-inburgering.be/inburgering>
- Agentschap Integratie en Inburgering. (2022, maart 1). *Juridische afbakening van de doelgroep van inburgering in Vlaanderen en Brussel volgens het Vlaamse Inburgeringsbeleid*. Opgehaald van agii.be: [agii.be/sites/default/files/bestanden/20220307_brochure_doelgroep_inburgering_wijziging_vanaf_2022_def.pdf](https://www.agii.be/sites/default/files/bestanden/20220307_brochure_doelgroep_inburgering_wijziging_vanaf_2022_def.pdf)
- Agentschap Integratie en Inburgering. (2022). *Wie mag of moet inburgeren?* Opgehaald van agii.be: <https://www.agii.be/thema/vreemdelingenrecht-internationaal-privaatrecht/doelgroep-inburgering/wie-mag-of-moet-inburgeren>
- Agentschap Integratie en Inburgering. (2022, maart 1). *Wijziging Vlaams Inburgeringsdecreet: wat verandert*. Opgehaald van agii.be: <https://www.agii.be/nieuws/wijziging-vlaams-inburgeringsdecreet-wat-verandert#inhoudtraject>
- Agentschap Integratie en Inburgering. (z.d.). *Participatietraject (vierde pijler)*. Opgehaald van integratie-inburgering.be: <https://www.integratie-inburgering.be/nl/nl/wat-kunnen-we-voor-jou-doen/inburgeringstraject-en-cursus-maatschappelijke-ori%C3%ABntatie/vierde-pijler-van-inburgering>
- Agentschap Integratie en Inburgering. (z.d.). *Nederlands leren*. Opgehaald van integratie-inburgering.be: <https://integratie-inburgering.be/nl/wat-kunnen-we-voor-jou-doen/wil-je-nederlands-leren-en-of-oefenen/nederlands-leren>
- Agentschap Integratie en Inburgering. (z.d.). *Over ons*. Opgehaald van integratie-inburgering.be: <https://integratie-inburgering.be/nl/over-ons>
- Atlas Integratie en Inburgering Antwerpen. (z.d.). *Wat is superdiversiteit?* Opgehaald van diversiteitspraktijk.be: <https://www.diversiteitspraktijk.be/artikels/wat-is-superdiversiteit>
- Cabinet C. (2022). *Decenniumdoelen wil armoede stoppen*. Opgehaald van komafmetarmoede.be: <https://www.komafmetarmoede.be/over-ons/>
- Casier, D. (2022, maart 31). *Persoonlijke communicatie*.
- Cauwenberge, V. (2020, juli 14). *Projectoproep lokale proeftuinen: buddy's, sociale netwerking en participatie voor inburgeraars*. Opgehaald van vvsg.be: <https://www.vvsg.be/nieuws/lokale-proeftuinen-buddys-en-sociale-netwerking-en-participatie-voor-inburgeraars>
- Chadd. (2022). *Verzorgingsstaat: wat houdt dat in?* . Opgehaald van mrchadd.nl: <https://www.mrchadd.nl/academy/vakken/burgerschap/verzorgingsstaat-wat-houdt-dat-in#:~:text=In%20een%20verzorgingsstaat%20zorgt%20de,om%20de%20gezondheid%20van%20mensen.>
- College voor de Rechten van de Mens. (z.d.). *Discriminatie uitgelegd*. Opgehaald van mensenrechten.nl: <https://mensenrechten.nl/nl/discriminatie->

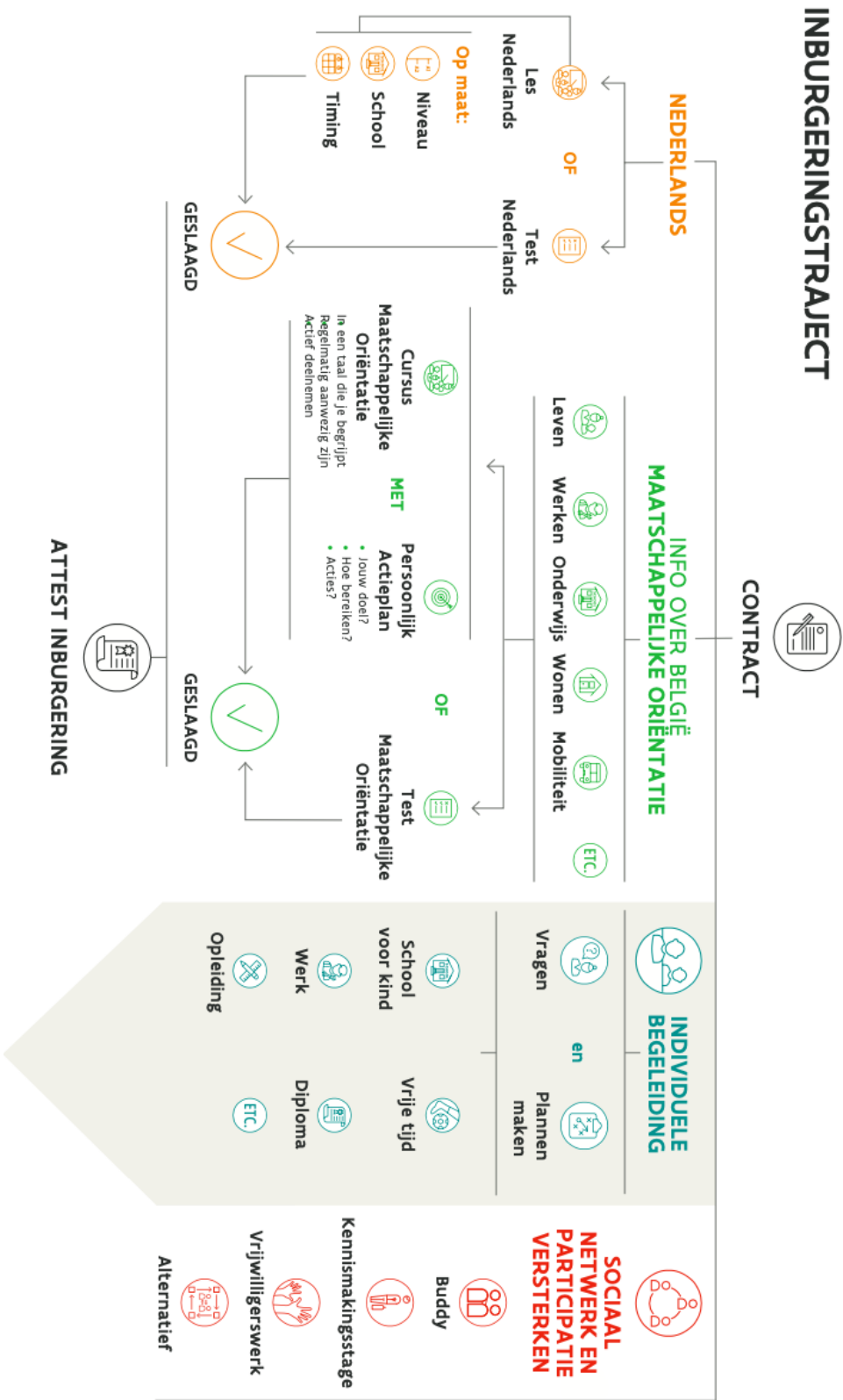
- Encyclo. (2022). *Sociaal Kapitaal Definitie*. Opgehaald van encyclo.nl:
https://www.encyclo.nl/begrip/sociaal_kapitaal
- Encyclo. (2022). *Solidariteit definities*. Opgehaald van encyclo.be:
<https://www.encyclo.nl/begrip/solidariteit>
- Encyclo. (2022). *Sociale Groepen Definitie*. Opgehaald van encyclo.nl:
https://www.encyclo.nl/begrip/sociale_groepen
- Ensie. (2017, mei 30). *Participatiesamenleving*. Opgehaald van ensie.nl:
<https://www.ensie.nl/anw/participatiesamenleving>
- ESF. (2020). *AMIF*. Opgehaald van esf-vlaanderen/be: <https://www.esf-vlaanderen.be/nl/amif>
- ESF. (2021, januari 11). *Proeftuinen sociale netwerking en participatie voor inburgeraars*. Opgehaald van esf-vlaanderen.be: <https://www.esf-vlaanderen.be/nl/oproepen/proeftuinen-sociale-netwerking-en-participatie-voor-inburgeraars>
- Hendriks, D. (2018, juni 8). Antwerpen telt meeste nationaliteiten, maar uit hoeveel verschillende landen komen de mensen uit uw gemeente? *Gazet van Antwerpen*.
- Hiva KU Leuven. (2018, november 26). *Over Hiva*. Opgehaald van hiva.kuleuven.be:
<https://hiva.kuleuven.be/nl/over-hiva>
- Hiva KU Leuven. (2022, maart 7). *Veelgestelde Vragen (FAQ)*. Opgehaald van hiva.kuleuven.be:
<https://hiva.kuleuven.be/sites/vierdepijlerinburgering/faq#Verwachtingen>
- Hiva KU Leuven. (z.d.). *AMIF Proefprojecten*. Opgehaald van hiva.kuleuven.be:
<https://hiva.kuleuven.be/sites/vierdepijlerinburgering/proefprojecten>
- In-Gent. (z.d.). *Samen Gentenaar: Samen Nederlands praten, Samen Gent leren kennen, Samen activiteiten doen*. Opgehaald van
file:///Users/borrafemke/Downloads/A6%20samen%20gentenaar_prestige_offset_normal.pdf
- In-Gent. (z.d.). *Buddywerkingen IN-Gent*. Opgehaald van in-gent.be: <https://www.in-gent.be/samengentenaarvoorjouworganisatie>
- Jambon, J., & Somers, B. (2021, mei 25). *Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid*. Opgehaald van docs.vlaamsparlement.be: <https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1708229>
- Jambon, J., Somers, B., Crevits, H., & Diependaele, M. (2021, juli 16). Besluit van de Vlaamse regering tot wijziging van de regelgeving over het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid. Brussel, België.
- Jonker, J. (2018, april 4). *Alles over stakeholders, stakeholdermanagement en de stakeholdertheorie*. Opgehaald van managementimpact.nl: <https://www.managementimpact.nl/artikel/alles-stakeholders-stakeholdermanagement-en-de-stakeholdertheorie/>
- Lyssens-Danneboom, V., & Van Robaey, B. (2016, oktober). *Duo-werkingen in Vlaanderen: eerste tussentijds onderzoeksverslag*. Opgehaald van kdg.be:

- https://www.kdg.be/sites/default/files/tussentijds_onderzoeksrapport_duowerkingenvlaanderen_09112016.pdf pagina 22
- Lyssens-Danneboom, V., & Van Robaeys, B. (2017, juni 19). *Buddy, bondgenoot of maatje*. Opgehaald van Sociaal.net: <https://sociaal.net/achtergrond/buddy-bondgenoot-of-maatje/>
- (2022). Mondelinge communicatie. (F. Borra, Interviewer)
- Politea Uitgeverij. (z.d.). *Pascal Debruyne*. Opgehaald van politea.be: <https://politea.be/nl/auteurs+en+partners/1202-pascal+debruyne>
- Reijnen, E. (2014). *Wat is de betekenis van mentor?* Opgehaald van ensie.nl: <https://www.ensie.nl/betekenis/mentor#:~:text=Een%20mentor%20is%20een%20meer,Ho%20merus%20voorzag%20Telemachos%20van%20raad.>
- Sociology Group. (z.d.). *Sociale Groep*. Opgehaald van stringfixer.com: [https://stringfixer.com/nl/Group_\(sociology\)](https://stringfixer.com/nl/Group_(sociology))
- Socius . (2007, oktober). *Vrijwilligers waarderen*. Opgehaald van socius.be: https://socius.be/wp-content/uploads/2016/11/vrijwilligers_waarderen1.pdf
- Somers, B. (2019, november 8). *Beleidsnota 2019 - 2024 Gelijke kansen, Integratie en Inburgering*. Opgehaald van publicaties.vlaanderen.be: <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/32225>
- Somers, B. (2022, januari 31). Persoonlijke communicatie. *Toekomstige regelgeving inburgering en integratie: aandachtspunten voor lokale besturen*.
- Stad Mechelen. (z.d.). *Mozaïek Buddywerking*. Opgehaald van mechelen.be: <https://www.mechelen.be/mozaiek-buddywerking>
- Stad Oostende. (z.d.). *Buddywerking Compagnons*. Opgehaald van oostende.be: <https://www.oostende.be/producten/detail/235/buddywerking-compagnons>
- Steunpunt Sociaal-Cultureel werk vzw. (z.d.). *Toolbox beleidsplanning*. Opgehaald van beleidsplanning.socius.be: <https://beleidsplanning.socius.be/5-2-operationele-doelstellingen/#:~:text=De%20strategische%20doelstelling%20is%20het,concrete%20doelgroepen%20of%20bepaalde%20thema's.>
- Stevens, F. (2019-2020). *Cursus Onderzoeksmethodologie*. Howest Brugge/Howest Kortrijk, West-Vlaanderen, België.
- Stevens, F. (2021-2022). *Cursus Onderzoeksmethodologie* . Howest Brugge/Howest Kortrijk , West-Vlaanderen, België.
- UNHCR België en Luxemburg. (2022). *Over Ons*. Opgehaald van www.unhcr.org: <https://www.unhcr.org/be/nl/over-ons>
- Van Cauwenberge, S. (2021, juni 26). *Vlaams inburgerings - en lokaal integratiebeleid: afstemming en samenwerking cruciaal*. Opgehaald van [vvsg.be](http://www.vvsg.be): <https://www.vvsg.be/nieuws/vlaams-inburgeringsbeleid-lokaal-integratiebeleid-afstemming-en-samenwerking-cruciaal?query=vierde%20pijler>

- Van Dale. (2022). *Inclusie*. Opgehaald van vandale.nl: <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/inclusie#.YlLtMm5BxQI>
- van Dale. (2022). *Integratie*. Opgehaald van vandale.nl: <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/INTEGRATIE#.YgFwM1jMJQI>
- Van Dale. (2022). *Solidariteit*. Opgehaald van vandale.nl: <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/solidariteit#.YlsGXm5BxQI>
- van de Pol, S. M. (2013, december). Integratiebeleid in Vlaanderen. Universiteit Antwerpen, Antwerpen, België.
- Van Robaeyns, B., & De Vuyst, I. (z.d.). Buddywerkingen voor nieuwkomers: van theorie naar praktijk. (S. Oosterlynck, Interviewer)
- Villans. (2014, januari). *Kennisbundel voor docenten Zorg en Welzijn*. Opgehaald van zorgvoorbeter.nl: <https://www.zorgvoorbeter.nl/zorgvoorbeter/media/documents/onderwijs/kennisbundel-sociale-inclusie.pdf>
- Vlaams Instituut Gezond Leven. (2018). Eerste hulp bij ... Focusgroepen. Howest Brugge, West-Vlaanderen, België.
- Vlaams Welzijns Verbond. (2015, oktober 6). '*Verplicht!?' vrijwilligerswerk - Standpunt van het Vlaams Welzijnsverbond*. Opgehaald van vlaamswelzijnsverbond.be: <https://www.vlaamswelzijnsverbond.be/nieuws/%E2%80%98verplicht%E2%80%99-vrijwilligerswerk-standpunt-van-het-vlaams-welzijnsverbond>
- Vlaamse Regering. (2022, maart 1). *Decreet betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid*. Opgehaald van codex.vlaanderen.be: <https://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1023121.html#H1061524>
- Vlaanderen. (z.d.). *Integratie en Inburgering in Vlaanderen*. Opgehaald van vlaanderen.be: <https://www.vlaanderen.be/integratie-en-inburgering-in-vlaanderen>
- Vlaanderen. (2021, mei 11). *Vlaamse regering keurt ontwerp wijziging integratie- en inburgeringsdecreet definitief goed*. Opgehaald van integratiebeleid.vlaanderen.be: <https://integratiebeleid.vlaanderen.be/vlaamse-regering-keurt-ontwerp-wijziging-integratie-en-inburgerings-decreet-definitief-goed>
- Vlaanderen. (z.d.). *Vlaamse Regering*. Opgehaald van vlaanderen.be: <https://www.vlaanderen.be/vlaamse-regering/bart-somers>
- Vluchtelingenwerk Vlaanderen. (2022). *Integratie*. Opgehaald van crm.vluchtelingenwerk.be: <https://crm.vluchtelingenwerk.be/integratie>
- VVSG. (z.d.). *Algemene buddyprojecten*. Opgehaald van vvsg.be: <https://www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/algemene-buddywerkingen?query=buddywerkingen>

Bijlagen

Bijlage 1: Schematische voorstelling van het inburgeringstraject

Bijlage 2: Voorbeeld van het document 'Informed Consent'

Geïnformeerde toestemming

- Ik neem deel aan een onderzoek van de hogeschool West-Vlaanderen in het kader van een bachelorproef. Ik ben duidelijk door de student uitgelegd wat de vraag- en doelstelling is van het onderzoek, waardoor ik voldoende op de hoogte ben waarover het onderzoek gaat en wat er met mijn bijdrage gebeurt. Wanneer dit niet voldoende duidelijk is, kan ik altijd om verduidelijking vragen.
- Ik neem vrijwillig deel en kan uit het onderzoek stappen zonder negatieve gevolgen.
- Het interview gebeurt in vertrouwen. Wie precies wat gezegd heeft, blijft vertrouwelijk. De studenten dragen hier zorg voor.
- Het interview wordt opgenomen en daarna uitgetypt. De anonimiteit van de deelnemer wordt gewaarborgd: er worden geen namen, noch mogelijke linken gelegd naar de identiteit van de respondent in de bachelorproef om de anonimiteit te garanderen. Na transcriptie wordt de opname nog even bijgehouden tot na de evaluatie en daarna onmiddellijk gewist door de student. Bij vragen of onduidelijkheden kan de opname opgevraagd worden via femke.borra@student.howest.be

Datum:

Naam en handtekening deelnemer:

Naam en handtekening student:

Femke Borra

Bij vragen kan u contact opnemen via

- e-mail: femke.borra@student.howest.be
- Telefoon: 0474 12 50 62

Bijlage 3: Topiclijst voor het focusgroepsgesprek met buddy's

Introductie (Femke)

- Opzet onderzoek toelichten
 - Onderscheid Febe/Femke
- Informed consent toelichten + ondertekenen

Openingsvragen (Febe)

- Rondje: naam, hoe lang al, hoe vaak/ voor hoe afspreken, welke activiteiten?
- Waarom opgegeven als buddy?
- Meerwaarde? Wanneer project geslaagd?
- Rol als buddy: hoe omschrijven?
- Waar in het inburgeringstraject (net na aankomst/wat later in traject)

Verplichting (Femke)

- Mening rond verplichting 40 participatie in 'participatie- en netwerktraject, zoals het buddyproject?
 - Argumenten voor/tegen?
- Opnieuw opgeven als buddy in verplichte context?
 - Onder welke voorwaarden wel/niet?
 - Welke ondersteuning verwacht je van bovenaf?
- Stelling: Wat als verantwoordelijkheid voor registratie bij buddy?
 - Hoe registreren?

Verhouding overheid/vrijwilligers (Febe)

Naam positioneren tussen twee stellingen (voor of tegen):

- Het is de taak van het middenveld om zich bezig te houden met de sociale kant van integratie en de sociale participatie van nieuwkomers te bevorderen. / De overheid moet zich enkel bezighouden met de 'praktische' kant van integratie, zoals werk en huisvesting.
- Het verplichte inburgeringsbeleid wordt het best uitgevoerd door professionelen, zoals tot nu toe het geval was.
- De overheid kan en mag het middenveld en vrijwilligers inzetten om het verplichte inburgeringsbeleid uit te voeren.

Bijlage 4: Topiclijst voor de interviews met nieuwkomers

Introductie

- OPNEMEN
- Voorstellen
- Uitleg onderzoek
- Informed Consent overlopen

Buddyproject

- Korte voorstelling respondent
- Waarom interesse buddyproject?
- Hoe in contact gekomen?
- Hoe vaak afspreken/welke activiteiten/voor hoe lang? → wie initiatief?
 - Nu nog contact met buddy?
- Meerwaarde: iets geleerd van buddy?
- Omschrijven relatie/band met buddy in aantal woorden
- Al lang in België bij start project?
 - Zo ja, goed? Beter als langer?
- Concrete hulp van buddy? Voorbeelden?

Wijziging decreet (verplichting)

- Jij: gemotiveerd, eigen wil → nieuw decreet: verplicht (niet werken/studeren) → mening?
 - Voordelen?
 - Nadelen?

Afsluiter

- Bedanking
- Tevredenheid buddyproject? (meerwaarde), cijfer van 1 op 10
- Wat kan beter aan buddywerking?

Aanvullingen? Vragen?

Bijlage 5: Topiclijst voor de interviews met coördinatoren

Introductie

- OPNEMEN
- overlopen informed consent
- Voorstellen onderzoek

Buddyproject

- Uitleg werking?
 - Aantal duo's
 - Profiel nieuwkomer/profiel buddy
 - Kwalificaties/vereisten?
- Matchingproces?
- Werving vrijwilligers? Hoe?
- Motivatie: Hoe (nieuwkomers/buddy's)
 - vorm van beloning? op welke manier?
 - Wat met ongemotiveerde nieuwkomers?
- Belang van vrijwilligheid?

Wijziging Decreet (verplichting)

- Visie verplichting?
- Bedenkingen/noden?
- Registratie
 - extra werk voor de buddy?
 - Wat na die 40u deelname?
- Effecten van verplichting?
 - korte termijn/lange termijn?

Afsluiter

- Bedanking
- advies aan andere buddywerkingen?

Bijlage 6: Beroepsproduct (flyer)

Wil jij een buddy?

Wat is een buddy?

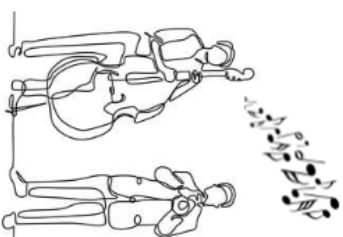
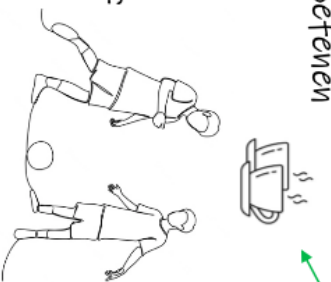
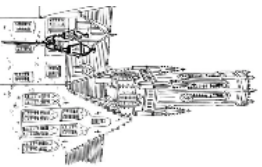
- Een nieuwe vriend
- Die de stad kent en jou de weg toont
- Met dezelfde hobby's
- Waar mee je jouw Nederlands kan oefenen

Hoe werkt het?

- In jouw vrije tijd
- Spreek je twee keer per maand af
- Om samen iets leuks te doen

Wil je dit doen?

- Vraag aan jouw trajectbegeleider een afspraak of meer info

VRIEND

دوست

FRIEND

صديق

AMIGO

ملکری

AMIC(E)

朋友

เพื่อน

